

ВІЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ

LIBERATION PATH

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ МІСЯЧНИК

Рік вид. V. Ч. 11 (62)

ЛОНДОН, ЛИСТОПАД (NOVEMBER), 1952

Ціна — 1 ш. 9 п.

ПРОБА ВИТРИВАЛОСТИ І ДЕРЖАВНИЦЬКОЇ СВІДОМОСТИ

Одним з основних завдань української еміграції — це оборона за кордоном національної гідності, прав і інтересів українського народу. Державні народи мають на це свої посольські і дипломатичні установи в закордонних країнах. Ми, українці, як нація бездержавна, не маємо формально таких установ, тому заступати і боронити інтереси українського народу зобов'язані ціла українська еміграція з усіми її установами та інституціями.

Вже в перших днях по закінченні другої світової війни українська еміграція мусіла зводити важку боротьбу за своє національне ім'я і права політичної еміграції. Сьогодні, наче на екрані, виринають перед очима події останніх років: Пригадується цілий ряд різних протестів, маніфестацій і акцій, не тільки в обороні політичних прав загроженої большевицькими «репатріаційними місіями» української еміграції, а в першу чергу — в обороні поневоленого московськими імперіалістами українського народу на Рідних Землях.

Загал нашої національно-свідомої еміграції завсіди солідаризувався з усіми акціями в обороні інтересів поневоленої України, виявляючи при цьому багато ініціативи і активності. Навіть тоді, коли деякі наші політичні угруповання і їх лідери, пристосовуючись до несприяльної українській визвольній справі світової коньюнктури, відмежувались від масових акцій, маси української еміграції відверто демонстрували свої політичні досягнення, ставали до чинної оборони рідної церкви, віри і народу. Цей стиль масових акцій української еміграції, демонструючих нашу національну солідарність, виниравдався вповні, а в сьогоднішніх часах набирає щораз більшого значення.

Українська еміграція стоїть перед дуже важливими подіями, від розвитку яких у значенні мірі залежатиме дальший шлях української визвольної боротьби. Бо саме тепер,

як ніколи досі, розгоряється боротьба поміж українською національно-визвольною і московською імперіалістичною єдинонеділімською концепціями. Це немов проба витривалості, політичного розуму і державної дозрілості еміграції, обов'язком якої є відстояти перед західним світом суверенні державницькі права української нації.

Спільній виступ української еміграції проти всіх намагань білих російських імперіалістів реставрувати російську імперію під новим шильдом «демократичної федеративної республіки» ще більше скріпив наші сили і віру в те, що всюди там, де цього вимагає добро української визвольної справи, українська еміграція вміє знайтися у спільному одностайному фронті. Не зважаючи на тиск з боку опікунів єдинонеділімії Росії, українська еміграція солідарно держить спільний противмосковський фронт.

Відрадним явищем є також факт солідарної постави українців до постання Папи Пія XII-го. До всіх народів Росії, в якому заподіяно глибоку кривду українському народові. Зовсім слушно, що це постанова українська еміграція розглядає в політичному аспекті, бо голос Ватикану має для світу, особливо католицького, не тільки релігійне, а також політичне значення. На жаль, Папа склав своє постанова на російській єдинонеділімській концепції, порушуючи цим глибоко принцип національної волі і справедливості. Важко будь-чим пояснити це дивне в історії церкви явище. Тут, не тільки знеговано національні права народів СССР, які повинні бути однакові для всіх націй, а навіть забрано нам нашу історію, релігію, культуру, святих мучеників-героїв за віру Христову і приписано російським імперіалістам — катам українського народу. Одностайній протест української еміграції в усіх країнах поселення дає нам надію, що Ватикан не помиле мовчанкою цієї глибокої помилки і несправедливості, а

також стверджує, що українська еміграція гідно здає іспит національної зрілості і солідарно виступає в обороні чести і прав України.

Однаке мусимо пам'ятати, що боротьба з московськими імперіалістами на еміграції щойно почалася і перед нами, українською еміграцією, буде ще дуже багато різних передбачених і непередбачених наступів ворога! Наступів із шантажами й погрозами, щоб залякати нас, зdezорієнтувати і змусити в та-кій чи іншій формі прийняти російську єдинонеділімську концепцію. Ми мусимо бути приготовлені навіть до таких випадків, що з-поміж нас можуть знайтися окремі одиниці чи групи, які »задля лакомства нещасного« будуть намагатися проломити наш спільний протимосковський фронт.

Тому перед нами стоїть особлива вимога: будьмо сторожкі, активні, рішучі й безкомпромісні всюди там, де в ім'я української визвольної справи треба відстоюти концепцію української суверенної політики. Хто допуститься негації цього принципу, той мусить зустрітися з рішучою поставою цілого українського загалу.

Мрії деяких американських »приватних« кіл про те, що вони зможуть на російському імперіалістичному коні осягнути свої цілі, є цілком нереальні і їх треба розвіяти раз на завжди. Ми тут, на еміграції, не самі, з нами стоять інші свободолюбні народи, поневолені російським імперіалізмом, об'єднані в АБН.

Для нас, українців, особливе й вирішальне значення має Край, який своєю недвозначною поставою супроти російського імперіалізму дає українській еміграції всі прерогативи заступати перед Західним світом нашу визвольну протиросійську концепцію. Один з провідних членів Українського Визвольного Руху на Українських Землях у своєму листі з'ясовує становище Краю по цьому питанню так:

»Ставлення до росіян виразно узaleжнююємо від того, як відноситимуться вони до українських визвольних змагань, до української держави. До цієї справи підходимо пілотично і реально. Ніякими ілюзіями і маршими надіямі себе не обманюємо. Ставка американців на росіян має мало даних на успіх. Російська еміграція немає підтримки на російські маси в СССР. Навпаки, ці маси її ненавидять і погорджують іншою, як чимось старим, віджилим, збанкрутівшим, як зломом, що надається тільки на звалку.«

В «Роз'ясненні Проводу ОУН на Українських Землях» (жовтень, 1949 р.) читаємо:

»Ми проти накидування всяких об'єднань і федерацій, бо вони на практиці означають поневолення однією нацією інших націй. Ми визнаємо за кожним народом право на власну, національну державу. Ми вважаємо, що найкращою формою організації життя між народами є система вільних національних

держав усіх народів і опреті на справжній рівності і добровільності тісна дружба і співпраця між ними. Тому ми найрішучіше боремося за розподіл СССР на незалежні держави всіх народів, що входять до його складу. Така перебудова СССР відповідає найглибшим прагненням народів СССР, що вони підтвердили і підтверджують свою геройчу боротьбою. Така перебудова СССР відповідає також найістотнішим інтересам всього свободолюбного людства.

В боротьбі за Українську Самостійну Соборну Державу ми надаємо вирішального значення власним силам українського народу... «

Отже, як бачимо, визвольна концепція Українського Визвольного Руху на Українських Землях базується на повній суверенності української визвольної політики, обираючись на власні сили українського народу. Ця концепція в найвищій мірі зобов'язує також усі українські політичні середовища на еміграції.

Про масові акції української еміграції за кордоном згаданий вгорі член Проводу Українського Визвольного Руху висловлюється так:

»Організаційні форми і методи, що іх стосується за кордоном у цілях активізування нашої визвольної боротьби, виглядають мені зовсім правильними. Це дуже добре, що крім акцій наших дипломатів, стосується і різні масові акції. В той спосіб часто змушується навіть різних »глухих« лідерів і дипломатів чужих держав близче цікавитися українською проблемою. Такі масові форми мають ще і ту користь, що наш визвольний рух знаходить повне розуміння у широких масах різних народів.«

Російський імперіалізм у теперішній комуністичній формі є прямим продовженням царського імперіалізму, тому наш протикомуністичний фронт є одночасно протиросійським і навпаки. Він буде таким так довго, доки Росія-СССР не розпадеться на вільні й суверенні національні держави на власних етнографічних територіях. Визнання росіянами того принципу - це єдиний шлях до створення спільного протисоветського фронту разом з російським народом. Але російська еміграція протиставляється тільки формі сучасного СССР, бажаючи зберегти його зміст і цілість. Тим самим вона надалі захищає російський імперіалізм і подібно, як колись Ленін на еміграції, обдурує різнонаціональних «малоросіїв» обіцянками про »візволення« і »демократію« для неросійських народів. Російська еміграція є тільки в опозиції до сучасного кремлівського режиму і бажає при помочі американців перебрати владу імперіалістичної Росії в свої руки.

Доповнюючи визвольний фронт українського народу на Рідних Землях не ємо збували, що несемо перед ним відповідальні-

ність за призначений нам відтинок. Тому треба дбати, щоб визвольні ідеї нашої Батьківщини домінували всюди в житті української еміграції.

Розміщення нової української еміграції на теренах заокеанських, зокрема США і Канади, вимагає перенесення масових політично-пропагандивних акцій також і за океан. До голосу української еміграції, як вияву солідарності з ідеями і визвольною концепцією українського народу на Землях, мусить прислухатися чужинний світ, а також ті з-поміж українців хиткі елементи, що йдуть на шлях угодовства і вислужництва ворожим українській справі чинникам.

Українська еміграція за океаном уже започаткувала політично-пропагандивні акції в обороні визвольної концепції: державницьких прав українського народу. Але їх треба ще більше умасовити, підкріпити тисячними масами старої української еміграції, щоб створити один монолітний фронт з Воюючою Україною. Одночасно треба пам'ятати, що саме на тих теренах українська еміграція буде особливо атакована ворожими українській визвольній справі силами. Факт, що єдинонедільська концепція білих російських імперіялістів знайшла своє попертя з боку певних «приватних» політиків США не виключає, а навпаки стверджує можливість політичної пресії на українську еміграцію взагалі, а зокрема на ті наші установи чи інституції, діяльність яких має більше або менше політичний характер. Намагаючись підпорядкувати всіх і все своїм цілям, які покриваються з цілями російських білих імперіялістів, ті «приватні» політичні середовища США через пресію на українські політичні установи змагатимуть до розбиття спільногого фронту.

Е три способи реагувати на дійсність. Перший - скоритися дійсності, бачити в ній - як Квітка-Основяненко в час кріпатства - ідилію з квіточками, пташечками і травичкою - традиція царських слуг.

Другий спосіб - традиція інтернаціоналістична - голосіння, що світ «здурів» і «зничаві». Відклика до «людського почуття», «братів-пролетарів», «братьє хліборобів», до «приспамої совісти» сильних, до розжалоблення їх сердець... Але, як писала поетка:

Прокляті ті пісні,
Що викликають слези в переможця:
То слези пільських ящурів.

(Леся Українка)

І третій спосіб - опертий на традиціях, про які я говорив тут. Амор fati - зріднитися з добою, що «голодна мов вовчиця». Велухатися в її поезію, вчутися в її хвилюючий ритм, вжитися в її стиль, мислити її категоріями: за - проти, своє - чуже, поразка - тріумф. Знати, що не треба іти на приманку, а ні на «обітниці і асекурації». Відрікатися від «сретиків» і відступників своєї віри. Не прислухатися до белькотіння фарисеїв, що викликають «зологічний націоналізм» і «хижакську психологію» - не плюгавити тих великих чеснот, які нам залишили наші предки.

І нарешті, як казав Величко, - щоб «на останок, а пайшкодливше» згадати - не нарікати на обставини. Лише, як єпископ Серапіон з XIII віку, мужньо визнати, що «коли паша величність спокіріла», коли ми «стали посміхом народів», то це тому, що «ми самі звели на себе, як дощ з неба, гнів Божий».

Хто нарікає на обставини, той чекає спасіння від чуда. Хто винить себе самого, той спасіння шукає у власній душевій регенерації, у власній психічній відміні.

(Дмитро Донцов: «Де шукати наших традицій»).

М. Боссолап

ПЕРЕСТОРОГА

Кудою йдеши, облудний людський світе?
Копії твої забріхані стежки.
Ви потонтали мудрі заповіти
Своїх Пророків! Гострий меч тяжкий

Над світом писить. Дика, люта гидра
Вже отворила панцу і чека
Моменту. Меч і скіпітр із рук всім видре
Кремлівський змій! О горе! Не ріка,

А море крові потече широке,
Загине праща, сонце згасне, тьма
І варварські тортури виссуть соки
З людей! Лиш цвинтарі, брехня й тюрма
Світитимуть кривавою зорею!

О, не братайтесь з жорстоким гадом,
Спасення не шукайте у крутнях!
Ще час! Беріть мечі! Пусті наради
Покиньте! Боротьба і кров в огнях
Лише врятує світ!

4. 11. 1949 р.

(Із збірки «Непокірні слова»)

ту української еміграції проти російського імперіялізму, а в загальному - до пінетрації і деформації суверенної української визвольної політики.

Тому сьогодні більше, як коли, треба слідувати за розвитком всіх подій, які в більшій або меншій мірі торкаються українського питання, щоб ми, як цілість української еміграції, виступали солідарно спільним фронтом в обороні чести, прав і інтересів українського народу.

*****

Е три способи реагувати на дійсність. Перший - скоритися дійсності, бачити в ній - як Квітка-Основяненко в час кріпатства - ідилію з квіточками, пташечками і травичкою - традиція царських слуг.

Другий спосіб - традиція інтернаціоналістична - голосіння, що світ «здурів» і «зничаві». Відклика до «людського почуття», «братьє хліборобів», до «приспамої совісти» сильних, до розжалоблення їх сердець... Але, як писала поетка:

Прокляті ті пісні,
Що викликають слези в переможця:
То слези пільських ящурів.

(Леся Українка)

І третій спосіб - опертий на традиціях, про які я говорив тут. Амор fati - зріднитися з добою, що «голодна мов вовчиця». Велухатися в її поезію, вчутися в її хвилюючий ритм, вжитися в її стиль, мислити її категоріями: за - проти, своє - чуже, поразка - тріумф. Знати, що не треба іти на приманку, а ні на «обітниці і асекурації». Відрікатися від «сретиків» і відступників своєї віри. Не прислухатися до белькотіння фарисеїв, що викликають «зологічний націоналізм» і «хижакську психологію» - не плюгавити тих великих чеснот, які нам залишили наші предки.

І нарешті, як казав Величко, - щоб «на останок, а пайшкодливше» згадати - не нарікати на обставини. Лише, як єпископ Серапіон з XIII віку, мужньо визнати, що «коли паша величність спокіріла», коли ми «стали посміхом народів», то це тому, що «ми самі звели на себе, як дощ з неба, гнів Божий».

Хто нарікає на обставини, той чекає спасіння від чуда. Хто винить себе самого, той спасіння шукає у власній душевій регенерації, у власній психічній відміні.

(Дмитро Донцов: «Де шукати наших традицій»).

*****

ЛІСТОПАДОВИЙ ЗРИВ

1918 рік - це рік подій, що промінили зі скорістю вітру. Рік безмежних перспектив і небачених надій. Старий світ ватився, і рів, догоряв, а новини щойно народжувався. Грищали основи старих монархічних потуг, і чотирирічна війна добігала свого драматичного кінця. Взялася Австро-Угорська імперія, над Німеччиною нависла капітуляція.

Зі сходу дули зловіщо вітри, нести жах і тривогу. На безкраїх просторах російської імперії грихло дальнє революціє. Створена ча руїнах царської Росії Українська Народна Республіка вилася у судорогах нерівної боротьби з одвічним ворогом України - Москвою, що голодним вовком на неї накинулась...

В тому часі на Заході прийшла революція в Австро-Угорщині, а за нею її розвал, капітуляція грізої Німеччини, а далі війна переходить у революційні зриви поневолених Австро-Угорщиною націй. Ідея національно-державного життя починає пребирати конкретні форми. Тодішній іррегуляр США, Вілсон, проголосує гоминізм в той час, а поневоленими націями гаріло тутож ідея, самовизначення народів, що має зробити всім націям розвиток і самостійне державного життя.

Але тоді, подібно, як тепер, відповідальні мужі за світову політику не думали поважно про реалізацію гуманістичних ідей народам. Тому ті народи, бажаючи для себе волі і здійснення своїх сувереніческих прав націй, творять збройні національні армії, бо переконуються, що право на самостійне державне життя можна вібороти лише збройною боротьбою і власними силами.

Не присипляє справи свого визволення і західня вітка українського народу, що знаходилася у межах Австро-Угорської імперії. Дня 18 жовтня 1918 р. Конституанта Західної України проголосує українську державу із українських земель, що входили в склад Австро-Угорщини. Створено Національну Раду, як законодавчий орган і Державний Секретаріят, як уряд. Твориться теж Український Генеральний Військовий Комісаріят на чолі зі сотником Українських Січових Стрільців - Дмитром Вітовським.

Дня 29 жовтня 1918 р. прибуває до Львова сот Д. Вітовський і по нараді з провідними українцями постають з революційним шляхом перебрати владу на ЗУЗ в українські руки. З цім погоджується д-р Кость Левицький, председник Української Національної Ради. Падає наказ: Ніччю з 31 жовтня на 1 листопада перебрати на терені Західних Українських Земель владу в свої руки.

Створена Генеральна Команда з осідком у Народному Домі у Львові опрацьовує пляни захоплення Львова. Вже сама підготовка до

збройного зриву не легка була: українські військові сили були тоді невеликі. У Львові було всього півтори тисячі українських старшин і волків. Українські Січові Стрільці були тоді аж у Чернівцях і Вижниці. Інші військові українські частини були розпорошені і переміщені з іншими військами.

Та хвилина була така, що треба було рішаться на все. Палка любов до України, тверда постанова і гаряче бажання виправтись з чужої неволі підкріпили слабі українські мілітарії сили.

Наближається пам'ятна листопадова ніч. На землю зійшла темна остання ніч жовтня. Українська тиха осінь приспала міста і села. Врешті, засипле і Львів, тільки в Народному Домі не сплять. Там кипить життя, іде остання підготовка до великого чину. Бо чи ж можна в таку ніч спати, коли рішається доля західної вітки української землі? Такі нічі трапляються дуже рідко і кожний мусить тоді пам'ятати слова нашого поета: кожини знаї, що на тобі мільйон: в стзи стояти, що за тих «мусиш дати ти одвіт».

Четверга година ранку 1 листопада. Акція захоплення Львова в українські руки переведена з життя. Львів у руках українців. І ось, зростаючи з-пода хмар виглянуло осіннє бліде проміння сонця. Збудився Львів, протирає ще заспани очі, бо що ж це: сон чи ява? Вумилюють міста в серпанку ріньої мряки проходять вояки з українськими відзнаками. Очі звертаються на ратушеву вежу, і ти гордо лопотить синьо-жовтий прапор. Символічний знак української державності: престарій город князя Льва вертає в посідання правного власника - українського народу.

Українські прапори мають уже не лише на ратуші, але і на всіх важливіших будинках Львова. Озвався дзвін Св.Юра, наче голосить цілому світу:

«То не сон - а ява.

Це воскресла нам держава!

Український народ на всіх землях України скидає зі себе вороже ямо і ось західна вітка українського народу перечікає свій рідісний день визволення.

Але львівські поляки бажають цього самого дня починають збройний виступ проти української влади. Починається віжка боротьба ЗУНР з Польщею, що докладає всіх зусиль, щоб поновити поневолити Західноукраїнські Землі. Час тодішньої героїчної боротьби українського народу - це героїчна, а одночасно трагічна епопея української історії. А що трагічна - то і не диво: з півночі сунула на Україну червона імперіялістична Москва, з півдня пішила Україну Москва біла, і з заходу пішила на неї Польща, в чому помагала і Румунія. Західний світ давав підтримку не Ук-

Ю. КЛЕП

ЗИМОВИЙ ПОХІД

(З поеми «ПОДІЛ ІМПЕРІІ»)

Частина I

Рівнинна польська, мертвий обрій,
розстилій Вислою простір,
де тужать козаки хоробрі:
цей край іх пудить, як Сибір.
Тут загостили недобитки
в бою потрощених колон.
Ta спіту Божого не видко:
чужа гостинна - як полон.
На Україну рпється серце,
і вабить запахом сипан.
О, країце у ріднім краї вмерти,
ніж у чужому жити, як пан!
Летити, душа в родинне лено,
і вабити кожного жета:
води зачерпнути із Дону
і пити давнішій літа.

О, хто ж тут тугу многогрушу
віллє в синіфоно гучу,
як диригент? неуже Тютинськ?
Зорити він шильно дзвіну.
Всіх пінголе з лабет розшуки
кременіли і пінголи козак,
який по чинчи праву руку
зажали катинську в кулак.
Вже перші піварили чороти,
вистав ходинки листопад.
Але формуються оботи,
виходять вінсько на парад,
і строгий огляд робить осінь:
хто в постолах, хто в лицаках
з кори, а деято прост богині;
як черевики, то в дірках,
захим піднізають жутузля.
Хто в ковірі - пакиці замість
плаша. Обмотаних галуттю
в рогожах с цілостю вість
Хто з шаблем, а хто зі списом.
Хто із рушницю в руках.
Лахміття на старшині відять
і тепіпастися в вітрах.

райні, а її ворогам Ось і одна з причин, чому
встояться не буде силі.

Та найважніше для нас те, що велика ідея
Листопадового чину б'є початок великих свят
із для кожного і країння. вказана цілік до
вільшення і соборності українського наро-
ду. Бо коли б не було Листопадового трибу-
ну, не було б акт 22 січня 1919 р. акт 22-
го він засновував Україні Листопадовий зброй-
ний б'є крок до звільнення українського на-
роду в один! це великий дардан! Тому Лис-
топадові р. АОУ - це не лише історична
дія «українська» - це З. Медведь, це історичний
революційний Соборний України.

Морозний, холодний ранок
вітве похід тих колон,
а сонце в очі світить п'яно.
Ta ось і різний вже кордон.
І крик з грудей у простір лине:
«Хвата тобі, хвата, хвата,
о, якє сонце України
і різний обрію села!»

Поштовник Отмаритець, сп'янітій
від радості, обняв Сушка
На стін, від ймена забільшій,
іого відчує рука.
Степан на заході і сході
злітів неначе ті гори,
та не відмакав в тих врода.
І пін штурм у «Кобзаря»:
Руді тут, аж червоні,
а там, там сині голубі,
пережані потями лено... .

Ta ось заграти на трублі.
І у просторі відчуває бурі.
Он переможно вже Надії
пронів Ляличі і Прокурів
І даті и даті йде у бій.
Вже Шепстінку і Гланут
імілюю поручник Гопачук.
В чоротиних повітрі чуті:
гуді від конітами брух.
То він маскочив на Полонине,
депо там кінське захопив
і поєдинки своїх на коні
щоб ті дошипувати див.

Пеня, пеня, пена побоїв.
Сльоза і сіні стечуть людям.
віороді сіли чорт ватроїв.
чорні проїжа до костен.
До цієї привідуть овчі.
бо, запорожу від сіла,
студеними грудем див і чути.
і болі грушіть у сініах.
Там іх укроїть темні хані
борів і благослови тіль.
і принос золю із пропашу
гостинних метрів глибочинъ

Простореч сіжкої рідники
все зілочки чорні тікі.
зуміє у блу близькі пінів.
і вабить кожного постів.
Він місця пагамть тікі.
і сон змагає вояків.
навороних у світлосний
суеті, в безнірі стікі.
Іх переконання увід
живле марана чуки

пя дірна піч, бо запах страхи
до них доноситься, і потні
в близьких хатах вони вже бачать,
спочинку затишного тло.
Ім гавкіт чистив собачий,
І растеся крик: «Село, село!»

За перстами минають верти,
Ізуть, прискорюючи крок.
Якби ж дійти і не замерзти! ...
Та все спікає, мов поток.
Лиш темна піч і запирюха,
І білий простір павкруги.
Холодний вітер дме у вуха,
І десь чатують пороги ...

Знов день настав. Он річка й гребля,
потрощена вогнем гармат ...
Стопи гойдаються, мов стебла.
Погляни, кого ж пісся там кат?
То ж то кішотинки червоної,
що вже загородили шлях.
Всупас з інчо в білі колона.
Везуть ранених на возах,
зірілі коні лишуть тінько.
Он дібки стали на мосту,
і нестяжні руяться із заприжки
І падають у пустоту.
Вайлупась гребля, наче книга,
тонкий захоплюється лід.
І люди панцирем із крити
укриваються, підношенні в брід.
Луна гучно поклик: «Слава!»
Хто лавром її заливає скроні?
Важка вдалася перевірка,
розводячи вожки вогни.
контять сир: на цьому ж'ясі,
шаблони ріжуть на шматки
І, на близьких спочинок лягі.
Беруть на плечі вже клунки.
Та ці зісктки доносять стежі,
шон треба йти в далеку даль,
щоб за порожні винти мечі.
Он стрілкою ріка Зіздаль.
Та справи з лісу сказочним
кішотинців літять, і праз.
мов кінці, врізаються червоної.
Всіх пориває злоти І сква.
Розтято надміс загони,
а зліва, на хрест порог теж.
Почетніртівани колона,
женуть там рибу до мереж.

Завітковані ринеці
мерщик захоплюєся гранат,
І частки тіл із безіменні
кудися зетять за шматком шмат.
Веде до лісу горстку воїн
хоробрій сотник Григорій.
Останні вистріли нібі
І колгтися, мов тон будик.
Котовський, командир червоної,
дорогу решткам перетяє
Зіздаль принес в колодне лото,
Зіздаль, що Камюні станов ...

Здирають одяг, черепки,
жгуть у церкви, ік у хліб,
із землі газле, зокі і крики
від недобитки козаків ...

Спітанок у церкоці пікна
випас сінта білій струм.
Шкото не плакав і не крикне,
хоч хилить голову від дум,
бо в грудях серце б'ється твердо.
І тихі сіні враз захупан:
«За що, о Боже милосердій,
оці ти муки нам послали?»
Хорал той Ступа-Перебійніс
І спів на хмілі душі вине,
бо з спільних уст, мов грів, загу.

* * *

Копають, козакам язигулу.
Не б'ють, як зничо, в барабан,
везуть скрипованіх, беземніх;
зігнані спідками селяни
з близьких поселів і далеких,
щоб їх держати у страху,
І дипляться на те смекин
з білим кроличим міку.
Он стали краї могили горді,
ладі приносяти смерть, як дар.
Та перед тво, як видаль ордер
на смерть, пыгає комієв:
«Але хоче в Армію «Червону»!
Шукано по лізках перезик,
І чуті відновіде колони,
ижу час на це Щербак:
«Не знайдеться між нами Коїн,
що справу зрадни би в шо міні.
Ми бачимо що нас чекає,
та вам не будемо служити».
Гримнуло «Слава» І «Це не смерла»,
— і скоростріли козакам
засує химітку роздерли
поможи смерто й життю.

Де ж кінські ділси затони?
Де штаб? Вела їх лісом путь.
Містались польського королю,
подякає зброям віддані.
Рушині трощать об каміння
І плачуть, плачуть, як малі.
Тож їх пускати тепер корінні
не у сюйн - і чужій землі.

Чи хто синяє: «Де ми, де ми?
де ваше цюта нам щіло.
Тих триста п'ятдесят і дев'ять.
що у могилу полягло?»

Отак здимала без пожару
в долині сінжикову білі
мали трагедія Базару.
Так закінчивши останній біл.

Навіщо ж ту малу подію,
той безум горстки козаків
прибрає ти в шати золоті
І присвятим ім вічні спів?

Шапіцо лютий бій поразки
І тут жорстоку, люту смерть
ти оболіс у барви казки,
налипши чашу горя піцерти?
Але чи ж Ігор Святославич,
коли його понавив Дон,
не стаг собі безсмертну славу,
в ворожий трапницький полон?

І чи спісечь, наїм непідознай,
не оспівав, як я Звідздаля,
кохану годину злу залому
у межигір'ї Ронсеваль.

де, край борони чайків житий,
пони підгодованій Родина,
натужниши останній світі,
трубувати у ріг свій аліфат?

Часів минулых боженцілля
рокам приєднані - давній дар.
Епеха тихого свавілля
колись п'яліх паруже чар:
перемуес, перебродить
І перебарвить нам роки.
щоб, зачалиши сівіві вроди,
сойтити в темряві віни.

ІДЕОЛОГІЧНА БОРОТЬБА МОСКВИ З УКРАЇНОЮ

Від 23 до 27 вересня ц. р. відбувся в Кінці ХУІІІ з'їзд КПбіУ. Позади ця важливі для нас не тому, що на землю з'їзд наговорено багато багато про - великі чеки і досягнення трудачів Радянської України: за проводом - мудрого і любімого батька Сталіна, і тому, що наїйтися при нинішньої обережності большевицької пропаганди не вдалося на шаху т'єїді зберіти так заготовленіх і скривліх фактів, які відкривають характеризують сучасне положення і обличчя України.

Наша українська емігрантська преса дуже мало, що дуже неточна і неправильна, використовує конституцію пресу на сторінках якої крізь щільний большевицької цензури і пропагандистського голому піднімати багато небажаних для большевиків справ-фактів, які підвержалють гospодарсько-економічні положення та іденно-політичні обличчя українського народу. Натомість ділків емігрантські - знавці т. зв. Сovетської України - фальшивими інтерпретацією країнових матерілів називаються - лжівники, що буцьми на Рідній Землі українським від духово і політично вже давнім - перетворюючись на каторгістичні позиції марксизму або націонал-соціалізму. Але це груба неправда, що стверджує змож ХУІІІ з'їзд ВКПбіУ про пікні будемо тут довбити.

Фальшиві легенди про «комуністичні наряди України»

3 жовтня ц.р. в Москві відкрито XIX з'їзд КПбіУ. На цю землю з'їзд ствержено, що на I-шій зборі 1952 р. ВКП(б) мала 6.882.115 членів. Комуністична Партія (большевиків) України (КПбіУ) складається з 777.832 членів (членів: 676.190, кандидатів - членів: 101.642) тобто більше 11 проц. складу штабу КПбіУ. Якщо порівняти, що населення України в сучасних кордонах УССР має більше 23 проц. щого населення ССРР, то бачимо, що в Україні, навпроти до її населення членами комуністичної партії з уявчи мешканці, відсутні у штабі УСРР. Але між про українські «комуністичні наряди» в Україні ще більше розрізняється у світлі дальших фактів: відповідно за найменше 59 проц. членів КПбіУ наявно не є українцями. І також на самому з'їзді Комітету Комісії стверджені про делегатів до народніх зборів розподіляються так: українці - 68.2 проц. росіян - 30.4 проц. інших національностей - 2.4 проц. Однак без суміжу можна твердити, що процент чужинців в КПбіУ є значно більшим. Відомоділ Міністерства русифікації України, складає свої вимірювання кадрів комуністичного складу всіх традиційно-адміністративних посад у

штабах та партійних ресортів. На керівних посадах в Україні, Москва хоче мати свій належний надзвичайний елемент, яким українці наколи не будуть і по с. Тому штабівні кадри в Україні - це в більшості кадри московські, пристані для спеціалізованих завдань. Чимало було випадків, що Москва вислалила в Україні свої партійні кадри, щоб закрити не перед українськими народами, наказувати їм міністри працівника з Українськими «лідрами» на - «якож-щоб не було піднімшого суміну щодо їх національного походження» і от таких - «українцім». «ланові» вала Москва всі керівні становила в адміністрації промисловості, індустриї, сільському господарству, в наявність в керівництві КПбіУ. Але і без цього є чимало іншіх комуністичних активів в Україні: пе-реекономічно вказувати на національне походження їх власників напр., Суслікова, Булгаків, Бояхільськ, Шарін, Елістратор, Гладков, Горбумов, Белогоров і т. п. Дуже характеристичною є піднімання з фактів в Україні: де 70 проц. населення займається хліборобством, членами комуністичної партії є тільки 17 проц. працівників сільського господарства в якому, як відомо, працюють переважно самі українці. Крім цього є ще багато інших фактів. Щалже всієюде Москва виселяла українців із місце виробництва місцевими або чужинськими партійними елементами для посилення комуністичної роботи серед оставленого українського населення. Також Листом з рамені Мандату Коханії XIX-го з'їзду ВКПбіУ стверджено, що в Західних Областях України під суспільну пору, є понад 100 000 членів комуністичної партії. Процентно в порівнянні з кількістю всіх членів КПбіУ в цілій УСРР, маючи на увазі, що області щільно по другій світовій війні наїшлися в «об'єднанні Радянської України» - це число є рівночайно великою. Але справу що висловлює факт, що саме ті області по другій світовій війні потерпіли найбільшу «чистку» і переселення українського населення, тоді немає сумніву, що саме туди кинено якісь засідальні російськими комуністами, які складаються на тих 100 000 членів партії на Західних Областях України. Маловідомою практикою є відбуватися фальшиві керівники кадрів за ЗУЗ, дас нам засудити Голови Ради Міністрів УСРР Н. Т. Калmykічево, якож признається, що за ЗУЗ існують не-експертні умови - «настільком цю... - якож він - в окремих областях особливо західних, є велика кількість кадрів Надприклад у 1951 р. в Дрогобицькій області було направлено 60 спеціалістів...», а т. єт час вибуху з області 47 спеціалістів... У Вінницькій області було направлено 25 спеціалістів вибуху 25; у Львівській області за останні шість років було направлено 275 чол., а вибухо-

тільки 211 чол. Позиції становить менше і в інших областях.

Не сумнівачкося, що та «спеціальність», що їх «направлено» на ЗУЗ, виконують такі «спеціальні завдання», з якими не могли справлятися інші, які «занять» очевидно тому, що були «неподільним елементом».

Можна багато більше навести переконуючих аргументів, які підтверджують, що КП(б)У фактично наполовину складається з неукраїнського елементу. А це дас нам такий висновок: В Україні членів комуністичної партії української національності є значительне в чотири рази менше в процентному відношенні до інших національностей ССРСР. А ганянський процент членів ВКП(б) творить без сумніву московський елемент. Якщо під комуністичним лікториєм Кремля Україна має такий позиційний процент членів комуністичної партії, то чи можна тоді говорити про «скомульовані» України або марксистсько-матеріалістичний світогляд українського народу? В деяких країнах на Заході напр., у Франції чи Італії комуністичні партії мають більше членів, ніж в українських комуністів на Україні. А все взагалі наявні немов потреби доводи, що тут, якими безглуздинами і фальшивими є погляди тих емігрантських «лідерів» деяких українських угруповань, що покладають такі великі надії на «державні кадри КП(б)У».

Визов українському націоналізму

ХУП-тий з'їзд КП(б)У проголосивав свої вимоги щодо «буржуазного націоналістичного елементу» України. Знайтило Москву старанства зановоувати те, що їй найбільше не потрібно, а особливо сильнішо виявив і ріст української національності. що ХУП-тий з'їзд КП(б)У тає багато заговорив про «український буржуазний націоналізм», сказуючи про те, що Москва уважає за необхідність виступити відверто з гаслом боротьби проти українського націоналізму. І так, за посередництвом ХУП-тий з'їзду КП(б)У, Москва висловила Україні в першу чергу ідеологічну війну. Коли же в сюжеті деякі наші емігрантські теоретики називають український націоналізм «галіцькими ляшками», то цені з'їзд наполягає: стверджує, що український націоналізм - це загальнouкраїнське леще найбільш загрозливе для Радянського Союзу. На необхідність боротьби з українською буржуазією націоналізмчи-звертали увагу майже всі делегати з'їзду. Тому притягнулося більше турботи об'єднань партійних делегатів, які прибули на це комуністичне збіговище.

Секретар Сталінського обкуму КП(б)У - О. І. Струєв: «...Історичні рішення ЦК ВКП(б) з ідеологічних питань, вихід у світ геніальнії праці товарища Сталіна з питань мозовизнавства, а також виступ центрального органу нації партії - газети «Правда» проти ідеологічних перекручень з літератур, допомогли нам, більшішким України, глобіко виграти хліб і помислки в ідеологічній боротьбі, рішуче поліпшили цю роботу, що підвищило якість і непримиримність до війного руру проявів буржуазної ідеології. Насамперед, провівши українського буржуазного націоналізму».

Секретар Львівського обкуму КП(б)У - З. Т. Сердюк: «Партія підходить з місцевого нацсетенням почуттям полум'яного радянського патріотизму і непорушної дружби між народами, любов до великої російської народу почуття пролетарського інтернаціоналізму і тає самим методом індивідуального удару по рештах банд українських буржуазних націоналістів - цих напівютішних ворогів українського народу, агентів американо-англійської імперії».

Секретар Запорізького обкуму КП(б)У А. Г. Гайдай: «...Багато не долівши у нас і в ідеологічній роботі. В тих галузях дуже важко стояти справа з кади-

рами. Нам потрібна стінка допомога з боку Центрального Комітету партії і уряду міністерства, зокрема, Міністерства Освіти і Управління в справах шкіл при Раді Міністрів УСРР».

Секретар Волинського обкуму КП(б)У - І. С. Грушевський: «...Працівники відіграли пропаганди і агітації, наприклад, не склали єдиноє слово про розроблену нами ще в кінці лютого: «Український буржуазний націоналіст - напівутішний ворог українського народу», які читались в усіх колгоспах, на зборах, інтелігенції і діяльності позитивної оцінки. Досі відіграли пропаганди і агітації ЦК КП(б)У не зробивши допомоги пропагандистам на одній лекції, які б викривали роль Ватікану, як оплоту міжнародної речі».

Секретар Київського обкуму КП(б)У - Г. С. Гришин: «Відомо, що за згаданий період, Київська партійна організація в керівництві ідеологічної і національно-виховної роботою в справі комуністичного спілкування трудящих допустила серйозні недоліки і поширення. Це привело до ідеологічних перекручень в літературі і мистецтві, до окремих пропагування українського буржуазного націоналізму, виполітичності і демонізації».

Голова виконкому Дрогобицької обласної Ради депутатів трудящих - І. І. Яворський: «Партійні органи ще приєднують підсилити увагу виховання трудящих, в дусі радянського патріотизму, в дусі дружби народів Радянської країни, слабо борючись проти ідеології і насамперед проти пропаганди українського буржуазного націоналізму і буржуазного консерватизму».

Секретар Сумського обкуму КП(б)У - А. П. Кондратенко: «Партійна організація області стала глибішою і конкретнішою зацікавленістю марксистсько-загальній світотворі націоналістів і безпартійних, викорюючи трудящих у комуністичному дусі, стала засиріти реальністю і рішуче боротьбою проти пропаганди буржуазної ідеології. І насамперед проти пропаганди українського буржуазного націоналізму і буржуазного консерватизму».

Редактор «Радянської України» - Д. М. Прикордонний: «...Ми прекрасно усвідомлюємо, що в нашій роботі ще дуже багато і великих і малих хіб. Ревніділанські газети, в тому числі і «Радянська Україна», не зуміли пічально викрити і розкрити варіанти пропаганди українського буржуазного націоналізму...»

Оскільки деськалька «підготовок» з пропагандою секторіїв обласних партійних комітетів, дають характеристику боротьби КП(б)У з українським націоналізмом в усіх областях України. Ідеологічні перекручення це іншою більш, як національна ідеологія українського народу які Москва хоче заступити ідеологією старшого брата.

На вакат Москви

Секретар Центрального Комітету КП(б)У Л. Г. Мельников у своїх довідках підняв широкогромадську боротьбу проти українського націоналізму. Українсько-буржуазний націоналіст - за словами Мельникова - завжди був найпотужнішим ворогом і українського народу. Всі жі пороки більш присвячувалися проти панівного для трудящих - землеробсько-сталінської дружби з братством радянських народів, проти російської культури і національного деселінізації - земельного Гайдюка. Гайдюк жалює ідеології українського буржуазного націоналізму спрямованої проти життєвого стилю і радянського ладу - позитиви КП(б)У і партії, якії українським народом були відібрані робочим господарством і культури створені. Гайдюк зажадає земель між працівниками та селянами, земель в усіх сільській Україні відібрати у держави.

Задача: Є скільки українські буржуазні націоналісти створили земель - відібрали з працівниками народом земель від українського народу і вибудували земель в

діяльність рабство іноземців Імперії лістам. Українські буржуазні ініціативи заслужили зраджуємої української парою, завдяки яким були підпідбиті, зверсантами, агентами Імперії лістівок розподілок. Зраз донине продовжується новими ходжам - американськими Імперії лістом.

Буржуазний націоналізм - панібільш живучий і
політично небезпечніший пережиток капіталізму
і гвалточності людей. Ми повинні підкривати будь-які
форми українського націоналізму, в чому б воши не
були зглоблені...

Однак, мешканців селища виступили, як секретарі ЦК КП(б)У, кинув з'їздом гасло: відкрити боротьбу в усіх фронтах проти українського націоналізму. Такий є націзм Москви, що веде з Україною ідеологічну боротьбу, піку тепер наказує ще більше застосувати.

Journal of the American Statistical Association

ю поширилося. Він охопив усі діяльності українського
вітка, а в тому числі таож українську науку, лі-
тературу і мистецтво.

•**Ис. 11:10.** = **Божје рује = и ресурсија** је **заштита** и **излазак**.

швириювали в книгах, збірниках, журналах і писати було покладенням на музичну націоналістичнину від В. Стасюра «Любить Україну», в якому грубо перекручується дорогий радянській людині образ її соціалістичної Батьківщини - Радянського Союзу і його недієвої частини - Радянської України. Під таким твором, як сприянням позауважев, піднімається будь-який недруг українського народу з націоналістичного табору, скажімо, Петрова, Бандери і т. ін. Так почи і виникло на ділі Цен вірші сприяли було винятку на публікані і перевороту українській націоналістичнину.

— Серіо-
зний митець —
рятиську ді-
тяткою. Ве-
ретено право-
ді та В. В. С.
Хмельницьким.

... Вже в цьому році виншла з друку збірка оповідань Л. Сенкевича "Сад", до якої письменник завідавши Золоті ворота, що відкриті по сюді анонімістичного художника.

... Письменники та Союза Радянських Письменників, після пострілів країни і землемісці, пограбовані, їх створилиши письменники, Народ пам'яті, як пам'яті, як пам'яті, як пам'яті, як пам'яті,

Як відомо, ЦК КП(б)У після п'ятрів працює
зокрема хміб в роботі інституту Угорської Академії наук УССР. Після цього багато
ко багато на ходо-підходах виникає питання про те, як розбудувати свою галузь. Відповідно до цього питання ЦК ВП(б) і Голова УГАДА вимірюють
загальних питань, не зупиняючи поглядів
на пошук творчих методів в розвитку
художніх наук. Може бути, що вони відмін-
нить пропозицію бургоміста міста Герай-
герівського боржавського району, який
запровадив у своєму місті п'ять
заснованих п'ятрів. Ці п'ятрі вже
започатковані в роботі інституту УГАДА
УССР. Інститут складається з п'яти
п'ятрів: теорії та методики, п'ятра
заснованої літературної критики, п'ятра
художника, п'ятра біології та п'ятра
математичного аналізу. П'ятро художника
зокрема хміб в роботі інституту УГАДА

Українські селяни відмінно відповіли на зову
Земельний та промисловий комітети УСРР та
УНР, які підтримали їх у боротьбі за землю.

... Відсторг українська драматургія. Із цимах театрів все ще рідко з'являються хороші спектаклі на сучасну тему.

Сьє так че́ртілій час своєї доповіді Мельников
нагідився на пісні дітлинки українського життя за-
-пропаганди буржуазного націоналізму. Але давніо сло-
-во також і іншими крупнішими рібами. УССР' наї-
-зитам Кречка.

Голова Спілки радянських письменників України, О. Є. Корінічук, якого Мельників заразував також до тих письменників, що допустилися «ухилі», широ розказав перед своїм «соціалістичною батьківщиною». І не тільки та себе, але й за інших.

тому нашої партії - газеті «Правда», яка розкрила буржуазно-націоналістичні речові відхилення у творчості поета В. Сосюри, гостра критика літературної операції Богдана Хмельницького, написаного мною і В. Василенським, подала величезну допомогу всім українським письменникам. . . З цієї високої трибуни я нагадую про торішні поширені тему, що В. Сосюра не відповів високоділовим творам на справедливу критику, що М. Рильський написав ряд поезій, які ще не можна вважати естрадними відповідями на критику його пошлюпок. Такі літератори, як Л. Первомайський, Ю. Кобилянський та інші, яких критики називали читачами і письменниками, теж не дали відповідей своєї творчості на виступ «Правди». Все це вимагає від усіх письменників більшої непримиримості до пропаганди буржуазної ідеології - націоналізму і космополітизму.

За Корінчуком постійно і зг. Важал (заступник голови правління Спілки радянських письменників УССР), заявляючи: «Відправити до кінця ці помилки ми зможемо, якщо ні на хвилину не послабимо рішучої, нещадної боротьби проти пропаганди чужої, ворожої нам буржуазної ідеології, особливо проти пропаганди теології українського буржуазного паноніадизму».

Президент Академії наук УССР О. В. Патладжанян виступив також з обвинуваченням: Інститут літератури слабо розробляв найактуальніші питання теорії історії літератури, теми дружби народів і радянського патріотизму в літературі, не показав багатогранного і вирішального впливу передової російської культури і літератури на розвиток української культури і літератури, не викривав проявів буржуазного націоналізму. 1-5

Заступник голови Ради Міністерства УССР - Л. Р. Коринець нарікє на міністерство освіти і комсомол то, що їхній не дотичний приклади уваги роботи.

Відгадання суспільних можливостей та політично-виховні роботи перед членами ПК це показала перевірка роботи Тернопільської та інших областей, проводиться відповідно до державного та наукового рівня, і надійні від численних умов та недостатності сприяння в боротьбі з ворожими проявами українського національного панонізму.

Директиви: Вести непримиренну боротьбу з українськими панівними військами!

Комісія з питань ствердження по боротьбі з українською національною партією та підтримки її діяльності

З часом з'являє що серйозні недолики і помилки в центральній роботі на Україні, викряті і підзані Центральним Комитетом ВКПбі глибоко приспівлені в цікавих правильних критиці бе результативного поземельного виконання партійної організації України рішення ЦК ВКПбі і вказівок товариства Статистичного об'єднання питань ЦК КПбіУ, якими мислючи в разікові партії счастно не винесли таємничих помилок і заскорінні вже

кремені в українській літературі і мистецтві, певною мірою керуючи ідеополітичною роботою, особливо серед інтелігенції. В разі творчих і наукових закладів створялась атмосфера «захисного» почуття, угодинності і взаємного захищення, була підсушена принципальність критики і непримиримість до проків ворожої ідеології і націамериканської. Це зробило українського буржуазного націоналізму, який виник під час революції, дуже сильним.

Далі розглядаємо такі директиви:

Партійні органи, повинні поети непримириму боротьбу з ворожою ідеологією і, насамперед, з українським буржуазним націоналізмом і буржуазним космополітизмом в тому, що вони не проявлялися.

Пісні виуть аж у Москві

На XIX-му з'їзді ВКП(б) у Москві не промовчано також небезпеки українського націоналізму. Делегат Української ССР Л. Г. Мельників (також же секретар ЦК КП(б)У) у своїй промові заявив:

«Ми добре знаємо, що головною улюбленою наших дільниць успіхів у господарському і культурному будівництві є марксистсько-ленинська підготовка кадрів. Іх ідеїне загартування, колективні виховання та розвиток трудящих, непримиримість до великого розду пропаганді ворожої ідеології і особливі пропаганда українського буржуазного націоналізму».

Другий делегат УССР - Корничук, плаваючи перед мажновідмінами Кремля, гістою пакувався на український націоналізм:

«На жаль, мусуємо сказати, що ми на Україні в останні роки ослаблили, боротьбу проти рецесійних збройних сил українського буржуазного націоналізму в літературі і мистецтві... Але ми погано були, але ганебно, пакувалися, що ім'я паката та ім'я агента цієї організації виникла з великою можливістю, щоб нам підкорити. Для чому ми, українці, повинні бути обриманіми, обмеженіми та пакуваними від найменших пропагандистських атак».

Але український націоналізм не він, що склонний пройти мимо злочинів, дії каторги і високої рівністі астигнувши 100 млн. землерів, але організація шинтуства і диверсій, пакування для нас під ноги чи...

Ініціатива і підтримка, серед інших з тричі прожити ворогом українського народу, недобіглих Петлюри і Бандери... Ми не знаємо, скільки тепер є 100 млн. додаткових, асигнованих на підтриму діяльність проти Радянського Союзу і країн народної демократії, підтримуючи наш президіант Трумен петлюрівсько-бандерівськими бандитами, але ці добре знаємо і підряд приєднані. Якінні паки, такі підряди слуги. Нечасе сучини, що слуги пана Трумена - петлюрівсько-бандерівських бандитів і недобіглів українські народи зинчить, як скажено певісно».

Ось так писали в страху перед українським націоналізмом пропагандисти відомої, як у Москві, щоб звернутися на їх підбезпеку увагу «старшого брата». І тут тринадцять для Західу, і особливо для «спеції» внутрішнього положення СССР і однією з причини підтримки спільноти роєвської Бандери, маленька почвачана ласкій: Не «петлюрівсько-бандерівські» бандити, але ці мільйони додаткові, про кого говорить Корничук, в більшій рівністі «демократи» типу Керенського, Мельників і т. п. Саме для них підкріпта американська війна і саме за ті грани постають різні СОНР-и. Але не про них говориться в Москві, навіть, не дуже то затриможенні їх визвольною акцією». Кремль, коли не про керівництво на з'їзді ВКП(б).

А для нас, українців, на еміграції лишається такий висновок: в Україні ведеться широкозакреплене ідеологічна боротьба інтересами Москви з інтересами України. Завдяки Українському Революційно-Визволювальному Руху, тобто ОУН, УПА і УГВР, завдяки їх всеобхідній ідеїально-політичній мобілізації всіх інтелігентських сил українського народу, пропаганда українського націоналізму співдохом худи більші спільні, як минуліх років. Поява представників регіонів північної Червоної Москви над Червоним морем пропозиції якісь уже вироблені нове українське погодження в економіці, умовах, не сподилися бачити ніхто, ніколи. Україна, поимаючи всіх помігачів інверсіоністів і в дусі «старшого брата», съєднані в одине також якож була: глибоко традиційна, панівно-злочинна, неупокорена у своїй боротьбі за волю і державну незалежність.

О. Д.

НА АКТУАЛЬНІ ТЕМИ

ПОЛІТИЧНІ

ПЕРЕГОНИ

Німецьке «Німеччине» пака усе ...

Сьогодні вже ясно всемо СІІІ стараються за засік, щири створити і міти на свою боць німецькі діміні. Великобританія теж не від того, щоб тишило відоміші страхи Росії, що пізіше примісність її є її більше примісність. А Франція? Вони заміні - і хочу - і бояюся... Но чу, бо пакаже СІІІ не дезерту долири, а бояюся - бо до цього маю багато причини і досвіду. Де хотіть твердити, що страх Франції перед Німеччиною - це наслідки і почуття слабості і меншінство. Може в цьому тверджені і не дещо правди, але беручи розуміння справу відношення і становища Франції до Німеччини, треба призначити рашію Франції. Вони час доволі причини недовіряті і боліті Німеччини які продовж діяльністю і діяльністю стоять не давата Франції спокію і довіру і до стану, в якому вона сьогодні находити.

Німеччина від часів Бімарка призначала до здійснення свого ідеалу, яким є Німецький народ, в пропаганді в Європі. Тобі ідеал і пакажаючи його реалізації виштовхали останнє століття. Вони формували душу німецької нації, його реалізацію коїтє Німеччину море крові і підніжні трупів.

Оте німецько - "Deutschland über alles in der Welt" Німеччина пака усе в світі паки, розуміє не в тому сенсі, що вони мають дії шого бути на першому

місці, але що Німеччина зможе стищити понад світом, як керуюча имі сила.

Кайзер Вільгельм був у півці богач, бо персоніфікував їх ідею пакування пака світі, був символом всіх паків нації, пака стремінно до тегемонії в світі. Він був тим, хто давав гарантію реаліїції баконії і кріпаківської пакці, був коденсатором і підфільтрованим і відіграв пака підперманського французізму.

В 1914 р. на голое вісімки сутін: за Кайзером усі пакі: праві, ліві - пакіті в Праге і Рурландії. Не зваж, даний Кайзером, зникли пакіті і постала монструозна, до звісів обірваних нації, що пішла заворогувати світ. Чотири роки змагався пака з паківською пакавалою. А коли Кайзероні не візможе здійснити пака пака, тоді пакіті вільською пака пака. Згоди пака з паківского пака засіду та потоптани, честічні пака пакує за паківською слабістю, і паківськість у результаті паківських покладіннях на цого пака.

Час поміж двома світовими війнами, пака було засідання і паківські люди, пака було, і не зробити не підійшло Кайзеру, і поки пака було гарантію здійснення пака Німецької. Тобі, що пака засідання і Гітлероні. Іого, що пака, працівники - підсказали Німеччині сучас Протестанти. Відомо, що був пака брутальні і жорстокі. Нарешті пака людіні Німеччини потребували Гітлеру, що Гітлер був фанатиком панівманської паки і пака з

єві те, що дрімало по дні души кожного пішого: оми-
нувати за пензю ціну спіл, хоч би не мало коншту-
вати море крові і гори трунів.

Усі ціни, без огляду на партійну пріналежність і політичні переваги, без огляду на освітній центр, соціальній статус, землямокі і бідаки, буржуазії і робітників, сіянин, політики, поети, науковці — усі це притворюється Сітлером, пішли за ним. Дослідження генералів піддавали під сумнів «адміністрацію» і тоді її-то винесли таку брутальність і жорсткість, що збрізни напад божевільних чеготою не досвідчилося органуванням військ Німеччини.

Сьогодні загал міцні твердити, що вони в часі
їхні не бачили зовсім країноборів, чільною роз-
гріялих, покинутих або спалених у крематоріях
зажад. Іс можна би вірити тому, що іх очі і думки
були сперені в сторону величин та могутності ше-
щакової нації: почі були слін і глухі бачили чище
фата коротну мантувального, коли вся Європа стала
їх власністю. Німецький юберчені тутож і піш-
шише все, що стояло на перепоні величі Німеччини.
На жертвищі своєї метаполітії спалили німці
пакетом літературних поштівок моралі та засад етика
(ругальні погані потоптали людські і Всікі за-
ходи). І так з нації "Philosophen und Dichter"
стало після "Morder und Richter" і нації філософії
(нації стали нацією злочинців і катів).

І що цікаве: пізні, як нарід падло реальню і практичне сприймаче світ, у порівні з єздитими виїзди під східом, трапили почуття реальню лінісності з конкретни фактами і явища зникали мін з очей. Потім жити фантазіями і мріями Жили в туалеті і над східом було силу і можутись своє вібрації наше. Неперевіркани перескіни по шляху із прямувань перестали для них існувати. Фантасмагорічні хроніки були вже не єсть. Бачили і спостерігали тільки те, що соки мріяли і вифантазували. Опинивши світоздію до могутності (Wille zur Macht), паніклісти і вибудували фантазії так пісокожо, що подобається дивитися під ногами.

Сучасна кінокомікура бере сумнів в статусі фільмів як могутності. Нині вони. Цю лінію вони підтримують, але вони вже не можуть бути використані.

Первый шаблон: Роста и Захлеб

Одна частина півців думали стати на ноги при земозміні СРСР, а друга глядіть у сторону Росії, віяючи надії там, де чого не можна було виявити в США та думки є є. Нині спрощовано до одного, відокремлено давнє силу, а мюнхенські дипломатичні згадки, описані в їх генерал-штабах, замінило дозвільне становище в Європі. Багато чому розумно їх житро після сьогоднішніх двох штабових поутувань, створюється зв'язок між трьома силами. Старанності досягти об'єднання Німеччини, розбудованої індустриї, скануванням сили ринку та землі та що панічно виникло, відреється при поході СРСР в Радянський країні. Стартує військо. І вони, якщо СРСР здобуде величезні ресурси, відігніть Італію, Німеччину та інші країни від себе. В свою чергу більшість країн в Сході та північній Європі будуть також відігніти СРСР. І вони будуть відігнати його після військової зміни в Європі. Тобто вони будуть відігнати його після зміни конфліктів в Європі. Німеччина буде відігната від його поступовою і мілітаризованою зміною в Європі. І вони будуть перемогти один потік на другому, а другий потік висуне відповідь на перший.

На кишу бояці США
та підпільників не виста-
ло чи сідку, за якою
залишили тоді склади
зброї та боєприпасів.
Командувач військ
Білоруської армії
генерал-лейтенант
Василь Степанов
згадав про брати
Соколови та Рудаки.

дати Німеччині політичну, а ще більше економічну супремацію в Європі. Також русофілія у Німеччині є не мало. Зрештою, в самій духовності нації і в традиції їх політики існує багато елементів, що пов'язують їх з москалями, а не зі Заходом. Німецький націонал-соціалізм і московський націонал-комунізм – це ж разом брати. Чи можна в них дішукати різниці? Досить переконаності, що погонард «богомольцем», що його «призначеннем» є «спасити світ», а німець вірить, що його нація «покликана на сачиння». Провидництво, ущасливити світ, накликати йому свою владу в культурі. Ось, хоч би пригнітути німецькі морди і жорстокості в другій світовій війні, чи не схожі вони з московськими?

- з Росією можна легше і скоріше дати собі раду.
- кажуть німецькі пропагандисти орієнтації на Ріслю. Якщо цього шматає інтерес Німеччини, можна підіштись наవіть і під кочунізм... Чому б не? А пізніше: опанувати Росію економічно і технічно, ба, наవіть і мілітарно, і використовуючи природні багатства російських просторів, стати господарською потужністю, і так запанувати над Росією і над Європою, і може і цілім світом. Цього - кажуть німецькі русофили - не дастесь погані. Ставши на боці англо-саакського салту, бо ще за твердий партнер на Німеччині зуби! Що іншого Росія Німеччині в усіх діліннях може мати перевагу над нею.

Всі ціці ще чай в канцлером Аденауером зна-
ють добре, що заявив Заходу про об'єднання Німеч-
чини пішов англо-саксів і Франції більше скіль-
ки бачити Німеччину поділену та роз'єднану, ніж
об'єднути її сильно. Натомість Росія - широ - бажає
об'єднання Німеччини, очевидно так, як об'єдна-
ти країни, напр. Польщу, Україну, Чехо-Словач-
чина, Угорщину і т. п. А інші справу об'єднання
Німеччини ставлять на перший план. Отже зов-
сім зрозуміло, що сьогодні переважаюча більшість
інших є за порозуміння в Риссі, хоч би коштом
правління сподвижників в Заході. Для Німеччини Ро-
сія є політичний партнер, це очевидно, при допо-
влі якого можна багато більше посягнути, ніж да-
ти в ході англо-саксонських держав. Зрештою, нім-
ці вважали б за поприження для себе буття колесом
у їхній політичній інтересі англо-саксів. Вони ба-
жали брати владицін або такими виходом, що везе до
заглибини їх політичних інтересів.

Було б наявно виріти в ширіть антикапіталістичні
чали більшості нинішніх Киргизів, що начебто ніщі.
ота нація, що має капіталізм у своїй крові, зро-
битьсь нараз пашерістами й ворогами ремісникі-
вництва та ще й чужими заходами і гришами - будь-б
праче синюю Зброя в руках нинішніх ще не скріпка
в руках музикантів, але лише тоді холи вона мати б
стугою вітересом Німеччини

• Приватиз. і зуп.1000 Америка

США зовсідзякоти намагаються все зробити, щоб німців поганіли їх більше тих, що вони відносять до Росії не зможуть більш поганіти по-чилінгарським суб'єктам, а лише об'єктивно у руках анти-російських та підданських проти Росії на цілісність в Україні. Очевидно, що німці не хочуть, що Україна вийде з європейської інтеграції - підкористовуючи застарілість США реалізувати

и він, приходив під час
Останньої війни, що під час війни США іде шляхом
захоплення з Росією (така була Росія) не була. У
цьому завданні США брали свою чайбутись «прос-
пекті». Але США не змогли, що Німеччина покони-
ла буде обличчям для замовленням чужих планів
інтересів народів - в Німеччині призначалася за-
єдна - Willst du mir nicht eing' sein, so schlage
ich deinen Scheitel ein! - якщо не пашинишся мені

США и **Китай** присоединяются к России в запрещении наращивания тяжелых ядерных вооружений.

— 72 —
рівні розмежовані пактами: Натомість
— Румунія що готується застутити чорному.
США хотіть вчитися в Угорщині. Якщо покажуться
заслужені, залучають захоплені різних Кенінгс-
бергів.

таді виникається німецькі дивізи, як стропаш. Крім цього, не завадити мати в резерві «блак» московську та ін. демократію. Може виникнути зміни-ти в Poeli режим - мілітаристичний чи диплома-тический заходами - а тоді третя мати - добрий рус- скій корінь, на сцену бої. На вскинути штандок ко- почним з мати в руках п'ятнадцятьте віття, щоб скинути бажану ціль - добитися того, що Росія стала доменою фінансово-економічних експеримен-тів американського капіталу і його безкоштуен-дивізи, але добра теж і московська - більш - евакуація хоч одне і друге вимагає величародних витрат. Одна- че американські «бізнесмени» розуміють, що кож-ши «добрий» інтерес - вимагає капіталовкладів США після, що ся чи так у Росії приде до «змі-ни» партії. На троні московських лестотів засідає старий і зупиногою США на місце Сталіна інкотиціїншій дестот, розуміється, під іронічною «дем-ократією», бо цього штагас дух часу. А там сказав же копісь німецький поет Гейне: *Und der König assolut, wenn er mir unserer Willen tut* (Призначимо абсолютність короля якщо ви виконує-шашу волю). Отже, хай той же «демократ» на троні московських царів в іншій «демократії» і федераліз-му дозріти винищить попереджені Москвою наро-ди, хай вигочить з них рештки іх крон - не байдуже щоб тільки танцювали під такт музик американського капіталу. Зрештою, після мусітічно-викупити всесіл на іш якому тепер - прізвище Амер-иціка - мільйонами спілле долари. Від капіталів, вкладавших слогодін «приватною Америкою» не можуть бути російської «демократичної» землі - ство- мусітічно позитивні відповідні земельні

А ми, українці, сушимо собі голови відчуттями вглибітності і роз'язати що проблема іншого і друга, не «приватна», а гриздана Америки, якщо паче б води рот набрало і наважиться звернутися у справу русофільської співонемецької політичної опозиції американських «приватників». Ти сама багато від политичного розвитку та ветеранів отримала, щоб зберегти що ясну і простежувати її в розвиткові, а якщо це приватна Америка, то дуже і ширішає політика всієї Америки. Наприклад, ти політици дає саме тон приватного капіталу, діє його интерес, інспирації і такі Урлові Америки, які вносять велич до Америки приватної, мусить встигти позитиву не дразненням московського імперіалізму і нічані бажання доблестного русського народу, прямуючи до порозуміння і приязні з демократичною Росією в її теперішніх коронах, бо цього немає інтересу приватного американського капіталу, може і того самого, що колись дійшли до величезними прийти до влади.

Нададивши добросусідські стосунки з чайбут-
цькою демократичною Росією, з беззмежними про-
сторами в благотворні, (байдуже, що ті простори бу-
дуть спливти кров'ю поневолених народів), ам-
ериканський капітал має надію опанувати російські
рички збуту, відкрити джерело нещічириних спир-
тів, заволодіти Росією фінансовою і економічною, під-
нести західній престиж долари, та зробити ті
простори діяною коровою для себе. Ось якіч до-
зрозуміння русофільської політики «принципів»
Америки

Не знають, однаке, США Росії, як і не знають Німеччини. Напевно не так думаютъ бѣлъ російскіи "демократи", як лунають "противъ капитализма" ладовці Імперіалістична Росія, як у минулому, так і тепер, змагає до панування над цілимъ світомъ і тильки тактично робить враженія, що існує можливисть дружби і співпраці між "демократичною" Росією і Союзомъ Радянськихъ Союзниківъ.

Позитичним розум і державна реальність кажуть вирази в недвусмисловому, що в інтересі США і всього західного світу, конче потреба слабки Росії та багатою Росія національною без зграї піонерів нею народів, щоб раз наважити їхнітиши в Імперіалізмі.

І пересунуті в Кордони з Заходу на Схід, там, де є більше місце на етнографічних землях.

Так інакшують розум і елементарні зисади людської моралі, так говорить співожив демократія, правда і справедливість. Але, на жаль, «кілька днів» говорят, тоді правда маліт». І супроти голосу гри-ши мусить замонікувати правда, справедливість і відійти після для всіх інших у гой

Одною з перевірок, що лежить на шляху до заліснення мірні «приватні» Америки - це Німеччина з її високою технікою, глибокою національною свідомістю, дисциплінованістю, індустріальними потенціалами і величними можливостями конкурен-
ції в експансії США на Сході.

США звільнили добре, що Німеччину, познамоїши двох посил з Росією, не є самогоди, як, зрештою, не була в минулому, проти припинити з Росією. Тому США бачать у нін попажного конкурента на Сході. І звідтіля оте американська зацікавленість до Німеччини з намаганням поб'язати Німеччину зі сходу так, щоб воїни не могли вести самостійну політику по Сході. Вихідить, тут просто так, як сказав наш і Франко у своєму «Лісі Мінкіті». Буде тут чесний... Що за терор був би нудесним, а та дич б'є по руках».

Прислухавшись до розмови панів можна ствердити, що вони не проти ремілітаризації, вони не проти цього, щоб узяти у спів руки дарований зброяю, але вони рішуче не хотіть своїми руками витягати та когось захопити з погані

За певні часи і провали у другій світовій війні Німеччина не обійшла пасус Гітлера. Запинив, на думку багатоїстів наців, Захід, а особливо захопили США. І цього після Західова простили не хочуть.

‘Арт-фестиваль „Запорожской краеведения“

Люди відмінно розуміли і не жалюгували гроши США та всіх європейських держави Німеччину в обігу своїх земель, але зберегли на 1 економічних комбінацій. Всі ці комбінії складалися якраз також як панти якісь «модулі» цієї: «якщо вони відуть, якож вони не дуже то по руку але і по ліву» письмом і бояться. Однак відчуваючи свою бідноту, а чиновникам в сучасному політичному укладі вже не вистачало нічого більше, як ускладнити положення іншої країни чи то заходами відсувати від себе підсічку: небезпеку скропувати її очі і екстремізм на Сході, а що на Західі, хоч вони, після першої світової війни, Франція розинилася за Польщею, а Великобританія була звинувачена супроти Польщі, можна б скажти, доволі неприхильні ставлення, при холодно здергливій поставі США, то сьогодні ситуація Польщі і становище великої держави супроти неї зовсім інакі, ніж були тоді, та наявні місця корисні для неї. Як у Версалі Польща завдачес свої роздумахові, неприродні кордони виключно Франції, так у майбутньому ми не будемо в здійснювати, коли б Франція була однією з перших держав, які зробить все, що лише буде в її силі, щоб пересунути західні кордони Польщі піднадалі на схід і вміжливити пішові їх зrangах Остен, затримуючи таким чином з rangах нах Вестен». Цілком можливо, що перша лінія пісменниць «котел», складову 1 зміте з лиця теперішніх західних земель Польщі останніх п'ятдесятиріків. У такому випадку Польща стала м'яким поміж Німеччиною і Росією. Німеччина це ж, ніби не було, сила, з якою мусить числитися світ. А що ж супротив неї Польща, та ще без справжніх і підлинних союзників? Але польки в своїй частині єть більше із провідниками - не панівні позитивні діти, які навіть по школі не стали музарішими. Вони були і досвідомі, залишивши нацизм, нездатні думати реальністю категоріями. Польки, інче - твороженка королями, на підніжніх скелях, сплати та замріяні панти, їхні про-«монархістськості», про Польщу, їхні коржі до моржа, сплати, «о шпагах» - думачать про Львів і Відень... З того, католіспінного, синіх, не будуть вони вже туте у 1939 р. після «справедливості»

РЯТІВНИЧІ ТЮРМИ НАРОДІВ

Російська емігрантська преса повідомила протворення 16 жовтня ц. р. у Мюнхені (Німеччина) 12-ї «Координаторського Центру Антибільшевицької боротьби». Участь утворенні цього центру взяли відповідно до російських політичних організацій, а саме: «Ліга Боротьби за Народну Свободу», «Російський Національний Рух», «Союз Боротьби за Визволення Народу Росії» і «Союз Боротьби за Свободу Росії». З боротьбою відповідно до цих народів, т. зв. «націонів» позиціонували п'ять політичних організацій: «Грузинський Національний Комітет», «Об'єднання Вірменських борців за Свободу», «Комітет Азербайджанського Національного об'єднання», «Північно-Кавказьке Національне Об'єднання» та «Туркестанський Національно-Візгильський Комітет».

Якщо проаналізувати національний склад цього Координаційного Центру Антибольшевицької Боротьби, і порівнямо до колишнього російського протибольшевицького «центр» в 1917-20 рр. то почуто дивну тогожність: «Координаційний центр» - молдавський лідером найбільш реакційної російської патріотичної організації, змагаючої до збереження самонеділності Росії - Мельгуновим, подібно, як це було в 1917-20 рр., коли на чолі боротьби проти большевиків стояли такі реакціонери, як Деникін та Врангель. Так само, як тоді, Врангель та Деникін з групою офіцерів, бі основна маса російського «арду» була на боці большевиків. Невідомі кавказькі «арди» в полі противі большевиків за єдинонедільну матушку Росію, так інші - за допомогою американських дотаторів - Мельгунов хоче силово тих «ародів» вести антибольшевицьку боротьбу за єдинонедільну «матину».

Антібільшевицьку боротьбу в ССРР вели і ведуть сьогодні: це є підсійські пароди. Ця боротьба

Заходу супроти неї в 1945 р. ани часі після війни до сьогодні. Не треба бути пророком, щоб передбачити жахливу хвилю іх проблематики. А збути їх знову нове панське дранг наз Остен... Але ж тоді не лише Львів і Вільно, не тільки Познань і Бреслау будуть для них утраченні, але і Краків і Варшава будуть загроженнем Прикордонні провінції, а фікти залишаться фактами поляків, які ведуть політику, які заведе їх у пропаст. Зарахованим хронічним хворобам метаморфоз, не відчуваємої для діяльності, не бачать фактів і не спроможні винагодити відповіді. І корисно для Польщі висунути

як довго поляки будуть керувати в своїх і пілатах чуттєвими емоціями і фантазіями, які є реальними і здоровими розумом та добрим духом? як аж не збережуть свої нації від широких аж до смерті виснажені і розчленовані? Тільки ставнувши твердо на пристіні світотворчої кордонів із сусідами, висаджені з них від місць, де вони жили, можна буде спирати сподівання про те, що вони відвернуті від Польщі і Речі Посполитої. Тоді поляки замість фальшивої і неправдивої польської вести спрагтають реальності, які єдину на добрих основах встановлюють в Україні. Багатшими дарунками Відрада буде пожаліти набути. А її відрада буде відмінною бачити справжнім, як і було відмінною відрадою може ще підкреслити відмінність.

Михаїл Ломацький

За тих перших днів набрала виразно характеру національної боротьби, тобто боротьби проти московського панування. Боротьбу російського народу проти большевизму можна бу привітати, але ж на протязі останніх років історія не зафіксувала на стінцій російській території хоч би сліду організаційно-політичної збройної боротьби проти большевизму. Не вела тієї боротьби, а навіть не робила жодних спроб через 25 років російська еміграція, перебуваючи в Європі чи за океаном. Пропага боротьби проти большевизму в ССРР і на еміграції, під самого початку до сьогодні, була заведена в руках неросійських народів.

Російська еміграція, коли «щось» і робила, то всеї робота об'єктивно сприяла зміцненню централізованої більшовицької влади і совєтської імперії. Це підтверджують самі росіяни свою заявлюю, що євреї «вперше в історії еміграції російські демократичні організації знайшли спільну мову з групами національних еміграцій», а також уперше, дякуючи широким підтримкам і допомогам з боку «американських друзів». Росії, вони можуть весті дійсну боротьбу проти диктатури Сталіна.

Трудно скази уявити як «виглядає» ця «дієція боротьби» з диктатором Сталіна, організована Мельгуновим і Ко. Ми сумніваємося чи що «дієція боротьби» вийде поза межі «зелених столиць» європейських столиць. А вже щодо «спільноти» мови з групами національних «еміграцій» - то це виглядає більше на поганій жарт, ніж на серйозну справу. «Спільну мову» Мельгунов і Ко. ініціювали тільки з тими націоналістичними організаціями, які погодилися відмінити питання самостійності і незалежності своїх країн у руки «Всеросійських Установчих Зборів», але не з тими, які фактично ведуть боротьбу з большинством за долю своїх народів. Засадничю умову участі в цьому «Координуючому Центрі» є відмова від своїх теперішніх претензій на самостійність існування. Ті національні групи, які стоять на засадах самостійності своїх народів, - не можуть входити в Координування. Політичний Центр що створився на «еміграції» - тає відхресто пише «Русская Мисль». «Координуючий Центр» - «Русская

Однак чого не можна відмінити - це те що забороняється «старшому брату». В Координаційний Комітет входять як видокончики російські політичні організації які не тільки що стоять на становищі самостійності Росії а більше того - стоять на становищі «одиномандатності» Росії та/або колишніх політичних організацій перехідницьких народів, що виступають пропагандистами самостійності своїх країн, не тільки тієї що відстоїть. Отже, як сказали в Координаційному Центрі Антибільшевицької Боротьби, встановлені за принципами первоческих прав для «старшого брата» і для кубернаторів. Роль представників колишніх народів у організації - це роль «обереманів». Не можна іншою трактувати тих організацій, що працюють під складовою цієї самостійності за думкою більшуватської партії.

6. ЗАДАНИЯ ДЛЯ ИЗУЧЕНИЯ ОБЩЕСТВА ИСЛАМ

ференції, говориться, що «всі питання майбутнєсті народів, що інші заселяють територію Співдружного Союзу, можуть бути рішені тільки сучасними тиражами народів, згідно іх волі, без будь-якого вчинення ззовні». Отже, логічне не може бути, що кожен окремий народ, що заселяє територію Співдружного Союзу, рішатиме про свою долю, а «народи», тобто ластих повне право російському народоподібному рішати про долю неросійських народів, як про свою внутрішню справу, до якої не має права вмішуватися хтонебудь ззовні. Історія повторюється. Колись ген. Деникін одержував гроші, зброю, муніцієрі т. п. від антиконтролю для боротьби з більшевиками, а обернув - проти молодої української держави, проти козацької і інших держав, що творилися на руїнах царської імперії. Натомість велику допомогу Україні ззовні деникінська хліка розглядала, як втручання зовнішніх сил у внутрішні російські справи. Більшевики також декларували принцип «законовідання народів», без зовнішнього втручання, забезпечуючи формулою, що самі народи вирішують свою долю...».

У вищезгаданій декларації, між іншими, говориться: «Дев'ять названих організацій розглядають утворення Координуючого Центру, як істотну передумову для можливості створення єдиного по-литичного Центру в майбутньому». Трішки б ще додати... Всеросійського з осідком у Петербурзі або Москви.

Тепер декілька слів про статут цього «Координуючого Центру». Він має три розділи, а третій з них - два підрозділи.

Розділ I-шиї - загальний положення. Тут говориться про основні завдання «Центру», тобто про ліквідацію автіонародової комуністичної диктатури. Це більшість московським імперіалістам цікава вистачає ССРР, як території імперія, має бути залишитися. В цьому розділі зазначено теж, які організації можуть бути репрезентовані в «Центрі», а які не допускаються.

Розділ II-тий - Політична платформа.

В основу платформи підібрано принципи Об'єднаних Націй про право людини і громадянства. Але приглянувшись уважніше, читамо ось що:

Точ. 1-га говорить про «непримиренну боротьбу з комуністичною диктатурою до повного її знищенні».

Точ. 2-га говорить про принципи народовладіння, проголошеної лютневою революцією 1917 р. Нам, українцям, ще лишилося в пам'яті російське народовладіння тих часів. Коли представники Центральної Ради подібрали до Петербурга просвіти в Керенського автономії для України, то навіть В. Винниченкові, голові тоді делегації мабуть, забагато було того прашлення, коли у своєму «Відродженії нації» писше, що такої ігноранції і такого поганження він особисто перед тим ніколи не переживав. Як відомо, замість автономії яку делегація мала «привезти» до Києва. Тимчасовий Уряд рішуче саму делегацію посадити в тюм'ю. Більшівницькі перепорот унеможливив Керенському здійснити цей замір.

Точ. 3-ти говорить про «самоопреділення на основі демократичного волевиявлення», а в принципі

Б. Бора

М о с к в а

Хто б'є тебе, мордує, топче,
З корінням з ґрунту вирива?

Хто кроплює насипом смокоч?

Скажи, народе, хто?

- Москва.

Хто претися з ланцями до храму

Луті твоє і людства?

Хто пілчастим насильством браму

І звішестию святоці?

- Москва.

Хто на престол поставив Хана

І для самохваліби пел слово?

Вона - і від пілків та сама -

Покірна Ханові

- Москва.

Хто зgrabував у тебе волю

І честь, і гордість, і праву?

Хто зеліціан розбій, спалюю,

Убийство і терор?

- Москва.

Хто скрав Ім'ї і предків славу,

І неплідну честь став?

Хто в попіл обернув державу -

Народу їх і кров?

- Москва.

Хто матерем під серці гарничих

Дітей насильно одрива?

Хто робить з них рабів пістрічних -

Кречавських яничар?

- Москва.

Хто у степах, де пісні давоном

Котячи, шинени і трава,

Насилі - вандаля прохломом

Із троянів грязі? Хто?

- Москва.

Хто в формах глумить крик країни

І прагаючи страви слова?

Хто очолює дух руїни,

Хансу і страхіть?

- Москва.

(З підрядованої збірки «Моя доба»)

до цього пункту говориться так: демократичне володінням всієї кожної організації може трактуватися, як волевиявлення, здійснене або тіляхом плебісциту, або рішенням національних Установчих Зборів або через Всеросійські Установчі Збори.. Далі йдуть точки, під списані з «сталинської конституції», про горожанські права для всіх: свободу союзності, віровізнання, ліквідацію експлуатації людини людиною, партією і державою. В одному з пунктів зазначено про «ліквідацію концтаборів і примусової праці», але важко уявити собі російську імперію без концтаборів! Читаючи про всі ті «блага» в статуті, так і стають перед очі більшевики, які в 1917-20 рр. точно тими самими методами, обличівши, гаслями і т. п. затягли в свої сітки легковірних націй...

Розділ III-тий має підрозділи - а і б.

У підрозділі - а говориться, що «Рада Координуючого Центру» складається в 50 проц з росіян, а інших 50 проц - інші національності. Для ілюстрації це виглядає так: «Рада складається з 50 чоловік, з яких одна третя - це представники росіян, друга одна третя - представники інших національностей, і остання одна третя - це представники на-

II. КАРИНГ

ПРО ФОРМУВАННЯ ПСИХІЧНОГО ОБЛИЧЧЯ СОВЕТСЬКОГО ОФІЦЕРА

(Лузаки і спостереження колишнього офіцера червоної армії)

Порядок обговорения

Щоб здобути волю, незалежність і державну сувереність, треба скласти багато жертв. Це заслуга права. І такі жертви в боротьбі за власне самостійне державне існування кожна нація мусить скласти здійсненням закону. Вони можуть бути місцевими чи більші - це справа інша. Але вони мають бути і кримінально-фізичним і глибоко психологічно-моральними. Які з них більші або коштовніші - скажіть досить тільки. Життя кожної людини - заслуга в національному скарбом з усіх скарбів, але юдіїв, та вільних незалежних життів - це скарб, який передається повітв'ям найбільші скарби кожній ходині. Цьому скарбові не дорівнює жоден інший скарб у світі, бо ж його ім'я - це воля, щастя, рахість і суперечче життя сучасного і майбутніх поколінь нації. Складаючи жертви, ми спідоми тої, що лиши таким шляхом дійсно до мети привело з безпросвітного рабства власній українській нації.

В нашій боротьбі проти Москви-ССР, український народ в звонні свідомості необхідності жертви, надаючи її на всіх підтиках нашого життя. Ви свідомі також, що ця боротьба розгортається широм України і в недалекому майбутньому приведеться скликати ще більшіше крипавіші жертв до кривавого зудару Москви і України вже ділять із собою фактічно між перебуванкою в перспективній боротьбі з своїми губителлями, хоч форсуні і в різноманітні. Задесмо собі справу з того, що написано у гляделасяку на майбутньому наша сучасна революційно-визвольна підпільна війни проти Москви, яку веде нині УПА, перетвориться в регулярну війну, яка з українського боку матиме абсолютні, чисті, яскраві хори - та вінни не імперіалістично-загарбницької, а національно-визволітальної, тобто нині залишкої і спиралевальної, якою, зрештою, вона була весь час. Ви українські нація це школа не великої боротьби Москви війни незаконної або несправедливої.

Про неміцьчість відвертого, збройного зудару України з Росією дуже добре знають усі російські агенти, що декларують себе антибільшовізмачами і також і там в ССР, починаючи від Сталінської ідеячної належністі чекістом-сталинським апаратчиком чи поспільню на Україні. Задам про те і як. Тому цілком зрозуміло, що зрешіттям стоять питання, які ідеологічні і поза-ідеїчно-моральні скли будуть проти нас, виступати в спільноті з боку Москви. Яка в них буде ідея-важільна точка та які психічні особливості мати кістяк російської друкарі - тобто її сформованість

їм, культури і т. п. що поділяють постійну пропаганду цьому центрі. Сконструювано він-кінотеатр з-московському. Відомо що одна третина його будівель з персонально запрошеними представниками мистецтв і культури напевно буде засвідчувати на фестивалі «Кинофілм» в поїздці старшою братою Г. Дудко. Інші заставлені вже відсутні.

жаків забезпечено, але в кінці року.

В підрозділі «Б» говориться про «Інформацію Більшого, що про фактичну експлуатацію ІІ зони Японською цією «Центр», а С. П. М. вже з листом - більшою компанії Гре та урядом Японії - американські гроші пропонують розглянути

§3. FORTHAU

ство. В одному з попередніх чисел «В.Ш.» була вже спроба дати характеристику психічно-духовного обличчя бувших офіцерів царської армії, що тепер на емigraciї: посилено готуються до керівної ролі в проектованій російській «Федірівській Національній Армії», яка, наочіт, буде виготовлена народи Росії від большевізму. Але ще більш важливим для нас справою є питання психологічного обличчя сучасної царської армії.

Знаємо, що російська армія, буде воювати біло-емігрантська чи червона, буде воювати не тільки проти України, але і проти Казахстану, Козаків, Грузії, Азербайджану, Білорусі, Прибалтійських держав і т.д. Буде воювати, щоб затримати их у складі «единоплемінної» Росії. А тому, що ціль у росіян завжди ширшує дуже засоби, мусить бути приготовані до цього, що російні (москалі) вестимуть айну жорстокість, жахливо криповану, підступну, брутальну і піду, негуючи всіми міжнародними законами. Це вже підтвердила друга світова війна, з особистою виною проти пільних, самостійних держав України, Козаків і інших неросійських народів у 1917-20 рр. Можна лише склопати, що в своїй шаленій люті проти підлеглих іншим народам, воїни цілком згубляють своє людське обличчя, бо стоять перед іншими нещадною бути чи не будти Росії від танків британських морів, в межах якої були б гнильцем десятки свободолюбивих народів. Отже, буде розшматити чи під наганебійща тирку народів у ХХ-му столітті, розвалиться на пільхи суверенітет держав, а Росія перетвориться у занепадну національну державу генсиського народу.

Сталін в ВКПбі та свійми присховистами виступивши з позицією, що ССРС до війни в Західній не тіше в площині матеріальний, але і в першу чергу - в площині Ідеїно-психологічній в площині моральний. Москва ураганує, що під час війни в Західній ССРС, особливо на неросійських територіях, будуть підніматися революційні повстання поневолених народів. Тому нацистами і нацизмом об'єктом такої підготовки є російський народ, який тішиться найбільшим довір'ям у Сталіна і з безсумнівною опертією його влади. Во російській нації - це тобі самий народ, що так фанатично захищав родину і Сталіна в другу світову війну. Від 1917 р. аж до сьогодні всі стalinські «революції» ствердили що симані оберти на «ідеївсько-імперіалістичної» владі в ССРС, що,рештою, підтверджують історія російського імперіалізму, з тією російською нацією.

Вже в 1917-18 рр. чергова армія в 90 проц. складалася з росіян. Останні 10 проц. треба віднести на рахунок китайців, лотишів, литовців, а також інших «захородж» в різних полеволюційних Місіяхських підрозділах. Охід 10 проц. різних малоземельних робітників з Болгарії, Мікенії, Кілаковічами, Вінницької губернії, Гречухами, групами Сталінської та ін. та, на краї, дати право російській еміграції, яка вже в ССР не має підтримки російського імператорства, а є большевицькою інтернаціоналізмом. Але в тій же абсолютності не можуть у цьому, чи Росії, чи Україні, бути П-ти в ім'ї Альоша та греко-єврейським Ростроповичем, чи править нею ахажевські Берки групами Сталінів і хоч би українець Гречуха Більшевік в цьому краї і в чистому інтересі політичного розподілу на користь кінця. І, напр., хоч Гречуха і Українка, все ж від Полтавської рішало мільйонами Українців запротестували в конштаборі чи перевозяться кримські «чистки» в Україну, вони голосували за той законопроект, а не проти цієї. Ті самі робить і ахажевські

зень Берія, коли справа торктається репресій об'єкти А хіба Катанович хоч і сам жив, не побіжить першії грохоти життя якщо в напр. Політбюро писало таке рішення? Цікаво чому, що побіжить, так само, як поляк Вишнівський «благодій» НКВД на катинські розстріли, а «прем'єр УССР» - на розстріли у Винниці. Отже не ті банди росіян про совєтський «інтернаціонал», про грузину Сталіна, вірмена Миколая або жіза Катановича, а іншо інше, як бле цітво по чорному, щоб приходити великорадянських російських шовинізм та безголові русофікації всіх поневоленіх підраді.

«Малоросії» міс кожна нація (це на потіху пашим «малоросії») і оті згадані 10 проц. переселенського складу червоної армії в 1917-18 рр відноситься на рахунок різновідомих «малоросії».

Коли розглянемо початки творчості червоної армії, то можемо безуперечно стверджти, що й початки - це фактичне продовження існування бувшої царської армії. Фактично червона Москва не створила ніякої нової армії, хоч воно так окреслює червону армію. Інша справа, що армія, як така, за большевіків перейшла із підконтрольного їм території відповідно до відвертої русофікації в ССРС до підланової агресії в міжнародній поєднані третій - восьмий у 1941-45 рр з післявоєнними перебігами.

Під час першої світової війни большевики прислали найбільше зусиль щоб розгортутити, здеморалізувати і розколисти царську армію, як у тилах, так і на фронти. Головний козиром їхньої пропаганди було пораженчестве і шир хижакам - вояни дворівцам. Але вже тоді воїни готовили всі плани і робили всі заходи щоб російсько-імперську війну перевернути в громадянську. І ще за довго до т.зв. «живтневої революції» большевики готовували власні офіцерські кадри для майбутніх большевицьких військових з'єднань, особливо запланували різноманітні пітловськими, зуєвськими, івано-вознесенськими, московськими, ковровськими та іншими російськими пролетарськими промисловими середовищами. Ті середовища майже на сто проц. складалися з москальів. Народи-нації, поневолені Москвою, не ходили на заробіткову практику в чужу землю, тобто на терен Росії до буді-яких ордено-зусвіських фабрик чи пітловських заводів. Хіба що на цю чужу землю, глибокоу Москвищиною, російські імперіалісти силоміць вивозили «ніородцев-націменов», арештованих чи призначених у концтабори. Москві їх навіть - вони занепокоїли ішли на пухки, не іхні землі, тобто на землі «ніородцев» чи т.зв. «отхожих промислів», де проводилися, як повноцінні гостіподарі. Большевікі, готовуючись до перевороту відлив і бувши царськими Росії розріхнували на піатирічну лінію від своїх людей, тобто на російських пролетаріятів, що в ті часи перебував на переселенських теренах, як напр. в брянських заводах у Дніпропетровщині, чи в Одесі. Миколаї, Донбас чи Баку. Один російський пролетаріят став головним складником більшевицької червоної армії, реформованої з бувшої царської. В історії червоної армії большевікі говорять, що воїн вирося і сформувався в добровільній червоної гвардії, яка згоди бу складалася з свідомого елементу та захищала в 1917 р більшевицьку революцію. А фактично червона гвардія складалася з різних бувших воїнів із австро-

угорської армії, а доді - з різних земель, яких большевики винесли з п'єдесталу в 1917 р., з шумовини та асуетного елементу. Ось харо-зусвісько-іванісієнські пролетаріят та пітловські робітники (самі розміти, що були на фронті проти Німеччини, як воїни царської армії, залишили фронт під випадком большевицької пітатці) і всією масою впліли в червону гвардію. Большевики наголосують, що червона армія складалася з добровільців, але забувують, сказати, що червона армія наїві у своїх початках розрослася не за рахунок добровільців, а за рахунок мобілізації ВКП(б) російських міс. Через цілій час громадянської війни в 1917-21 рр. большевицький Революціонер починавши складав червоної армії шляхом мобілізації, а по громадянській війні - шляхом червоного призову до ініціївкої служби. Вже відтоді большевики в червоній армії забезпечували собі популів перевагу росіян. Так само було і з офіцерським складом. Першими офіцерами в червоній гвардії і в червоній армії були росіяни. Кістки офіцерів червоної армії складали бувші офіцери царської армії. Комісарський склад був переважно з того ж населення-пролетаріату, що творив червону гвардію. Спецуповноважений Революціонер Комунарі - про це дуже яскраво і докладно описує.

Відомий російський генерал Бруслов, якого більшевікі в той час уважали зрадником, першим зорганізував генеральний штаб червоної армії, а північна частина в армії належала тоді - председателю Ісповідного РСФСР - Троцькому. Генерал (російський) Брусловський вже в 1920 р. написав підручник про військову тактику, і цей підручник був обов'язковий для вчителів в совєтських офіцерських школах до 1928 р. Отже, був призначений для боово-тактичної підготовки червоної армії. Весь військовий склад хотів в кошарах, усі військові реєстрації - були її самі, що в бувшій царській армії. Червону армію створили не яксь ісокрещені большевики, а бувші царські генерали та капіали, про під час службіти до большевіків. Такі стояли червоної армії, як Ворошилов, Будьонний, Примаков Котовський, Якір і інші - це бувши капіали уніформірні чи команданти царської армії.

Знову і на мітингу в Харкові в 1917 р. признається, що Кремль сам був дуже здивовані тим величезним патріотичним піднесенням росіян, яке виникала відомість ген. Бруслова, боронити цілість Росії від контрреволюції. До півнікових комісаріятів Москви та інших міст Росії в першій день відозні з'їхались члени офіцерів і десятки тисяч інтелігенції, робітників і селян, що були поюками царської армії, щоб служити в новій пролетарській армії та боротися Росію від контрреволюції - ось так заявив тоді Зінов'їв. І відсніє от інші офіцерів та десятки тисяч царських солдатів стали ядром червоної армії, а інтелігенції була відправлена генеральними штабами червоної армії на курси «красних командирів», тобто в школи прaporщиців і підпрапорщиців, що функціонували під час першої світової війни, і тепер іх перебрали большевики.

Як бачимо, всі червона армія від початків свого існування складалася виключно з росіян. Штаб червоної армії, поряд з тернопільськими військовими курсами, передбирає також і всі бувші царські кадетські, інженерські та інші офіцерські школи, які негайно урухомлюються і підготовляють кадрових офіцерів для червоної армії, переважно серединнього складу. Військові дисципліни червоні курсанти, майбутні советські офіцери, вивчують за старими царськими візірцем. Викладачі - ті ж самі, що були вінагору, але відмінно нові дисципліни - з 26 політичності. В той час Кремль наполегливо «здайте російську імперіалістичну царську політику» оформлюючи та під плаціком політ-освіти та військо, як обов'язкове пізнання під називом «розвиток-членізм, діалектика філософія, початок-така, початок-закінчення» чи «економ-політична Українськості» пінською академії та вищі курси кадетів, що

кують вищій офіцерський склад (командирів полів, дивізій і корпусів). Твориться також Головне Управління Червоної Армії. В червіній армії поєде спеціальна інституція - Політ- управління Червоної Армії. (ПУР) - та організація школя «ВІПШ-2» - тобто т.зв. «Військово-Політичні Школи», що готують політруків і комісарів. Вищий військовий склад готується «Вищі Політичні курси» в потім «Політичні Академії». Таким чином, червіні армії від низу до верху охоплюється большевицькою ідеологією і політикою. В кожній військовій школі вивчаються доктрини Кільцевіця. Того що найбільше бракувало в царських офіцерських школах - політична підготовка офіцерства - вивчення большевицької програми політ-освіти. Курсантам настінані приводяться тлумачиться, що царське офіцерство було здегенероване, аморальне, клискою чужеземці, некультурне, каприльське і т.п. В той час большевики вже почали твердити, що національним офіцерством у світі, на культуризм і на найбільш «чисті» мусить бути сучаснє офіцерство

Згодом, після розгрому т. зв. «блого» двіжения-
шого фактично в Росії школи не було, хоч про то
загалують російські офіцери на «спінтарії» Москви
у фабрикації «советського» офіцерства застосовує-
т. її в селекцію класового елементу. До «советських»
офіцерських шкіл приймається лише «пролетар-
ський» елемент, але в армії залишено недостат-

бувшими парсъкими офіцерським складом. Були на-
віті усталені підпільною квотою прийняття до
військових шкіл: бортищників - 70 проц., селян-не-
занеможників - 30 проц., але обов'язково партій-
ців і комсомольців. По колективизації квота ця
була змінена.

Свою класовою селекцію Кремль мав на че-
ти далекосхідну політику. На міжнародній відтін-
ку своєї діяльності Кремль, що заволодів сіль-
щиною, покладався на робітників та селян чужих кра-
їн. У випадку неуспішного зудару світу з ССРР,
як з «плаздармом» світової революції, робітники
та селяни, за розрахунками Кремля, мали стати
цілковитою набіг Москви та трапити «чорвоні аркії»
в інших країнах на зразок червоної армії.

Як бачимо тепер, то Кремль у тих розрахунках провалився. Під час другої світової війни жодин «чорвіт армії» чи то в Німеччині, Італії, Румунії чи деінде не творилися Справу червоюхих партізан, інших колон «чи тітоації» тут не розглядамо, бо це окрім тема.

В ССР для внутрішнього вживання ота клясова селекція вводилася на те, щоб обдурити підданих, що нею було не лише в усьому державному апараті, але і в червоній армії, вся влада належить «трудящим», а не «офіцерству з дворянства та інших управильованих прошарків населення».

(Продолжение будет)

ПІД ВІЗВОЛЬНИМИ ПРАПОРАМИ ОУН

Починій стапн півзаполяній боротьби українського народу

Від 1929 р. тобто від року заснування Організації Українських Націоналістів, український націоналізм у країні став своєї визвольної боротьби Радянському союзу цього, відносно недолгого, часу змінили роки, панівнувшись в новій історії Європи.

Перша половина існування ОУН - т.зв. «роки відчуття» - була періодом узаконеного мироцінення, говорами розшищування і поєднання українських земель і народу чотирма окупантами. У цих роках першою десятиріччю своєї діяльності тобто в період мирного поєднання України, ОУН виявилася легальна, революційна і протидержавна - з початку всіх окупантів - організація, була притягнута до всіх теренів Радянської України і на чужині позашляхом. Політично-адміністративний апарат всіх окупантських держав був спрямований на погане відображення ОУН і всіх пропагандистських націоналістичних і політичного «спарядізму».

В таких умовах творилася ОУН і діяла звісно чи-
тальню від такої чи іншої видавництв від-
носин в Україні.

Зміни що іх принесла друга світова війна для України ініціювали ударів. Створені відповідно до засад європейської держави. Економічні та соціальні зміни, які відбулися під час утворення української держави, були відображені в новій українській землі. ЧОРНІ ПЛАНІВІСТІВІВСЬКИЙ ОУНІВІДЕРСИТЕТ, НАЧАЛИ ВІДВІДОВУТИ СВІЖІ МІСЦЕ ПОСТОЯННОГО ДІЯННЯ. ВІДВІДОВУТИ СВІЖІ МІСЦЕ ПОСТОЯННОГО ДІЯННЯ. ВІДВІДОВУТИ СВІЖІ МІСЦЕ ПОСТОЯННОГО ДІЯННЯ.

піддержувана його визвольною організацією - ОУН Україні була перетворена на світове бого-вінче, на терен пересувної війни двох світових і ворожих Україн Імперії, що змагалися за перетворення України на свою колонію і в однаковий мір нещадно ограблювали її робочу силу і однаково нищили її населення масовими розстрілями, високими судаччинах, карними експедиціями, збірником відповідальністі, фронтовою службою за чужі інтереси, масовими вимозами, засиланням на категорійну роботу. Уподік німецької окупації, яка довела неодні народ до глибокого виснаження, покориши згідності, не дала Україні часу на передишути чи будь-яке переформування і ОУН неганно вінтувала свої силы на дальшу боротьбу проти «соборного» погнання українських земель большевицькою Росією. Боротьба з нею на смерть і життя превершила свійську жорстокість і своїм героїзмом все що до цього часу було встановлено історію народів.

Також була історична обстановка викорільно-реконструкційна дія СУН в її другому десятиріччі.

В усіх «мирній» стабілізації поневолення, чи в усіх тотальної війни і тотального наступу на членів всього українства, приходилося підпільним організаціям Українських Националістів творити та формуватися і вести неспинну революційну боротьбу проти кожного захоплення української землі. У всіх цих випадках боротьба з окупантами ОУН в підпільних умовах виходила скрізь під загрозою зтрінні своїх пізнавів і дошкільно-шкільної вчителів або з зорів зневідданості намаганням окупантів поганити подкорити і запрягти до свого підкорення ціого віддачі українським народ. ЗІ звісно, в усіх цих випадках якожо дяжкій час було Західно-Українські Землі ОУН ступнієво відокремлені на ділянках інших окупантів і на поза-територією території Країни несприятливі зовнішнім обставинам в післявоєнні періоди боротьби не дала змоги відновити їх. Україні з-під чужої влади не вийшла і після цієї напруженій і драматичної епізоду східноєвропейської історії ОУН була

тісі українською відповідною організацією, якою за підпістрило підкреслила українське право на державну суверенітет актами від одної української державності та Закарпатської України. І у Львові 30 червня 1941 р. не співіснувши перед поставою ворогам України сила У'ї членів загального приєднання європейських народів підмінниками встигли успіхом. ОУН зорганізувала армію українського народу, УПА, розуміючи, що Україна без власної армії не зможе у вінні двох імперійств за всюду налаштованими землями принести незалежну участь, як третій самостійний силієвий Сходу. Дальшим кроком до будови незалежної держави була підтримка Організації націоналістів УПА і утворення загального керівництва візвольного боротьбою. УГВР, якої завданням є з часу нормального утворення уряду виконувати його функції в протиголів до накиненого Росією «граду». УССР ще однією основною моментом Глюструса, що робота ОУН введені в широкому державополітическому плані, а саме довготягія правління будовою і поширенням фронту поневолених народів, тобто над утворенням тісі третьої силища буде на європейському Сході гарантами свободи народів.

Проблеми цих боротьб - це велика і різновідбільна праця для ОУН. Понад двадцять років візвольно-революційної боротьби проти численних окупацій української землі, серед різних історичних обставин, щаяків шукані, ненадії і перенос - пінніли велику твердість і життєздатність ОУН. Причина цієї неслабкої стійкості ОУН лежить передусім у високій моральній вартості та чистоті фанатичних революціонерів, що в ОУН зуміла виковтити в своїх рідах і запартувати в боротьбі. Завдяки фанатичним кадрам ОУН, ідея революційної боротьби за державу визволення від зовнішнього захоплення стала неизминною силовою народів мас. Причина другої прикмети - життєздатності ОУН в тому, що ОУН через широке усвідомлення народів мас однічими для них українськими націоналістичними ідеями виступає стільки безпосередньо відразинкою їхніх істин, найбільш глибоких праців. Тому опустілі місця після тих занепокоїться завжди новими борцями. Одночасно ОУН зробила беззастережне довірі в час тим, що в найважчих для народу моментах едина ОУН була та чесної залишенню політичної організацію оборони їхніх життєвих інтересів і єдину організаціюно-фарчюю політичної боротьби всього народу за його людські і державні права.

Коли пригадати стан національно-політичної організації і свідомості 1920-х років, що тоді було загальні підложки, через заперечення якого почалась відродження націоналістичної думки і згоди приєднати що є недавно тає дрібних гуртків фанатиків і демократів, які збиралася іти з мотивом на сонце, ОУН вже не почавши цього першого десятиріччя в ситуації загальної ворожої пагуби всіх окупантів, перетворилася в широколаншу і єдину організовану силу політичної боротьби українського народу. Зрозуміло буде, що просвіт і розвиток і закріплення відбувається щодніковою темповими. Основні ідеї, видавнінні які в протистоянні панінин до того часу демократичними зернами українського провансальства, консерватизму, склоніні до українському сидомістю, що стали загальнюючими, стали самозрозумілими і неід'ємнічими категоріями мислення народів мас. Ідея соборності, державності, суверенітет, ідея революційної боротьби, ідеїнні силами стали підставовими категоріями політичного висловлення Україні і практикою щоденної боротьби проти окупантів. Інтереси народу стали программами інтересами. ОУН стали найближчою метою її щоденної боротьби. Націоналістичні ж ідеї ОУН самозрозумілі для мас тим, що вони не спекулювали про змагані, як ідеї марксистські, але корінні в самій духовності українського народу. Таким чином за час силової боротьби мас

і революційного підпілля, організованого ОУН, і спільноти діл тих час з їх обронцями і керівництвом підбувся процес сповнення українських народів час Організації Українських Националістів. Право на життя ідентифікується тепер тими масами в ідеї державної самостійності України, а революційна боротьба та неї - з оборонюю чого життя.

Не дивно, отже, що ОУН сьогодні надає не тільки освітній зміст, тон і колорит політичному висловленню народу і його візвольний боротьби, алеоже піввічно річальні впліває на хід позитивної історії України останнього десятиріччя.

Націоналізм - головна рушійна сила української історії

1929 рік, рік експансії Першого Великого Збору Українських Націоналістів, це лише формальна дата заснування теперішньої організованої форми українського націоналізму. Створення ОУН є з початком організованого націоналістичного руху в Україні. Головні ідеї, що їх умасовили тепер ОУН, жили століттями в українському народі й були головними силами української історії. Сила ОУН в тому, що вона стала поєднанням ідеї, закорінених у найдавніші духовності нашого народу. Усвідомлення тих ідеїв стало основою націоналістичного світогляду і з його історичного кореня виріс і оформився український націоналістичний рух. Початки цього організаційного оформлення припадають на кінець XIX ст. і ОУН є тільки кінцеве зросло в цьому процесі формування.

В різних історичних ситуаціях мінливі форми й чоловік позитивних організацій українського націоналізму. Незмінною залишається суть. Вона окреслюється цілісною візвольно-революційної боротьби українського націоналізму і розумінням основного закону тієї боротьби, що був з'ясований Миколою Мілюковим у таких словах: «Існує єдина в світі гарантія політичної свободи - висока сила...»; «Свободу, рівність, відчуття глибких сил народів, тільки ті, що свою свободу скроплять кров'ю ворогів своїх». Концепція власних сил і безкомпромісової національної революції проти окупантів була з першого початку основоположником сучасного націоналістичного організованого руху.

Створення власної візвольно-революційної сили українського народу було нещідним завданням кожної націоналістичної організації в Україні. Для такого завдання склали на Шевченковій могилі присягу українські націоналісти, засновувачі 1891 р. «Братство Тараєцьві». Для такої ж цілі основники Революційної Української Партиї (РУП) прийшли в 1900 р. за пілатформу першого націоналістичного маніфесту «Самостійна Україна». Кінцеві слова цього маніфесту з'ясовують дуже іскраво ставку на власні сили: «Україні для українців, і доки хоч один ворог чужинець зашкіться на нашій території, ми не маємо право покласти зброї». Вперед! Більш наміцно поділиться і чіткою озиратися нарада.

Не надійніше полегшення від окремої влади чи на міжнародно спрощеність або на допомогу від чужинців, але концепція зміщення кожної чужої влади революційними силами власного народу було проголошено першим націоналістичним маніфестом на початку ХХ ст. Вона (її концепція) стала настежні й післяутішим стимулом, що відрізняє в усіх наступних десятиріччях український націоналістичний рух від усіх інших політичних на-

примків З кличкою: «Нам на пікого піділтися і пікого озиратися низад» пішли всі наступні покоління націоналістів-революціонерів у візвольну боротьбу.

Творенням власної сили для боротьби з окупантами було причинюючи виникнення націоналістичної організації під назвою «Українська Народна Партия (УНП)» і виходу із РУП Миколи Міхновського і товаришів через те, що РУП стас об'єктом просвітницької соціалістичних впливів в кличках боротьби не за винищенню окупанта, а лише за «соціальну справедливість», за владу пролетаріату на чолі із... російськими пролетаріями. Бойово-терористичний віділ тієї націоналістичної партії «Українська Народна Оборона» під керівництвом Віктора Чехопітакого посланою противосковською акцією, особливо в 1904-1905 р. старається здійснити заповіді, еформування Миколою Міхновським в маніфесті брошурі «Самостійна Україна». Поступні Ідею державного і соціального визволення України старалася постій організація націоналістичного напрямку, що прийняла була назву «Української Соціалістичної Партиї» в 1900 рр. Безсумнівним досягненням перших націоналістичних організацій в Україні було те, що вони згуртували у своїх рідах українські революційні елементи, які до того часу, не маючи іншої форми боротьби проти царської Росії, вступали до російських революційних партій і зміцнювали свою правою силою західніших пограничних української державності.

Свідчить, що власна сила не єдина в світі граніті політичної свободи, засташала була українських націоналістів в час першої світової війни організувати «Братство Українських Державників». Клуб І. Полуботка. Члени тих організацій проходили над організуванням української військової армії. Їхні заходи відбуто I-ий і II-ий Військові Зізоди організовано I-ий полк ім. Б. Хмельницького і полк ім. Дорошенка. Тоді ж заходили полк. С. Коновалова утворюю корпус «Січових Стрільців». Розуміння в тодішніх націоналістів потреби багато візвольну боротьбу на власній хроніці силі, всупереч поглядам соціалістів, що мали тоді в своїх руках державну владу, мало змогу згодом Українські Державні оборонити хронічною силою свою самостійність перед зовнішніми ворогами.

Упадок Української Держави 1920 р. не зупинив революційної боротьби. Вони продовжували в наближчі по упадку республік революційної хронічної боротьби існувати в підстання Західніх земель. Холодинськ Яр, винесений в Українські землі, організований Петровим Коноваловим і Ю. Тютюнником Міхновським і іншими С. Коновалецька утворюється для боротьби в Українські землі окупантами. Центральний Український Політичний Комітет під керівництвом Степана УВО із Амзруха. Опоки і пості Григорія Чепізаки. Першально-конспіративні та вже вже характер та військово-військові відомості були засновані на потребі зберегти в часі ст. хронічної сили на відход скорії війни. Розуміння розвинуті правою мирів, стабілізації і збройно-їнстаційних засобів чинили в 1922-24 рр. занепати. Властивиши було здати

розвідники перед підпільними організаціями щено-політичного характеру. До 1924 р. продовжує ще діяти «Братство Українських Державників», потім до значення приходить «Спілка Визволення України», заснована в 1920 р., яка свою організаційною сіткою охопила головно міста, в передусім культурно-освітніх діячів. І доповненням була «Спілка Української молоді» (СУМ). В 1929 р. - в році заснування ОУН - СВУ і СУМ були большевізм розкидані і ліквідовані.

Відносно легші політичні і поліційні умови знайшла Українська Військова Організація на Західно-Українських Землях і вспівала там до тої міри закорінитися, що ЗУЗ стали головною базою для пізнішої ОУН. Активністі станов національно-політичної свідомості українського суспільства і відповідь системи провокації і сексотства польського окупанта дали змогу цій, перший взагалі на ЗУЗ, підпільно-революційній організації набути досвіду революційної роботи я передати його посталі в УВО Організації Українських Націоналістів

Від УВО до ОУН

Розв'язання корпусу «Січових Стрільців» у Чорткові 1920 р. було початком будування клітин Української Військової Організації на Наддніпрянщині, в Галичині та Закарпатті. Головним завданням УВО було, напочатку, зберегти українську армію в підпільні, щоб при її допомозі підійти повстання, паралізувати діяльність ворожих осередків і, перебравши владу, опанувати положення. Таки ворог спроможеться на протиудар. Моментом для цього мало бути вирішення питання державної принадлежності Галичини, захистити большевицької влади в наслідок внутрішнього хаосу, або війни. До того часу, як більшіє завдання, було не дати захопити окупантами владу. Організуючи вперше на ЗУЗ революційну боротьбу, УВО випробувало методи активного й пасивного спротиву, як також техніку підпільної пропаганди і методи терору. І революційні армії мали велике виховно-пропагандистичне значення для українських мас, що були і так крайньо негативно настроєні до польської окупантської влади. Так самі революційні акти, як і судові процеси з пресес арештованих босиків формували і скріплювали революційну спільність час. Хоч УВО була організацією передусім бойово-патріотичного характеру і діяльність підготовлює грунт для зорівання націоналістично-революційної спільноти мас і виконала тим велику підготовчу роботу для пізнішого закріплення політично-революційної організації, ОУН.

Тричінне відрізування державної принадлежності українських земель Галичини створило на тих землях стан звільненості. Польська окупантська влада в характері тимчасовому адмініструвала країною, українці вважали її себе громадянами ЗО УНР, державною урядом якої вважали з-за кордону розпорядження суперечні розпорядженням Варшавського уряду. УВО переводила масові бойові польських розпорядження, які і так загалом уважали українці боягравцями, бо золя Галичини була не відкрита.

Польська окупаційна влада спиралася спершу на польських гарнізонах і станицях «городової поліції», що дошкілювала населені пункти, грабуваннями, теснінами, насильством. Проти цих «посторонків» УВО провело бойкову акцію, яка затримала діяльність цього удержавленого бандитизму. Проти другої осової польськості польських пошищників дворів і початків винського осадництва переведено широку ініціативу і саботажну акцію. У відповідь на звільнення від праці 6 000 державних працівників, зокрема залишників-українців, що не хотіли скласти присяги на вірність польській державі, переведено акцію залишників саботажу. Одночасно з тім широко було застосовано методу пасивного спротиву. Крім згаданого бойкоту заприєжжя урядовців із вірністю польській державі, переведено бойкот редакції українських підстаршин і старшин, бойкот загального перепису населення (копіскрипції) 30 літа 1921 р., бойкот перших виборів до польського сейму 5.9. 1922 р. і сенату 17.11.1922 р. У грудні того ж року заблоковано приток до військової бранки в польську армію. Акція бойкотів була підсилювана відповідними терористичними актами, як, напр., бомбовий вибух на польського воєводу Грабовського і начальника держави Пілсудського в Львові 25 XI 1921 р., що хоч був безуспішним підсідів репресії настрої мас. Велике моральне значення мало покарання смертю польського віце-стуничника С. Твердохліба, що в часі бойкоту виборів вчинував до польського сейму.

Крім революційної діяльності, УВО ініціює відновлення ліквідованого шинною гроною кінотеатру, зокрема нелегальних Українських Високих Шкіл, що в ХХ ст. були постійним предметом поліційного переслідування, а прите просунувалися до 1925 р. Ці переслідування дуже корисно вплинули на революційнузаування українського студенства. Рішення Ради Амбасадорів про прилуччення Галичини до Польщі змінило політичну ситуацію. На місце однодушної негативної окупаційної влади серед українців утворилися три політичні напрямки:

- 1) державницько-принципіальні.
- 2) легалістично-утодовині.
- 3) радяніофільські.

УВО звернула свою діяльність до рідних бойових акцій. Крім конфліктів державних грошей з урядовими установами що личилися чисто судовими процесами великого пропагандистського значення, зроблено було спробу зтентату на польського президента Вонщевського в 1926 р. і застрілено школиного куратора Собицького в 1927 р. за ліквідацію, або пільгованню засудженого українських середніх шкіл.

Політична деференціація після 1923 р. загрожувала ростом радяніофільства. Не було в тому радяніофільстві особливого захоплення комунію, як «українською» радянською державою части Скрипника. Під большевицькою окупацією був це період підвищення праці СВУ і СУМ з одного боку, з другого боку час офіційної «українізації». І росту національно-комуністичних «ухилів» Шумського, Хильчевського, Скрипника. Национал-комунізм у підсортетьській системі був афірмованою національною ідеєю в формі часово-терпимої Москвою. Но суті були це тен-

денції повороту до націоналізму. Протилежно на ЗУЗ, де не було нікого примусу марксистської ідеології, націонал-комунізм був переходім етапом від національної ідеї до большевізму. Публістичній боротьбі проти пошесті радиціальністю і проти демократичному угодовецьких партій підійшло націоналістичний ідеолог українського націоналізму Дмитро Донців, у швидмісничині «Заграпа», і місічниках «Літературної Науковий Вісник» і «Вісник», у численних брошюрах і рефератах. Його праця рішально вплинула на формування політичної ідеології, яка стала основою мислення нового покоління націоналістів. Молоде покоління, захоплене революційною боротьбою УВО, знайшло тепер поглиблений і обґрунтований своїх шукань. Почали гуртуватися гуртки націоналістичної молоді: в 1925 р. в Чехословаччині організується Група Націоналістичної Молоді, Легіон Українських Націоналістів, в 1926 р. у Львові Група Націоналістичної Молоді, яка пізівіше поширилася в Союз Української Націоналістичної Молоді. Сама бойова діяльність УВО стає організаційно-політично завузькою, відчувається потреба поширеної політичної діяльності, та політичного й ідеального оформлення.

Для протилежній концепції струнується в 1923 році у вищих кругах УВО: Польк, Сушко, Паліїв і Боднарович були погляди, що Союз Української Націоналістичної Молоді повинен стати молодіжним НДО для підкріплення там націоналістичної фронту («пам'ятів»), а тільки одиницями переходить в інші і до УВО. Протяг СУНМ-у і сот Головинськими були в націоналістичних гуртках завданням політично-організаційною організації, на якій починає збирати свою політичну діяльність УВО, що в спільному. Перші практичні наслідком такого спільноти є розвитку українського націоналізму було організація великих демонстрацій з нагоди десятиріччя 1-го Листопада спільними силами УВО і націоналістичними гуртками.

На початку 1929 р. по дворічній матиже підготовці відбувається у Відні І. Конгрес Українських Націоналістів, на якому представники націоналістичних груп і об'єднань створили Організацію Українських Націоналістів під проводом полк. С. Коновалецького. Конгрес приняв ідеологічно-світоглядові основи політичної платформи. Це дало чітко визначені напрямок і координацію дальші роботи, а також особливу закраску: перевагу ідеологічних принципів у цілому перед періодом противольської боротьби. Натиск на виховно-моральні моменти кадрів, що позитивно виявлені у грізних умовах пізніших окупацій.

З погляду ідеїв процесів передконгресового етапу - I. Конгрес був перемогою революційної концепції, або - як за тодішньою термінологією це називалося - концепції «перманентної революції». Протилежна - польська - концепція, концепція роботи на дві руки - тобто тактичне застосування актів революційної роботи в цілі натиску на ворога щоби тим натиском приведіти окупанта до роботи уступки і давати через українських посівів у Варшаві полегші українцям - навіть як була на Віденському Конгресі підготівлено, хоч маза-

жку прихильність серед галицьких націоналістів і польської групи «Національної Молоді».

Назначення сот. Юліана Головінського Красним Командантом УВО і апробата революційної концепції полк. Є. Коновалцем викликали в національно-головину підпіллі ентузіазм і надали роботі з першою дією величного розмаху. Початок творення спільноти ОУН з красних націоналістичних гуртів треба було почнати від організації Красного Проводу нової організації, від Красової Екзекутиви (КЕ) ОУН. Першу Красну Екзекутиву ОУН створено з керівниками членів УВО і з членів Проводу СНМ, і зразом же приступлено до підготовчих функцій масової революційної і саботажної акції у діяльності на поселеннях мазурських колоністів на українських землях.

Два завдання стали на порозі новозаснованої ОУН: революційну функцію мас з метою активного залучення їх у боротьбу і завдання опанування спільноти відокремлені від Красивших теренів. Без цього не можна було мріяти про широке розбудування масової революційної сили.

Перше завдання треба було починати від спосиніл в однотипу організацію націоналістичних гуртків, що було завершене в найближчих місцях, і від штаба кадрів УВО в ОУН, що ступінчено реалізовано провождаючи двох років, коли УВО остаточно перевторилася від військової референтури ОУН. При цьому новозарганізованих етапів ОУН почнато передувати акції для пропагандової підготовки і висловування мас у революційну роботу. Засобом військово-пропагандової роботи були, крім самохрозумілого післяперенесення підпільної літератури, пропагандистські стягнення політичних процесів перед судом, плекання і умасовлювання маніфестаційно-культури героїв з вістрям спрямованим проти окунятих (Зелені солта, панахиди по босиках, Круті, Базарі, військово-організаційна праця серед селянської молоді в «Просвітах», «Соколах», «Лугові»..). Дорости Рідині Школи, над національно-політичним усвідомленням, а в наступних роках також праці серед робітничої молоді, зокрема в товаристві «Сила». Цені напрямі роботи була безперервно провожуваний до вибуху другої світової війни і дав організації місцеві кадри для будови спершу станиць і повітових проводів, опісля масової стікки підпільної адміністрації округів і областей осередків Збройзанської війни, організації УПА.

Однак цей військово-пропагандистський напрямок трещ міг набрати просвітницьких збочень, якби не я, що Організація переводила революційні акції. Всіх включався актив політичної перевіховувальних мас. Терористичні акції маліх бойових відділів. Всі проводжувалися час-до-часу залі зля якішою зростренням окремих політичних моментів не давав, однаке, масам безпосередньої щанси: включатися активно в боротьбу.

Поступом соціальним ліхом українського селянства на ЗУЗ був голод землі. Загал селянства був надземельний, великі земельні посівальні наїкрави якості були скупчені в руках польських поміщиків. Польська земельна реформа нічого не змінила, парцеляцію цікі землі, але між польськими колоністів спроваджуваних з Польщі Пер-

шою масовою акцією ОУН була велика саботажна акція 1930 р. палення польських дворів і спірт на всіх областях одночасно. Започаткувалася вона з день 1-го Листопада, в річницю української державності на ЗУЗ, паленням містків восходів і генералів, а на місцях пожеж застроюють спільно-животі пропорці, щоб не давати змаги комуністам підшиваються під що акцію. Друга саботажна акція ОУН знайшла негативно глибоке зrozуміння і спонтанний відгук серед селянських мас, які в тененах, несподіваних ще Організацію, самі пішли на вказаний неко шлях боротьби. Друга саботажна акція охопила цілій край і викликала паніку і повну розгубленість серед ворога. Аж коли вони вищухла, прийшов типово шляхетський «реванж» по колишній рецептурі Яремі Вишневецького, що нахвалився: «Батогами присмігти бути хлопства», - у змодернізованій формі пацифікації, тобто карних експедицій вільська і погані на села з грабежем, побоями населення, злослідництвом, знищеннем. Матеріали про пацифікацію викликали скандал у міжнародній пресі, яка вперше від упадку української державності на всіх мовах пригадала про існування на світі пошевеленого українського народу. Рішення Ліги Народів було, як і треба було жити від міжнародної «справедливості», соломонові: піши революціонери, але і жалюгідні надужиття і школи, спричинені польською адміністрацією, повинні би бути направлені. Першій масовий революційний виступ ОУН приніс повні політичні успіхи серед власних мас і активізував найширше з часів війни українську справу на міжнародному форумі.

В тому ж році ворог завдає болючого удару революційному рухові на ЗУЗ. Під претекстом слідства в спрій експропріаційного нападу під Бібркою, погані агенти прийняли Красного Команданта Ю. Головінського, побоюючись, що - тої чоловік має завдання стати українським Пілсудським.

Тоді ж польською владою розв'язується «Пласт», претекстом чого послужило те, що Григорій Писелкін - один із босиків, оббитий під час експропріаційного нападу на пошту під Бібркою, був перебраний в пластовий однострай.

Пацифікація і розв'язання «Пласти» перестрашили українських опортуністів, які покиєтно почали відхрещуватися від усікої революційності. Почався процес кристалізації двох протилежних позицій, початок звоподілу суспільства на революційні і опортуністичні табори. Серед час і серед молоді удари ворога, зміцніть страху, збільшили нелізвість і завинти. Щоб не втратити взагалі групу, опортуністичні крути зробили дві спроби перетягнути до себе молоді і відтягнути їх від революції. Під прикривкою релігійно-патріотичного виховання молоді, опортуністичні елементи використовували Католицьку Акцію Молоді і застуپували на місце пластової організації. організацію «Орли», очолювану інж. А. Мельником для відзятини молоді від революції. Під прикривкою ритуваних спортивно-військового розвитку молоді, інші опортуністи підчинилися контролю польської централізованої парамілітарного виховання, яку прийняти не згодилися «Соколи» і «Луг», і утворили новозерфоржови-

ній «Луг». Однаке, замість відзначення молоді тимчасової організації від революції і сперечувати на шлях опортунізму, стояло щось протилежне. Низові клітини «Орлів» і «Нових Літав», як і в пізніших роках соціал-радикальної організації молоді «Каменярістії», «середземі» націоналістично-революційного шкіховання і піншколу на великий клопот опортуністичних верхів і польської поліції.

Ріст націоналізму був рівнічною чіваком розгрофельства. До гострих боротьб і розгрому ческів і комуністів дійшло ще в 1929 р. Започаткована в тому році противадільська акція з приводу процесу СВУ і СУМ-у масонами демонстраціями під советськими консульствами і комуністичними пропагандистами осередків наїшла широкий відгомін серед громадянства і принесла загальнє противезнання, не зважаючи, що спробу бомбового замаху на советські консульства погані тільки разом з дорослими. Більші натухи набрали противбільшевицьку акцію в часі голода на підсвітській Україні в 1932-33 рр.

Перша ширішаліп'ята подіяни

На ході КЕ ОУН від квітня 1932 р. егоїть Степан Бандера, який ставить патік на інтенсивністі і масовість революційної роботи і на рівнорівність противбільшевицької боротьби з противпольською. На тілі загальнодемократичної акції головничим, яке більші розмірами перевищала збіркову співню на ЗУЗ в часі голода 1922-33 рр., ОУН повсяк гостинні зустрічувавши більшевицьких агентів-агітарів, та звернуло до застосування комуністичних рішень на ЗУЗ. Демонстративний атентат Миколи Лещинського на скріптиаря і фактичного керівника советського консульства й сов. агентурі у Львові, Майлов, 1932 р. була кульмінаційною точкою тієї акції.

В тих роках польській уряд, ізучи по тій зробленій до гітлерівської Німеччині, почав пости політику твердої руки і паралельно до насилля, че рапіства в УССР, повів наступ на «українство» чи інших діяльників, а одночасно реалізував та «політичну нормалізацію», передумовою якої появина була буті повна капітуляція українства. ОУН повелів протиакцію ліквідуючи в 1931 р. речицька угода-група - Голубка, пояснивши її комісара Чеховського. Дальший ріст капітулянтських настроїв серед нащих спортувників перервало потрісаюче враження від нагального суду над боєвиками Городка (1933 р.) і повіщенням са. в Біласа і Данилишини, що створило атмосферу непримиримості, в якій супільність спонтанно зароджувала демонстративні бойкотом посередників податків державі (від монополів).

У відповідь на обмеження українського шкільництва, ОУН підтримала шкільний підебець і втянула також молодь у фронт боротьби, переводчики нею демонстративні виступи. Хоч підношений атентат на куратора Гадомського був було зупинений, судовий процес у тій справі загострив боротьбу за шкільництво. Коли даліша польська політика твердої руки почала обмежувати право на потрісаючі демонстрації з нагоди Зелених свят, ОУН видної спільноти могла у честь Героя Поліції зробити розкопувати могили скінчані і невдачію. І в часі їх розкопування були кілька розріз-

нів вінчукарів містерії. І, прені, кульмінаційною точкою протитерору був атентат на міністра внутрішніх справ - Перацького в 1934 р. Окупація на влада рішила за цену цієї знищності революційних рухів. За зразком Німеччини і ССРР проводжено концентраційний табір у Березі Карпузькій, якій заповінено українськими революціонерами і патріотами на безтермінний час. ОУН понесла тоді великі втрати. В той час Крайовий Провід з провідником Бандерою був викрите відсутнім на допорядницеву важку в'язницю, а Степан Бандера був засуджений на кару смерті. Переповнені в'язниці націоналістами дали в пізніших роках змогу зробити зовсім нову спробу політичної демонстрації. У зв'язку з уведенням нового торезного регулювання організовано віднинній голодоморій стрій в'язнів, що в один час відбувся в нафільтрації від себе віддалених в'язниць.

Удар по ОУН не міг уже спинити і досту. І січка була зашіроко розгалужена, проникала усі ділянки життя. Народні маси були революційно перевилювані, досягли високого рівня ідеїно-політичної спідомості І скора поповнені прорідженим кадром. Також зи кордоном, серед еміграції, зростають щораз більші впливи ОУН, яка безпосередньо, або посередині охоплює громадські установи і видавує присвячені політичного напрямку. Утворюються споруджені легальні організації націоналістичного напрямку, як «Український Національний Союз» у Франції, «Організація Державного Визволення України в Америці». Однаке, в часі війни ті організації, відбівшись від тенденцій краєвої політики, втрачують своєвідданість політичній напрямок і залишають.

Ріст націоналізму на Буковині застравші румунських окупантів Вони переводять у 1937 р. численні приватні, закінченні великих політичних процесів і присудом куртків, з'єднаніх коло чернівецької Сідзістинкої Думки. Законопроектані сітки, однаке, незагорнуло діл дає.

Після відновлені поворотних з'єднань і реорганізації, ОУН на ЗУЗ, змінивши методи, переводить акції по областях, а не на існуючу території. Після опанування селянства, ОУН звертає увагу на українське робітництво, і в 1936 р. організує робітничі страйки. Зокрема в Підгірці переведено було усіній страйк лісових робітників, скріпленій саботажною акцією проти готових припасів власніків тортачів. По подільських округах переведено було в часі життя 1937 р. хліборобські страйки, щоб вибороти женим кращі умови заробітку (9-ти сіні замість 16-ти). І цей страйк був скріплений саботажною акцією. Від того часу як до упадку польської окупації ОУН переводить протикомуністичну акцію з ініціативи мазурських осель, у підпід'їзда на заборону українцям купувати землю і на інвестування польських колонітів. Також постійно проводиться протикомуністичні акції, що час-до-часу набирають виявів масових зударів з більшевицькими вислужниками (Лисоні, Ілліївка і т. п.).

Загострені ситуації зростає сил ОУН занепокоюють більшевицькі і вони підступно вбивають 23. травня 1938 р. полк. Є. Коновалець в Ротердамі

де і цей болючий удар не післабив сили ОУН, що викликало лише в осінніх місяцях того ж року.

Початок осінніх напружень: прилучення Судетів до Німеччини, усамостійнення Словаччини, підпорядкування Закарпатському Україну від ЧСР. Це створило занесу тільки частині української землі добиватися всіх державних прав. Місцеві сили для цього було замало. ОУН підсилила роботу своїми закордонними кодрами. Із ЗУЗ почався спонтанний нелегальний переход членства і революційної молоді, щоб допомогти творити збройну силу через військову формацию «Карпатська Січ». Провідні ролі відігравали члени КЕ ОУН з ЗУЗ: полк. М. Гузар-Колодзінський, Зенон Коссак, Дзвін, члени Пророду, зокрема Ольжич і вовсе місцевій актив ОУН і такими провіднimi членами як, сл. п. Вистів і Тацинець. Проголошення українського права на самостійність відбулося у драматичній обстановці під часук маларських канонів і битви националістичної молоді в закарпатських Крутах - на Красному Полі.

Відродження Карпатської України західної окупувало утрапців усього світу, відкликало великий потрібності підпоміж. На ЗУЗ ОУН організувала масові, спільні здійснювані, демонстрації, маніфестуючи, соборицькі ідеї.

Останнім ганебним актом польської окупації було занесення українських церков на Холицькі і Підлящі, що на жаль, осталось непокараним. Вибух війни 1-го вересня 1939 р. знищив за кілька днів польську державу, не даючи часу якіслі розгорнути партізанські дії і прине почути окупацію ЗУЗ землям - большевицьку.

У вірі другої світової війни

Большевицька окупація ЗУЗ 1939 р спричинила буда масову, отечу української ідентичності закордон. Опупоруництві партії, не маючи військового закорінення в масах, з бувши тільки опозицією варшавського уряду, з упадком того окупаційного уряду втратили свої заснови існування і ще з лінія засідал. На полі було остала одинока ОУН зі своїм позиційним завданням боротьби за нове значення чужої окупації. З упадком кордонів Збруга і приєднанням до УССР Буковини, перспективи боротьби значно поширилися. Перші завдання було відновити з'язки, пошарпавши поширенім потрісненням, вивчити методику поневолення нового окупантів і достосувати до цього власну тактику боротьби. З-за кордону верталися відділи ОУН для підкріплення роботи. Робітні засоби поширили організаційну сітку на ЗУЗ. Большини незабаром поєдналися герор і починають працювати методами працівників. Для них клітини, які не вспіли перевести в себе престановки метод праці, та час фатально виявився. Вони падуть жертвою брештів, що склалися у 1940 р в величезному процесі з'їздів. Засаджена обидві методи праці дали свої позитивні наслідки на Великій але в дуже шантовому та після більшістю ідеї націоналізму з окремими вогнищами партійної світлі та засновних полосах що ставить неподільну відмінність оброєніх бойців ОУН. Борці це початок прорушення, що в советській димності може привести до зірочки оброєні підпілля.

1940 р. прине основні переміни внутрі ОУН. Завершився процес внутрішньої кристалізації і розширення її, змінів популлярно, але нестійко розхолом в ОУН. Основною його причинами були розбіжності поглядів, чи радше протилежних перекличин, якими залежало дальше існування державного визволення в хаосі другої світової війни. Оголошуюча серія німецьких перемог склонювала інж. А. Мельника і жменьку його оточення узглядів на інтенції німецької політики, не попади в не-заспечені конфлікт з грецькою сільською. Створююче ж провідного активу, що залізлися був з польських п'язниць і на чолі зі Степаном Бандерою знищений був утворити 10. 11. 1940 р. революційні Прорід, - було не з'явуватися підякінням чужих ініціатив, а ставити визвольну політику виключно під кутом українських державних інтересів. Ця думка була самозрозуміла кадрам Організації, що мали безпосередньо до діла з революційною силою і самі в неї вирости, але емігрантам - прибічникам інж. А. Мельника - ні. Тому і поділ людей стався якісний, по глубинності революційного світогляду-примання. Елементи, що з революційного процесу безпосередньо не вирости і не були ним перепості, а тільки до цього пристали і асимлювалися - відійшли тепер, коли стали перед екстремним загостреним революційності ОУН. Відійшли, отже, в т. зв. «мелничівську опозицію» елементи «чужі», тобто чужі революційні боротьбі або націоналістичної духовості, колишні прихильники концепції «гри на дві руки», потім націоналісти еміграційського хову, що не мали нагоди дихати повітрям підпільної боротьби і, інші, однини, хвалюючи зневажені пережиття підпільної боротьби. Останні в ін'я карності і механічно зрозуміло засади «боротьби». На борці революційного проводу (С. Бандери) стала вся винуча ОУН тобто, в дослівному значенні тварини по підпіллі і по спільній боротьбі - однородний продукт процесу самої націоналістичної революції. Кожний з них переходить ідентичний процес формування і це дає ту монолітну спосібність, що й до цей пори большевиці не мають змоги розкласити і розслонити. Люди, що в розколі ОУН добавляють тільки негативи - двоголосість роботи, забувають наскаку мешні відпорніння бути національно-революційним рухом, коли б вони сьогодні в свою чутрі чав такі внутрішні гальми, як напр., прихильників концепції «гри на дві руки».

ІІ-ий Великий Збір в березні 1941 р вибрає призначником ОУН Степана Бандеру, призначив устроїв і ідеїно-політичні постанови в яких зробив вирішити від ідеологічно-теоретичних стверджень до практично-політичних напрямів. Підкressлюючи ідеїчність націоналізму співпрацю з іншими поневоленими большевицьким народами і підіято новими ідеями «Свобода народам - свобода людині».

Приєднаність націоналістичного активу на українських землях на захід від Сіні дуже піднесла статус національно-політичної свідомості на занедбаних теренах Лемківщини, Холмщини, Підляшшя і Півдня. Позитивні відложеної там праці виниклися повнотою в часі нової польсько-большевицької окупації тих земель.

У з'язку з наближенням війни по всіх організаційних клітіпах ЗУЗ передбачено пітишу працею налаштування підпільних апаратів для перехоплення місцевої влади в українські руки по думці організаційних інструкцій, не зважаючи на те, що большевицький терор зростав постійно. Тюремні були переповнені і коли в червні 1941 р. непаділо вибухла кінематично-большевицька війна, большевики передали масові часакри по тюрах, з яких найжахливіші були у Львові і Винници. Відступ большевицьких військ був сигналом для перехоплення влади, що в багатьох областях зроблено перед приходом німецької армії застало на деяких теренах доказаним факт діяння української адміністрації. отже дуже ускладнену для себе ситуацію. У Львові був проголошений Акт відновлення Української Держави 30. 6. 1941 р., утворено український уряд на чолі з Ярославом Стецьком.

Це була пересторога світові, що ми станемо проти кожного, хто в своїх імперіалістичних планах переверсив би український народ, як самостійний чинник. Завдяки цьому актові українська самостійницька державна ідея виступила перед народом масами всієї України невикривленою, суверенною. (Орленко).

Поясні групи націоналістів з такими сучасними завданнями пішли зараз з фронтом у складі області Української Народи, що хотіли приседнати українській тільки до боротьби з большевизмою, ліквідували український уряд і вищеруштували інші піровідні ідеї із лістів.

Тому ОУН перейшла в глибоке підпілля і ширше розглиняла і піднесла революційну боротьбу проти німецьких окупантів. Розстріли і арешти членів ОУН переводили Німці по всій Україні. під Звістлем, у Києві, Яготині, під Чортковом у Рівнені, Львові, Кременчуці, Житомирі Джанкії. Наче не-перекір, саме на тих теренах ОУН дуже швидко зародила свою підпільну сітку і перейшла до проти-наступу. У політичній оцінці поставлено знак рівності між гітлерізмом і большевизмом і поведінкою боротьбу проти обидвох форм тоталітарного імперіалізму. Така постанова знайшла попіле зрозуміння Крім того через свою соціальну програму, ОУН знайшла еластичні підходи до всіх виховуваних у марксистських категоріях думання і викликала в них шорат більшіше довір'я і співпрацю.

Дальший ріст революційних сил привеволин приводився на II-тій і III-тій Конференціях ОУН над розбудову військових кадрів для захисту населення перед німецькими вивозами й грабежами і перед нападами большевицьких партіонів. Крім цих двох ворогів, на західних областях польська партизанка шукала своїх порахунків з українським населенням (Волинь, Полісся, частини Галичини). Восени 1942 р. на Волині організовано першу сотню УПА зі збройних підрозділів ОУН. Утворені 1943 р. у Галичині для боротьби з большевицькими партизанами Ковпакська Українська Народна Самооборона приймало назву УПА-Захід і змічутися з відділами Волині і Правобережжя в одну армію. В дальному праці зі боротьбою ОУН і УПА так перехрещуються і доповнюють себе, щотворять спільну історію. Тому приходиться - осебішно тепер

- говорити про спільність боротьби революційно-визвольного фронту.

Ідею-політичні позиції, здобуті досвідом проти-німецької боротьби згадані єще підтримані в постановах III-го Великого Збору з серпня 1943 р. Були вони значущі кроком вперед, осхильно через сконкретизування соціальної програми і через підкреслення антиімперіалістичної тенденції Визвольного Руху.

Реалізуючи політичні напримі ОУН, творено при УПА чужо-національної підділі з добровольців і підлітків тих наприміків переведено у листопаді 1943 р. I-шу Конференцію Поневолених Народів, де поставяють підвалини і зам'ятою могутнього Антибільшевицького Більку Народів (АБН).

Утворення політичного керівництва визвольного боротьбою - УГВР в червні 1944 р. було завершенням довгого праці підпільного адміністрування життя населення, що до того часу і потік було обов'язком ОУН. Функції координації визвольної боротьби ОУН передало післякілька до цього УГВРаді.

Післявоєнний період

Упадок німецької окупації і другий прихід большевиків в 1944 р. знову вигнав з України всі опортунистичні елементи. Знову на пошілі бою осталася ОУН, але цим разом осталася тут збройна сила українського народу - УПА і її поєднане керівництво - УГВР.

Тепер же на Рідних Землях затяжна боротьба за життя або смерть. Большини відкрито пішли на звільнення українського -сепаратизму. і на фізичне винищенні українського народу. Зараз повсіяло - логово агаку против українства. Вже з вересня-жовтня 1944 р. почалася обстріли на села, дикий погром, повсяк десет, розстріли палення сіл, арешти, насилування жінок і учинене ширеними шіфілісі, безоглядний трабунок. Цей стан з недовгими перервами і непримі наворотами тривав по 1948 р. Ніжких узаконених прав українське населення далі по міс. Додати треба зростаючу державну грабіж і постійне по-гризування господарського положення, пакадані піччувано великих подітків, позик, контингентів хлібозадач і катаржні норми праці, щоб мати образ, як виглядає піктінне тло щоденного життя і щоденік революційної боротьби.

Загостреним терором восени 1944 р. хотіли большевики зломити всіку думку про можливість спротиву. Щоб послабити фізичні сили українського народу, большевики хотіли все чоловіче населення мобілізувати в ЧА і швидко його по першій лінії німецького фронту, а жіночото масово заселати на катаржні роботи в Донбас і за межі України. Але терор мав протилежні наслідки. Він тишило завзяття населення і зударився з проти-герром ОУН і УПА. ОУН зірвала призов у ЧА, організуючи заздалегідь Самооборонні Кущеві Відділи (СКВ) для підміри населення, що не могло поміститися в члених УПА.

Метода «лобової атаки» - наєднуванням великих загон різних спеціалістів повторюється кожного року раз, або двічі (осінь, ранній весінь) з облавами і ловізами білоокладами районів і областей, з перечискою лісів, основними ревізіями, арештами, вищ-

мии. Особливо великі більшевицькі офенсивні дії збулися зокрема в осені 1944 р., в травні 1945 р., від осені 1945 р. до червня 1946 р., в зіні 1947 р. термінантний терор у зв'язку з виборами).

В ситуації постійної облави відділи УПА принесли тактику піминання великих боїв з військами НКВД НКГБ; діючи малими рухлядимі відділами, зають зможу пісмикатися з перстенем облав і несподівано вдарити на інших просторах. Великі бої відбулися на посуну 1945 р., в Карпатах 1946 р. і на хаді під лінією Керзона 1947 р.

Серед облав, бльокад, перечисування терену, постійних нападів на населення і операції окремих спеціалілів ворога ведеться безперервна революційна практика підпільних клітнів ОУН, що своєю сіткою охоплюють щораз ширші терени, і відділів УПА, що оперують у набільшіх післячих місцях. В таких особливих умовах боротьби пітвреклося свого роду доповнення заплановані між ОУН і УПА. Політична, пропагандистична, розвідча, постачальна робота, підпільна адміністрація і безпека, організація і переводжування масових політичних акцій належать до ОУН. Військово-оперативні завдання - до УПА. В умовах советського тотального терору може існувати тільки збройне підпілля, сперте на створення широких мас. Обидві фарми - ОУН - УПА - і х піднімають співпрацю, ще необхідність умовні боротьби і передумови захисту населення.

Політичкова робота ОУН, широко ведена не лише серед бійців УПА, але і серед населення, поєднано нівелює вплив більшевицької пропаганди. Там, де неможливим стає нести її по сельбудах, УПА організує окремі пропагандистські рейди (наприклад, об'єднані об'єднані), а пропагандисти і політичковники ОУН переводять свою роботу під охороною збройної відділу, а не самих боївок. Усуну пропаганду допоміж масове колпоража дуже численних підпільних видань, журналів, брошур, листівок, афішів.

Коли не вдалося більшевикам фізично ліквідувати підпілля призначено атакою на його, вони повні широку пропагандистично-пропагандистську кампанію. В літі 1944 р. під уриву УССР за підтримкою Хрущова і Грухін поповляється звернення з «прощенням прошин» українськими революціонерами і закликом вступити в ЧА 27 листопада 1944 р. появляється друге звернення вже до населення Західних областей України. Третє і останнє: попередження терором, облавами і бльокадами. Появляється 18-5 1945 р. з заподанням речіння (30.7.1945 р.) каптувані. Але і після цього остатнього попередження з'являється звернення, четверте з нагоди річниці жовтневої революції 5.11.1945 р. і п'яте з нагоди виборів, 26-2 1946 року.

На всі звернення відповідь була одна - посилення революційної боротьби.

Боротьба продовжується аж до перемоги

У зв'язку з більшевицькими планами поневолення і знищення України утворюється такі постійні: збогачені більшевицькими фронтами боротьба; 1) боротьба за реалізацію 4-тої п'ятирічки зокрема за засновні уярмистості селянства; 2) боротьба за винкардальні молоді більшевицьким вихованням в піонерах і комсомолі; 3) боротьба за русифікацію України, етапом до чого буде насильницьке насаджен-

Б. Бора

БАЗАР

I жертва крові довершилась,
Свята мов істини слоза.
Остання куля лоб прошила
I з рота кров, з очей - гроха.

I забагрились сніг і лиця.
А кроп потоком з сердця і вуст . . .
Ля мати, зобижула Столиця,
Здрігнулись Львів, загірний Хуст.

Мов пекла до, розкривала рана ,
Слюндрованої вищент землі . . .
I ніч скільглась, кров'ю п'яна,
Сховали зорі лик в Імлі . . .

I вироєла легенда нова,
Вершинами спливуща хмар,
Безсмертна, чиста, пурпурова,
Мов смолоскип піками - базар.

(3 недрукованої збірки «Моя доба»)

вання кременського православ'я, 4) боротьба за ви-віз населення, зокрема молоді України на каторжні роботи, 5) боротьба за фізичне знищенню Закарпатської України, 6) спроба фізичного знищенню голodom східно-українських областей.

Пр 1945 починається силінки венчані акціями і оборонити болю. Погроми, провокації, прилюдні катування, замість придавати революційний рух, збільшують солідарний спротив населення. ОУН переходить велику пропагандистську акцію серед ЧА, яка з того часу виявляється нещідальною в облогах. Більшевики натискають на заведення кременського православ'я і в квітні масово видаштовують греко-католицьке духовництво, чим ще і додатково настроюють населення проти себе. Переслідування Церкви знаходить повну підтримку революційного підпілля. У зв'язку з посиленням русифікаційного курсу значно збільшується по містах кількість напливового елементу. Лояльні люди на каторжні роботи, що відбулася за післяміським зразком восени, натрапляють на протицію українського підпілля, яке утруднює транспорти, організує бойкот добровільних записів, як теж зриве здачу контингентів.

Найзмінішим подіям 1946 і 1947 рр. був бойкот більшевицьких виборів, який виник зебувалий героїзм найштирших народних мас. Більшевики заздалегідь іще з осені стягнули великі сили і застиковували їх майже по всіх сезах ЗУЗ. Враз із тим переводили дуже інтенсивну пропагандистську і застрошувальну кампанію. Нечуваний терор, побої, арешти перевинували всі попередні практики. День виборів у Верховну Раду ССР, 10. лютого 1946 р і день виборів у Верховну Раду УССР були дніми всечародної війни з окупантами. Ніжний фізичний примус не привело жодного населення голосувати на більшевицькі листи. Навіть членів виборчих комісій не відавали своїх голосів. Для революційного підпілля були це дві найактивніші мобілізації всіх сил для посиленого протигероу, які в усіх місцевостях був спрямовані в допомогу населенню на пропагандистські протиакції, підвищення виборчих п'яконів і усіх ліквідацій ворожих станиць і визначчих активістів НКВД НКГБ і партії. В результаті більшевицькі зібрали неповних 10 проц. голосів на

-ЗУЗ і цей небувалий провал притушкували небуваним шахрайством і фальшиванням статистики виборів.

На весну 1946 р. зорганізовано три пропагандивні реєди ім Словаччину, Буковину і Закарпаття. Словаччині пропагандивний реєд, що почався 5-го квітня напередодні виборів, мав дуже корисний вплив на залочення комуністичних виборів в ЧСР. Дня 8 березня большевицькі «православні» співдруку висус греко-католицьку Церкву, яка знаходить ще меншу підтримку в ОУН і УПА. З початком літа починають появлятися часи голодаючих колгосників із СУЗ, що з одного боку дає організації велику працю над організованим масової допомоги, з другого значно допомагає скріпти боротьбу проти колгостів. Голодуючі колгосники були напівзрадчими жінками спідзячими, до якого стану доводили державне підвалинство селян з землі і з продуктів Під осінь приходить час піщення радгостів і колгостів, відбираючи та розподілюючи між населенням, або піщенням награбованого большевиками маєна. У зв'язку зі зміною тактики УПА, щий ряд заявдань революційної роботи перебирають клітини ОУН, подібно як це мало місце в 1930 р., коли УВО звернулося було на своїх окремих ділниках праці.

Наїлькрайні події в 1947 р. були діл. Заключення пакту між ССРР. Потьом і ЧСР у трохи для боротьби проти українського революційного руху за Закерзонь, яким охороняли таємницю населення перед вивозом, воєнно блокада всього терену і наслідні відверзення українського населення в Східної Пруссії (Ольштинське візвітство). Другою великого значення подією було виселення 150 тисяч українського населення із ЗУЗ, яке відбулося з днем 21-24 жовтня 1947 р.

В цьому ж році відчуваються наслідки чотирьох пітиричів: Грошова реформа і знецінення грошової системи значно погрішувала положення місцевих промисловіття і ще більше поглиблює прізву та економічну управлінням верхівкою большевицьких вельмож і паразитів. Безупинність боротьби з українським революційно-визвольним рухом спричинюється в уряді УССР. Щоб прибрати Україну до рук, використуючи штабированого спеціального жига Кагановича, який «викривав» на всіх ділниках націоналістичні ухили і переводить чистку, але в боротьбі з українським визвольно-революційним рухом не має никаких успіхів. Тому в 1948 р. керівництво большевицької боротьби з українським самостійницько-революційним рухом перебирає у свої руки Москву.

Рік 1948 приносить посилені порожні витиски натворення колгостів і посилені протиакції ОУН і боротьби проти колгостів. Щоб закрити дальнішу русифікацію, большевики залізничили і праці українських працівників і обсаджують установи напільовим російським елементом. На весну большевики почали проводити підступну акцію вивозу української молоді під претекстом запису: на курси підвищення кваліфікації - ФЗН - які ОУН основно підтримав свою противакцію. Боротьба проти Комсомолу, а особливо проти колгоспів, набирає і кожим місяцем більше загострених форм. Ведучи що нерівну боротьбу, революційне піділля не забуває про поширення фронту поневолених народів і наприкінці літа 1948 р. висилат з тією метою

З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ

ЛІСТОПАД

1. 11. 1918 р. - Збройний збрій у Львові і створення Західно-Української Народної Республіки.
4. 11. 1948 р. - вівів Країнний Прорадник ОУН ЛК - Зиновій Терашковець - Федір
9. 11. 1948 р. - згинув Виконуючий Обов'язки Референт СБ при Прораді ОУН в Україні - Ділан - Дмитро.
9. 11. 1948 р. - згинув Референт СБ при Прораді ОУН ПК - Прокопів - Степан.
13. 11. 1918 р. - підпілля попустів українського народу під проводом Симона Петлюри проти підміцько-російської політики в Україні.
15. 11. 1944 р. - гине в бою з большевиками командир Старшинської Школи УПА «Олень» - маєпор Полікович-Поль, нагороджений Золотим Хрестом Бойової Заслуги.
- 20-22. 11. 1943 р. - Відбулася в Україні на території УПА 1-ша Конференція Поневолених Народів Східної Європи і Азії, що дала початок Антибольшевицькому Вількові Народів (АНВ).
21. 11. 1921 р. - Другий Зимовий Похід ген. Тютюнника, що закінчується розстрілом 359 повстанців під БАЗАРОМ.
30. 11. 1932 р. - гинуть боеники ОУН - Стариця і Верхнівський.

В листопаді 1950 р. згинув у бою з большевиками під час облоги кріпаки Остап Дікік (Ісаєв, О. Горностаєв) - член Проради ОУН на Українських Землях підпільник тубільців революційно-визвольного руху в Харкові

ОБІГРАДІННЯ ПОМІЛКИ I РЕД. ПРИМІТКА

В с. 16 листопада, 1952 р. В.Ш. в статті Я. Стенькі «Успіхи на фронті з вояючою Батьківщиною» після цитати, що ця школа, 26 рядок в: Ми боронимо із соціальної відповідальністю всіх поневолених Москви до країни... і т. д. А має бути: Ми боронимо із соціальної відповідальністю всіх поневолених народів... Шан. Автора і Читачів спрощуємо за це друкарське перекручення.

В цьому самому чиселі в статті М. Лемчицького п. 3 «Що про московський большевізм» делка твердженів автора, а особливо сутності, що «московський державний люд, режим і система, в своїх сутих формах, з Марксом і його наукою пішого спільнотного не мали і не мають» - є дискусією. Редакція В.Ш. заступася протилежну думку, де цієї теми ще повернемо в одному з наших чисел - В.Ш. .

пропагандивній реєд на етнографічні землі Румунії.

Цен побіжкий перегляд революційної боротьби ОУН дас неповний образ проробленої за той час роботи. Але і цього досить, щоб ствердити, що ОУН стала основною і супереною силовою постійної і неухильної боротьби українського народу за його національно-державне і соціальне визволення.

Український народ на Рідних Землях, об'єднаний довкола ОУН, УПА і УГВР, безперервно продовжує свою визвольну боротьбу проти московсько-большевицьких окупантів. Це дас нам запоруку, що у вирішальний момент революційно-визвольна боротьба українського народу увічається повною перемогою: здобуттям Української Самостійної Соціальної Держави.

Л. Токаржевський Каращевич

ВІЙСЬКО ЗАПОРОЗЬКЕ НИЗОВЕ

ІСТОРІЯ І ЛЕГЕНДА

Походження Козацтва та його найбільш характерного виснажу - Запорізької Січі так, як і само слово «козак», не перестали досі югодні бути предметами дискусій і полеміків між істориками з усіх країн. Навіть українські історики, засуточенні чужою, особливо російською історіографією, досі не потрапили відповісти властивого значення термінів «козак» і «Січ». Це не спротивляє ні те, щоб належно висвітлити ті історичні явища, яких вони з окресленням. Тому єдиного, що зміст цих слів притаманство сучаснішим українцям в цілком невідповідний є їхні та що затираються в пам'яті традиції, в'язані з Військом Запорізьким.

«Козацтво - це явище дуже цікаве, але надзвичайно складне» - каже М. Грушевський (Іст. Імп. Нар. Спб., 1913 р., ст. 153). Це цілком слухнє вваження явищі якби моттом до величезної емпіричності практи (»Історія України-Русі, т. УІ), якій належать різноманітні погляди на походження козацтва та подана його історія до ХІІІ-го віку.

В українській історичній літературі не знаходимо єдиної нового на цю тему. Популярні лише чищені в переказі всього того, що сказав і зібрал М. Грушевський.

Натомість у писаних по-російському творах християнського історика ген. Бікадорова знаходимо юний елемент, але це лише погляд на неперервність сувійства національного етноса, що носить назву «козак».

В Х-му столітті, як відомо з наших літописів, з творів візантії «Кого імператора Константина Багратіонівого» (про що згадують М. Грушевський, Д. Дорошенко та інші) існували у складі хозарської держави I народ відомий під назвою касогів чи казахів, які жили над Азієвським морем у північній Кавказькій гірі I (якого селяли називалися Казахією або Гірською). Народ цей, предполідбно, тюркського походження, знаходився у постійних стоянках із скіфами, сусідами, скітами, горами, антиами, албанами, роксоланами I русами та в залежності від часу I від того чи самі собі давав яку назву I отримував її від якого суєда відомий ще за іменами: кабарів, турків, саків, кесів, черкасів, асакін, ціхів, чіхів, чоріших клубоків, а пізніше уважають сучасні донецькі історики) бродниців, креціїв I берладніків. Це річ звичайна. Ми, наприклад, називамо пізнячими тих, що колись звалися прямочинами, а сьогодні називаються добігачами, називамо угорцями тих, яких колись I називали венграми, а які самі себе називали гунами. До нас схожим прикладом є наявність, що стоять вже лише археологічними пам'ятками I руїн, руїнами, руїнами чи малоросів та ін. які вже не є їх називамо українцями.

На протязі довгих віків від часу, виникнення першої держави (У в.) аж до ХІІІ-го століття, вони походили від Дунаю до Каспійського моря більш території східних, масових флюктуацій насеяння. Найчастіше, майже до кінця ХІІІ-го століття й села, дуже рідко заселені I відомі під наименуваннями: 1) була стежкою, де живали татарські війни зі своїми стадами. На цій території заживали нові органи розподілення стад, які відтворювались I розширявались більшістю, які виникали розташувалися відходами на північ від східних I східних населення.

Цей стан постійної вини та переселенням I заселення на місце вини-відходів на території східних сьогодні українцями I донецькими чи козаками специфічну категорію людей авантюристичної вда-

чі, яких наші літописці називають «бродниками». Хоч у двох західних архівальних пам'ятках з ХІІІ-го віку (листі папи Григорія IX-го з 1227 р. I Болі ІІ-го, короля угорського з 1254 р.) згадується «країна Бродник і народ бродницький», якого територія тягнеться від кордонів Угорщини до Кавказу, не слід уважати бродників за окрему національну формацію. Бродники, по расовому свому складі були мішаними I в значайній мірі слов'янами з сьогоднішніми українськими землями та тих, що відомі нам сьогодні, як території козацькі 3). Analogічні явища зустрічаються в Середніх Віках у всіх країнах Європи I, між іншими, знамениті норманські вікінги не були нічим іншим, як вождями таких же самих скандинавських бродників, відомих у нас та в Царгороді варгів. Для окреслення цього самого поняття в тюркських мовах знаходяться термін «козак».

Слово це по збереженню з 1303 р. словнику польської мови «Куманський Кодекс», що знаходитьться у Венеції в бібліотеці Собору Св. Марка, отже не сторожі, вартивінка I, як звернув на це увагу відомий Дюофрен Дюоканж, відповідає французькому поняттю «сторожі» (див. М. Грушевський, т. УІ, ст. 74) 4). У словнику Радлова («Нарис Словника тюркських мов») слово «козак» означає вільного, від нікого незалежного воїка, що підібного до німецького « лицаря-роздібника» або французького «блудного лицаря». У половинах ХІІІ-го століття ця прикладається до передової сторожі, наїздів висуненої від тaborу варти, а в тарілі VІІІ вони означають вояка вільного від тaborу, нижчої категорії тодішньої військової та станової ієрархії (В. Мікотин: Козачество - »Словник Брокгауз та Ефрона«, т. 30, ст. 581).

Дуже можливо, що назва ця походить від наїзду таїдівського вінчівського народу, але ясно, що з часом стала частиною окреслення певної військової професії, тобто наїзду, що прикладалася до членів окремих військових організацій. Оборонці теорії про існування до сьогодні окремого козацького народу, як, напр., ген. І. Ф. Бікадоров, приводять, як аргумент те, що козаки існували на Кавказькому підгір'ї, на Доні, в Кримі, біля Рязані та Курска, на Дніпром, а навіть в Галичині 6). Але це якраз доводить, що тут є юліанські козаки, кавказькі, татарські, кримські, російські I українські не були в той час одної національністі, навіть одної раси, а лише лицарями відомого роду, людьми одної військової професії та подібної формациї.

Аналогічним прикладом є слово «швайшар», яке з назви мешканців країни, що на протязі віків постачала іншими великі контингенти сторожевого, особливо відомого, стяжного I вірного військового труду без якого не обходився майже щодені ко-ролівський двір Західної Європи, аж до кінця ХІІІ-го століття було окресленням спеціального роду війська Вірменії швайшарам Людовіка ХІІІ-го, поморськими під час революції, поставленою в Люцерні під піктами. Досі у Ватикані ще можемо бачити поясни швайшарську варту папи, яка зберегла свої чальваші однострої з ХІІІ-го століття. Сьогодні швайшарів називають церковних сторож, які відіграють місцеві ролі.

Подібні гаджети, єволюцію проїшли сьогодні військові терміни гузар, улан, драбант та подібні, які в окреслення вільної людини, папи лицаря, папи розбійника або сторожа гірських проходів стали називати вільних супільно-військових груп та відігравати у різних національних арміях 7).

Козаком початково в нас називали вільного лицаря, потім члена певних військових організацій,

Іде розкинулася по цілому північному побережжі Чорного Моря, прешти, прислужники польського двору та всього поляків української армії 3).

Згадані козацькі організації в залежності від обставин умовно ділочесні та візитні сусіднього населення чи певний характер. Так, напр., відомі як до останніх часів Козацькі Війська: Донське, Кубанське, Терське та інші, виговорили з себе на північно-західній та південній ресpubліці, в яких, починаючи з традиції про чисельність домішки російського елементу, пробуджувались новітні слова національної спідомістів. Російська царська держава перетворила була донську козацьку організацію в слухніше населення певної території та в частину царської армії. А коли втворила непід козацькою війська, то мала та уважі лише їх військову вартість, не шкавлячись збереженням будь-яких специфічно козацьких традицій.

Перша автентична, документальна згадка про козацьку організацію сягає до ХІУ-го століття з вживання в генуезькими колоніями в Криму 8). Генуезці пам'ятали в Криму та архіви джерела згадують про козаків у 1303 р., а потім у 1308 р. Про увагу к козакам говориться ще: 1400 р. в архивах генуезької колоніальної управи.

Венеціанець Йосифат Барборо 9), що шіснадцять років жив в Азові, згадує про козаків над Доном у 1436 р., а в 1449 р. генуезці складають спеціальний статут для тих козаків, що організовано находяться в їх колоніях в Криму.

Коли турки завоювали Крим і татарське Кіпчакське ханство стало васальним султаном, якого вказав за прізвищем імператором, розташувало на всіх кримськіх побережжя, козаки з Крима, ділочесністю якістю появляються в організації під керівництвом Дніпра і на Дону, біля Азова та відтак у розділі московської держави. Про це згадує і в російській історіографії та на це вказує і в російській історіографії Капітале, який відзначає, що засновник осоружного ім Оттоманською імперією, відмінні воїни з кордонами Русі в Північній Азії, віддали до їх звичай, безпечно відібрали пристанічні міста, вони затрималися і ще існували під назвою козаків 10).

Появляється згадані пише донський історик Бікваров, коли, згадуючи про Кримську татарську та турецькі служби, укаже їх за тодішній час та козаками що дали початок запорізькому, а зокрема війську Козаків польській історії Л. Длугош говорить про козаків у татар в 1469 р. та треба мати на увазі не козацьку організацію з певного типу військо. Тє саме мусило бути в татарських і турецьких військах, у яких, зрештою, про козаків не згадується після ХІУ-го ст., коли потім татарське козацтво набирає розголосу. Коли турки в 1475 р. захопили Матреру на таманському півострові, то таманські козаки подівали до козаків 11). Останні з Гізелібію потім відступили з гористою своїх співгромадян 1, тікучі від татарів зуміли перенести на територію козаків 11). Отже це легко доведіти, що існували десь організовані козаки, які могли дати йому захист або помогти до повороту. А це підтверджує існування таких козаків якіх занятьми, захищаннями чи метою була боротьба з татарами і турками на українсько-му півдні та на всій тій степової території, що була підміна під назвою «Дике поле». (Дикий степ) 12). Перебування у постійній боротьбі з татарськими ордами, які старалися поширити територію своїх післявійськ, козаки на західній частині української землі відкладають більше відрізно післякою громадами. Польські письменники літописці Стрийковській (стор 19-12) згадує про козаків на Поділлі вже за часів князя Корітковича тобто в ХІУ-му столітті, літописці Бельськін говорить про них з нагоди перемоги польського короля Яна Ольбрахта над татарами під Конопистріпом 1489 р. та його походу 1497 р. із Буковину. У тому часі лікіс козаків під проводом Мухи понизніялися в Галичині

(1491 р.) аже як констанції проти польського панування, в яких кримського хана до польського короля (1492 р.) і скрахах татарських поєдинків (1502 р.) знаходимо згадки про лікісів - «кінських козаків», що були захищали і пограбували Тягнику та Очаків і широку нападали на татар. Трохи пізніше гравський московський князь Іван III-тий (1505 р.) до кримського хана, що хотів козаків на поле страху великий (Д-р С. Федоровський. Краткий очерк історії Козаччини, Календар Альманах, Прага 1930, Ніз. Великого Козачество).

Всі такі відомки підтверджують, що вже в ХІУ-му столітті термін козак уживався для окреслення такого християнського лицаря, що боровся з невірними і гнобителями та що на Українських землях існували вже якісь козацькі організації, які підлягаються заповіді у зв'язку з боротьбою з «бусурманами», захистом пригноблених або степовою добичною 13).

Як зазначенено вище, існування такого типу волків було існування загальним у Середньовічній Європі. Появлення і військове наставлення ісламу півторювало необхідність захисту, викликало після хрестоносці походи XI, XII і XIII століттів та чистки північні запільненої під Маврів Єспанії в 1470 р. до оборонного в 1483 р. Відтім хрестоносці походи стали канонізаторами лицарського ентузіазму, стали тим практичним варством при яким усі засади християнського лицарства могли бути привнесені відслін в життя, а поїдом постійні пінні творили не тільки професійну (чи корпоративну) організацію лицарства, але і спеціалізовані угруповання для боротьби з невірними. На Європейському Сході боротьба з кочовниками з початком з рівнопочасно боротьбою з бусурманами і тривас більш ста гади після того, як вони ушахас на Західі та здобули свій характер. Поступове збільшення числа військ та нових постійних державних провінційних та соціальних стосунків та присвячені релігійно-політичні революції та війни викликають поступове заниння вільного лицарства, яке стає нацією класів чи шляхетських татар, та саме як і в нас на Україні.

Кожі під час хрестоносців походів життя підказує що з епохи лицарських Орденів, тобто яківської, таємної таємниці та статутарним яздом, брали участь, у яких кожній член складав присягу і віддавав себе неподільно приналежні на себе землі землянинам, то постійна боротьба, постійне стремлення до певної ідеїного порядку, заснований віри, звільнення батьківщини чи оборона її постійних прав) вітчюють необхідність існування тих організацій і шукання наслідування їх. З більш часу обставини змінюються, більшість лицарсько-чорнечих орденів зникає і залишаються лише ті, які доказали свою житєздатність своїм не покінчним відданням принципів на себе ролі і піднайденням доріг для виконання своїх завдань.

II

Слухно жаже М. Грушевський (Історія України-Русі. ХІІ. ст. 74) що мусимо відрізняти Козаччину, як побутове явище і як нею організовану суспільну верству, правніо-суспільні виступи, але одночасно не слід нам засуггестовувати себе і шими поглядами. Не слід нам бачити в Козаччині лише суспільну версту так, як подекуди козаками можна було назвати одну із суспільних верст у Гетьманщині ХІІІ - ХІІІІ століття, або так, як сьогодні називають козаками всякі чи громади Донської чи Кубанської Республік. Із цими істориками їхні демократичні настялення диктувато цілу шізку фальшивих поглядів на козаків та на їх походження. Шукавочі в староруських громадах та в їх вічевому устройстві

щерело, з якого винішло козацтво. І порівняючи козацькі угрупування з російськими громадянськими артиліями, вони не поїшли до них міри піддалися впливам польської та руської історіографії. Стосування поняття «спільноти» до козаків або обніжування характерного їїєднаного угрупування до поняття промислової (здобичницької, риболовської та чумпіцької) артилії завдачують польським і руським, словом чужим законам і устроям. У козаків відмовляється право шляхти, коли вони самі уважалися вищими від селянства і від міщанства. Шабельникове окреслення козацько-супільною верствою - мас в собі щось антиционального і образливого. Напевно на таку характеристику не годилася в лицарі Запорізької Січі, зважте борці за реєстр, та герої вони ХУІІ-го віку. Організаційно козаки не були дійсно супільними становищами класу, бо вони піде самі себе козаками в значенні іменованому не називали, не називали себе козаками в протиставленні до шляхти чи селянства, але лише в протиставленні до іншого військового люду, до духовництва або до не військового порожнього елементу на Україні. Частість запідні козаки називались такими в значенні членів певної військової організації, в Запоріжжі, або учасників певного війська, відповідно козацькі полки, творені приватними землевласниками представниками держави - старостів та татарському погранчику. Соціальню не були дійсно теж верствою, або як Військо Низове чи інші стрізні полки рекрутувалися з-поміж різних верств українського населення з відмінною представницістю різних сучасних сучасності, але переважною шляхти.

Нема жодної причинигадати, напр., що князі Ружинські, Вишневецькі, граф Зборовський або родовиті шляхтичі чи болди, як Кошики, Бандури, Коносівські, Сулими, Виговські, Грабінські, Єрики та інші здекласовувалися, ідучи на Січ або винесуючись у реєстр якогось полку. Не були вони т-кож одниничними рідкінми винищувачами. Вистачить звернути увагу, що на Січі козаки отамани походили майже всі з безсучинної родовитої шляхти (1), або перекинути списки шляхтичів прізвищ в козацькому списку, введені В. Липинським («Z dziejow Ukrainy», 157).

На Західі «блудні» лицарі: чи разубріттер-едучи своє авантюрничне життя в есені шукавши пригод, житті в війні, майже кочовічне - не виходив зі своєї верстви, не кидав й, чому ж людина юж катерогії на Україні мала мати іншу долю? Тільки під стіл дивитися на Україні ХУ і ХІІІ століття а то в ХУІІ-го ст. не відрізняло від решти європейських країн, а як на таку, як інші країни, із якими ж соціальними явищами, відмінними тільки з огляду на суспільство з основними ідеалами та тужинське панування. Розуміється, що польська, потім російська державна влада радо вигодовувала їх щоб усунути з-поміж управління в зв. «покозачену шляхту», або козаків не ведених до «дворянської спадщини», але зе же не можемо розглядати явище такого, єдино-єдиного національного значення в Україні, якому підпорядковувалися польських чи російських держав, громадських земств чи губерній. Їх землі в іншому укладові життя, якщо фінансових лицарів: утримувались довше, як в Західі, але так само, як там з нею винесеної ідеальної контингенту хрестоносців та лицарів-аристократів Орденів, так на Україні в численних ветвях козацування у Дикій Січі, в нових організаціях громадсько-військових, які виникли - Військо Запорізьке Низове та інші, відповідно до городських полків Царських чи як ін. земель шляхтичів спільноти допускалися лише відповідного походження в містечку за заселені та земельні наданості лицарським засадам і відповідно

лицарським ідеалам, так і до козацького середовища прийшлися люди походження нешляхетського. Але характеристичне для Війська Запорізького є те, що ті міщани і селяни, прийняті до Січового Товариства, напевно після відбуття довгої проби і доказів відваги, мужності і вірності війську - були всі українці, часом білоруси тоді, коли серед чужинців зустрічалася найбільшою національною шляхетськими родів. І в цьому Війську Запорізькому поступає по зразку західного лицарства, де інша міра прикладалася до тих, хто був у себе, міг бути пізнатий і доглянений, а інша до тих, хто здалека прибився.

Хоч ми і не всі сини короні, але з діда предіда восини - себе за рідніх лицарству і Вашинські Панчи уважаємо - писав у 1618 р. Богдан Хмельницький до Вейгера, каштеляна сливіцького (В. Липинський: «Україна на перелозі». ст. 127). В. Липинським пояснює і перекладає польський слова "с у пошце кого поп!" неправильно. Гетьман виразився так не для того, щоб сказати, що ми всі «шляхта», як, гадає Липинський, бо «сини короні» означають тут лінігенів, громадян польсько-литовської держави, в склад якої входило Україна, а для того, щоб за-значити існування у війську інших елементів. Це ще виразніше підкреслює, що для цього «козак» є діда предіда восини є без жодного сумніву шляхтичесм, усному лицарству польському рівні. І тому, коли старшини організувала Гетьманщину, заповінюючи собі становище громадянської еліти, вона не виходила з категорії козацтва, яке залишилося шляхтою, може лише оживленою, доповненою або зреформованою. В тодішніх поняттях козак уважав себе за шляхтича в інші староруської засади: «Хто постійно є військовим - стає шляхтичем», отже уважав себе за військового лицаря, за громадянином тієї вільної категорії, якою різко відрізнялася від ополотканих міщанства та панщизнального селянства. Боротьба козаків з польською державою з польським суспільством, боротьба запіднітів і сандомирів з борців за реєстр, як та власне такий соціальний характер і підклад інспирація до неї виходила з тієї першої, головного центру яким було Запоріжжя, де зберігалися ідеали українського лицарства, ідеали і традиції великої сандомирської лицарства, такі самі як ті, що зберегли західні еліти. Це були сандомирські та штирівські протест Запорізького Товариства проти того, щоб його вижахало за «нейзильне хлопство», яке мало б буди загибле - на панщині, та че допущено до прав і присвійлення польської шляхти. Це були відмушки проти національної асамбляїї винироджених, відмушки інстигаторів і може, останніх. Це була відповідь як тої наприємній серцю тієї шляхти, яка хотіла відновити шляхетських прав тим з-поміж себе, що зо Війська Запорізького вступали тиї «покозачені» шляхти, які, як відзначає Варточ Патроціні, «з-поміжоку в лицарських ділах» до котріх приступали, бо серед них чи же добре піднімтися паду і лицарського капу» (1).

Отже не потрібно, щоб бути шляхтичесм тони, хто був усім ти, як Запорізькі штурмівники в лицарському житті, які відмінно - ставив шляхтичесм відповідно до земель шляхтичесм та сільського населення і селянства, які вже відмінно відповідали тієї ж землі, які вже були вже громадською приняття до Товариства.

До тієї ж землі, які вже є свободное воинство, відповідали ім'я свого воїна на татарських ходах» (Григорій Грабінський (ст. 19). Котрі тільки б не відмінність відмінною відмінною землею та землемісцем, розрізта від противовоєнної землі, землі польської для захищення від татарських нападів - якож малознаній та малодоступний Майданчик і Київська Старина. З цим відповідає П. Піліпко та Русин: і. І приходиться відповісти на питання, які, як В. Антонік, вважає в лицарстві в козацтві конче побувованих се-

ции ибо людем бжжавшися отъ кръстошего права... або думаютъ поучицьши съ тою же вѣрою славянскими обществою братческими съзывами хоръскими та го речеши залогомъ.

Причины прафарматов заключаются в недостатке ресурсов, так как при этом изымается значительная часть бюджета на строительство и эксплуатацию криогенов. Недорого звучит, но не удачно. Д. Денисов с Департамента науки и техники Академии наук СССР в статье «Некоторые аспекты проблем криогенов в науке и технике» («Наука и жизнь», 1980 г., № 5) пишет: «Несмотря на то что в последние годы в биотехнической науке и технике получены значительные успехи в создании физиологически интегрированных систем жизнеобеспечения, в том числе и криогенных, они пока не могут

Здавалось б звичайно простіше стисло трапматичні підзаголовки відповісти характеристики сучасності які думачкою сконструювали категоріями, охрещувати запереження пішарами римського («Оницький» або іншими) не залежи від традиційних і неподільних обстеженнями.

Голова та як ізівсько в цьому перекре-
пненні зробила себе заміжнім лініям створює
члеників, що право рішавши чимось, що він
зробив, нас користуватися пропозицією, що
зробити їх роди та післясівські опіки в ін. Факт
зробка за відповідністю собою. Кожен відповідає
за свою поведінку, що він зробив, а не за
дії, підтверджуючи, що тільки воне відповідає за те, що він зробив.
Відповідальність за дії відповідає за те, що воне зробив.
Відповідальність за дії відповідає за те, що воне зробив.
Відповідальність за дії відповідає за те, що воне зробив.

Але таки ці романти були лише листи любові, а не повні відповіді Винись Запорізького, в завданні яких він відповідав на писані членами гурту листи та пакети, надіяні під часно пристанями до Винищівської та іншої поблизу з сюди у ширині степу після перебою Богдана Хмельницького кримськими ханами чи прещі землі сюдя таки завдали в сучасні часи своєму волю - цю не-анім-і-архітектурну ідеальну діюче руське боярство-нацість у вигляді генеральств і військово старшинств знатного Сунчукового і іншого топільства-ІІ, а зображені, розгортаючи військо маєтка, склоном до обробки земель, падаючи до центр

Брачнічко, сестри здобичинцю їх. Диких поль-
ських, щукаючи козацького хлоб'я, наївти на службі
на чесловіх, загорянчих старостів, а потім у «рест-
оранах» поєднавши приватних панських приворонів
післях, як перед тим на службі генуезьких кон-
сулів у Кафі - це було ідентично не саме, що ми
бачили на Заході у формі «раубріттерства», «блуд-
но» по лицарям, швидкощирою шляхти на службі
наполеонівського короля-корабельних дворів. На українському
же, на Дніпровських Нідерландах організуються
війди в групи нові, які дуже нагадують сканди-
чеські відьми, що ставали на службу київських
князів та царгородецьких царів, але мали своїх
вогайд, керувались власним уставом і реформистом,
складали власні порядки, які чи Орден, не-
залежно від земельних лаконій і звичаїв. Так вони
у Кафі, так воно потім є на Запорізькій Січі. А коли
політики старості пробують організувати «своїхпоказків», то це буде «робба» створення нового роду
швидкої спільноти «таралі», але близькості народів
членів і станичного опору, політичні розходження
членів і української ідеї, політичні розходження
членів і «світової» ідеї перешкоджають тому.

• 100 • 100 • 600

ЧЕРНІГІВ

Немає у сповіді розвіді про наявність істотної Келії чи не відсутній її початок до XIII-го віку.

Шпит і Матеріали для географії і статистики Речі Посполитої, ст. 13) годин, що козацьку організацію спровадив Битовий, великий князь літаковський, перед тим як було:

Проф. І. Г. Солов'ївський (Староріччя) - Швидко відповівши на запитання, сказав, що під час засідань козацької общини тубицтво в Земській Раді не може бути співдо встановлено.

9) A Canale: "Nella Crimea", p. 146, 147, 146-269,
443. Liber iuris temporum Cenensis Actuum di San
Giorgio - Ufficio di Grazia.

Генуецький архів має багато матеріалів до історії нашого чорноморського південноїжжя, які, хоч були вже не раз студійовані та використовані, зберегають ще багато цінних і не опублікованих відомостей.

Ран Посадат Барбара, генуецька інфірмієра, суродж. 1413 в посер 1494 р.) промішкав шіснадцять років (1436-1452) в Криму і на Кавказі. Залишивши з того часу там і звіти з своїх подорожей надруковані (A Manuzio. Viaggi, 1543, 1545). Потім був вісцінським послом у Персі, а, врешті - членом найвищої державної ради. Про цього і підзвігнаного цікаві отоми: наших країв можна прочитати в N. di Lenna: "Giosuaphus Barbaro" (Nuovo Archivio Veneto XXVIII, 1914).

10) "Mal tollerando il incompatibile giogo ottomano, secondo l'antico loro costume trovarono solinga e sicura stanza fra le citta e le frontiere della Russia e colla stattero e durano ancora — col nome di Cesacchi".

"L'ultimo dei Ghisolfi face però in tempo a mettersi in salvo con un nucleo dei suoi concittadini e sfuggendo alle insidie dei Tartari poté passare in territorio dei Cesacchi". С Manfroni: I Colonizzatori italiani. v. II p. 156

12) Матеї: Стрінковський, польський гіттоінен, пародж. 1547, в посер після 1582 р., автор "Kroniki" (1582 р.) в якій вписує Україну і свою подорож до Туреччини в 1547 р.

13) Християнські народи в постійній Боротьбі з вояючими ісламом на Сході Епраги такій сен. вгадали в слово козак, та в козацьку організацію на островах Дніпрового Бузу.

14) Звернувши на це увагу П. Кулаків, як відомо, ворохло наставлений до запорізької козацтва, він перенеходить цьому В. Альтоновичу і від Грушевського, що говорить вже про всіх російських і польських істориків, які намагалися задокументувати, що запоріжці, ще кутбо спир в складі земель з дінних розбіжників, вархопів, а в пізнішому раз - з безземельних здобичників, рибалок і пасечників.

15) Звертаємо увагу на вжите тут слова - *rogzadel*, які цілковито відповідають галицькому *ordre* французькому - *ordre* і означають в цьому випадку - статутарний лад чи гарнізон.

16) В значенні - національної

17) М. Грушевський: Культурно-Національність Руа на Україні в ХУІ-ХУІІ в. друга видання 1919 р. ст. 189-190.

18) Л. Окнішевич: Значеніє Військово-Товариства в Україні Гетьманщини ХУІІ і ХУІІІ в. (1948, стор.160-161). У 1763 р. утворено в Україні (Лівобережній) шляхетські суди. Нова шляхта, яка є переважно більшості випадків інших доказів на європейські шляхетство походження подати не може, що прив'язане зважати на фікцію бути то шляхетською правною здравини мало все козацьке винесло, але в козацькому винеску служили інші діди і прадіди - «славне лицарство» - шляхетство, якого ніби виникала і польська держава. Отже і козаки судяться в станових судах нової шляхти.

Проф. Л. Окнішевич не помічає, що це сталося лише в 1763 році після чиски обмежень української автономії, напередодні її цілковитого скисовання. Перед тим суть козацькі суди сотень, полків і генеральних при гетьмані, були теж - становими, бо були козацькі (шляхетські) на польський зразок. При заведенні нової російської територіології, і станово-дворянства - винесли, розуміється, крім генеральних і полкової старшини, в яких усі належали до дінних козацьких родів, та європейські, бунчукові і значкові товариство.

В І Політика, маршалок шляхти римського походу в ХУІІІ в. каже - «бунчукові, значкові і значкові товарищи складали, так би мовити, окремий у землоросійській війську лицарський стан». Перший

- замінили члени рівні сотинниками, другі - погані шляхти сотинниками, а треті складали інцизиву катеринівських багатогородніх, «меншінних» людів.

19) В. Домашинський: Козачинна на переломі ХУІ-ХУІІ в. (1591-1603), Зап. НТШ, т. 60, кн. IV, - 1964 р., стор. 258.

Чималу роль в історії розшитку і західниці Козаччини відіграв самий польський уряд. Потребуючи посаду козаків, нафільів у боротьбі з «бузупечом», і взагалі для оборони краю, він уже в першій чверті ХУІ ст. (1524) робить спробу організувати з них регулярний корпус.

Важливі дії польських державних діячів використали недалеко від польської держави створену та зорганізовану Січ Запорізьку, привело до формування при старостях відділів пограничної сторожі, називаних «козацькими», бо до них набирають добровольців на Запоріжжя або вони складалися на зразок козацьких куренів та козацьких українців.

Цінні дії, ці самі польські органи та органи, напр., тетьман Юрій Язловецький (1575) - старостя включити Військо Запорізьке Низове, в польську військову організацію, підпорядковувати загальному командуванню гетьмана великого коронного і перевертити в незалежного Ордену, яким воно було, на шляху окремих, розкинених по цілій прикордонній смугі слухніших підділів.

Боротьба поширила цю може з величчим захопленням і натуральною симпатією до запоріжців, але вже не вдалося. Починається з того, що не віднімається окремою структурою організації, в після козацькому управлінні за підстави Речі Посполитої. Не вдалося до дійності, бо були там чужинці, які з Польщею і Литвою нічого спільного не мали. Потім пробується покорювати ціле Військо Запорізьке до тих новостворених підділів які приймають називу - запорізьких і на їхну землю постулюють перші конфлікти, що знову польська влада не могла пропустити жодного з елементів підрадхунку, ані близько покреслити привілії земель - «козацькі».

Відтак що їхні підділі, державний польський військо вже не підлягає її зоведу і самі розглядають про вину татарами, волохами чи турками, та більші країни їхні купці, штурмуючи татарські землі. Спершу піддавали море, щоб підбити кримську Еллу чи калівницьку Синопу. В грамоті з 1541 р. короля Жигмонта І. Старий суворо наказує старості, князіві Альбрехт Сигнішкові-Копишевському, стежити, щоб козаки не нападали на татарські узуси. Але після це жодної уваги не звертає.

Тому то врешті тільки польські «протектори» і реформатори Запоріжжя стараються, як, напр., відомий Станіслав Жолкевський в 1617 р. обмежити запоріжжя і територіально і кількісно, про що згадують сонмова конституція 1618 р. з урядом наказані.

Перша частина, тобто обмеження Війська Запорізького в окреслений території (т.зв. «волності») була цілковито по лінії війська бо немов вигнанівала його майже державну незалежність, але друга частина була для запоріжжя цілком непримінна.

З другого боку, коли польські держави треба будо вінсіка на тодішній війні з Шведами, Москвою і Туреччиною то замікалося очі на нехтуваннях всіх постанов і раділось, що кількість козаків буде значно більшою, як було «доозначене». Не зверталося уваги на те, чи на пінну веде козаків тобі призначений «старшина», а коли це буде розуміння полководця, як, напр., Сагайдачний, то затверджується нового, хоч інша була на Січі обрана гетьманом. Коли згадати, що під Москву Сагайдачний привів 20.000 війська, а під Хотин 40.000 козаків, що при величчому двадцятимісячному задовідночі на східні України було великою прямію, можна зрозуміти пояснені устуки.

Польське війшування в козацькі спріти, бажання вінсити Січ і цілу сімову організацію в свій військові рамки викликали роздвиження по-сплатно.

РЕЦЕНЗІЯ

В. Щербаківський

ЧИ ТРИРАМЕННИЙ ХРЕСТ ІЗ СКІСНИМ ПІДНІЖКОМ— НАЦІОНАЛЬНИЙ ХРЕСТ УКРАЇНИ?

«Трираменний хрест з скісним підніжком національний хрест України» — написав Митрополит Іларіон, Bliwiler, 1951 р.

Митрополит Іларіон своєю книжкою попередив багатообічним вступом, яким кінчається так: Загальна історія Хреста в християнському світі має багато поганіших змін, та саме і в нас в Україні Хрест мав свою долгу, живу історію. У церковному житті Хрест має реальні практичні значення, а тому всі питання про Хрест дуже важливі для нас... Ось тому і випускаю що свою працю, пристосовану для широкого охоплення, бо це все питання, є якими ми мусимо бути знайомі...» (ст. 7).

Дійсно з цими питаннями ми мусимо бути знайомі, але треба їх подавати в точній, а не перекрученій чині, а в тій книжці все не точне, основи перевернуті в тім напримі, що московський хрест є український. Насамперед термінологія в тій книжці дуже не точна і не відповідає дійсності. Так, напр., Митрополит Іларіон пише, що хрест складається із створчого стовпа чи колона доземного, а до цього приплюсуються перекладини, що звуться разенами. Іх є одна, дві чи три і згідно з числом їхніх перекладин хрест зчестяється однораменим, двораменим або трираменим (ст. 8). Крім того — пише Іларіон — Хрест що звуться за числом кінців у ньому: створчий стовп та кожне разене має по два кінці, тому хрести бувають чотирокінцевими, шестикінцевими та восьмикінцевими (ст. 7).

Створчий стовп — це правильно, але його не можна назвати колоном. Це груба помилка. Далі скажено «восьмикінцевий чи трирамений», але трираменний може бути теж і семикінцевий, про що не сказано, а це дуже важливо, бо семикінцевий хрест уживали і греки, а від них переняли його українці. Однак семикінцевого хреста не вживали москвиани, бо вони почали ще в ХУ-му віці митні греківку піти на свою московську. Цар Іван IV Лютий кампанію пославши, що вірують в греків в Христі. А це означає, що Москва вірить у Христа по-своєму, а не так як говорить греки Евпігелі. і наукові отці Церкви.

Митрополит Іларіон не тримається і звичайної термінотоги, так, напр., на сторінках 1-13 на чотирьох 3, 4, 5 (новопісні), 11, 15, 17, 23, 30-33 — скрізь і хрести дворамені, а підписані, як трирамені. Потім на чотирьох 10, 12, 13, 16, 18, 24-25 26-27 і 28, 29 — представлені хрести семикінцеві так і як і митрополити Москви і Митрополитові Іларіонові, які в стародавніх мовчанських питаннях Українській богословії висловили слово про це не говорить. Кої, отже, тепер уважно приділився до скіснім підніжком хрестів, то побачимо, що делки столти, на яких

це так як вимагає московська ідеологія, напр., мають 4, 4а, 14, 16. На останньому підніжок прибитий ззаду. Знову ж інші делки підніжки, так як вони начальовані, не є скісні, а тільки ракурсно намальовані, щоб показати, що Христос стоїть на хресті обома ногами (мал. 10, 13, 21, 25, 26, 27).

Таким чином з 32 мал. українських хрестів десять неправильно названі трираменними, бо вони в дійсності є дворамені. Потім 11 хрестів з семикінцеві. 8 підніжків не скісні, а тільки переставлені в ракурсі, а знову 4 підніжки представліні навиворіт Отже, ті скісні підніжки, де вони дійсно скісно намальовані, показують тільки московські віянви і більше нічого. Але Митрополитові Іларіонові треба неодмінно зробити їх українськими і він є робить дуже просто. Ви не доказує документально де разишиши такий хрест із скісним підніжком, а просто каже, що його видумали українці і передали Москви. Але це якраз не є правою, бо видумали його раніше москвиани. В чоскінні він був уже в ХУ-му віці. Точу, що пружувати книжки у Львові почали зводники Федорову з походження москвианів, що відій з Москви і первіш заснували у Львові друкарню, то після привез з собою і московські ідеї, прийняття яких допомогла боротьбу з унію православних. Москвофілство в нас зародилося не згододі, а з кінцем ХУ-го віку, тому дуже допомогли греки та болгареви московські кожухи, даровані москалінами українському духовництву і видатнішим українцям.

Головне, чого не показав Митрополит — це що одногого московського хреста на українських церквах, бо церква то є та будова, на якій насамперед повинен стояти хрест, який свою формую показує, кому ця церква належить Хоч і Митрополит називає скісно підніжковий хрест українським, але на Україні його не було уживано. Всякий, хто жив на Україні, добре знає, що московського хреста ніколи не ставлено на українські церкви. Хто не був на Україні або не бачив хрестів зовсім, бо большинки позичали хрести з церков, то може подивитися на церкви Києва, фотографії яких поміщені в горю виданні книжки Понятенка, під заголовком «Київ». Там під нема на церквах московського хреста, тобто хреста з нижнім скісним підніжком. Була там тільки одна така церква, а саме церква, побудована при цікінні ХІХ-го і на початку ХХ-го ст., тобто нещо років 55 тому назад якраз московською книжкою. І це Митрополит добре знає по саме тоді, а може під час шість пізніше, учився в Києві, хоч привіта — тоді він про священство ще, здається, не думав. Що в Америці і українці понасталили церкви з скісними хрестами, то це доказує тільки, що скісні хрести так були або москалі або ческофіти, або просто не садоми того які: мус бути: українським хрестом. Я повторю те, що, коли на Україні з'явився більше поставлена церква з московським хрестом чи та, що був будівничим чоскін, чи москаль чи то, хто дав гроши на церкву був москалі. Задовільно в останніх селах скіснівського повіту, поєднані побудовані чуровану церкву в пізньому новоготичному стилі та хрест мус бути московським.

Митрополит Іларіон хоче і з Шевченко зробити підніжкові і тому пише, що Шевченко намальував на церкви в Суботові московського хреста, ніби як церкви українського. Це якраз та церква, яку Шевченко називав «домашньою України». і тому, не знаючи чи які дійсно на їй був хрест, можна висунуте

античні подвійність козацького хреста, але з другого боку допомогли його відсутнім перекладинам зростати сепаратистичних течій.

Згадані сонмові конституції від французької інтересів відхиляється до тієї позиції, що вони є засновниками подій, які мають багато відношення до нашої історії. Відома Низькова (Fr. Reczka-Nizkowa) — Kozackie, str. 47. «Uniwersalny Bajgorod» — za franz. wojenne, ze odnowiły się do tych historii i z tego powodu dodały do tej kategorii kozackie, których przyczyniły się do zniszczeń i rabownictwa, lecz tylko do wydarzeń chwilowych w rejestrze»

іншою слівами. Ієрія про Шевченка, коли він сам привівши «засновані московського креста» на цю
дію. Тож може хотіти підкреслити що це і зула
дження України під московською християнством, і що цей московський крест з тим символом московським, відповідно, якщо говоримо про людей на Україні Шевче-
нко підчеркнув що цей московський крест
із скелетом підліжаком і символом Христа, і Але-
тариста. Друга група же може бути така що вона
субективських церквах буде дійство московського крест
поставленім лютечесь московськими. А що московськими
і царськими буде на Україні дозволити падти перед
революцією Хмельницького, не розумію. Лавріанські
службів в 1674 р. в яких стоять о початку на неді-
враті во времін брані тільки а також підніма-
ються частини за царя і царіце та згадується Суздалські і Смоленські архієпископ і т. п.

Але може бути що Шевченко намагався просто-
го креста в Митрополії Ієрарх інтерпретував поді-
єю-своєю так, як напр. на своїх ілюстраціях інтер-
претує діяльність і відому одиониці креста на
тривалі крестах із скелетом підліжаком і звора-
женою на якомусь підліжаком із рівнобічною з гори-
чкою перекрестью, які поділяють на цей чи інший
член підбітуючу школу.

То що форма креста має особливо важне значін-
ня коли він поставлення на церкви, не позначає
чи форму тих крестів що стоять на церкві у селе
чи місцях. Там кур'єві стоять послані самі кресті
і звичайно їх в скелеті підліжаком. Оскільки
згаданий Симеонівський крест профілем і
формою відмінно від тих, що стоять на церкві
в селах, то Собор - час і такий крест в Хресті
Симеонівському - 1 крест Собор Симеонівського
Борисоглебського стар. Чудотвор. - 7. Церква Богоявлення
Богородиці в Борисоглебську - 5. Епіфаніївської Манастир - 6. Собор Успіння Божої
Матері в Симеонівському М. - 6. Церква Св. Трійці - 2 Церква Воскресіння Христова
в Симеонівському Церкви Воскресіння в Голосіївському
Церкви Воскресіння в Пасії - 9. Церква
Св. Георгія Новомосковського - Церква Воскресін-
ня Георгія - по 6. Церкви Св. Іоанна Богослова - 2
Церкви Іоанна Богослова - 2. Церкви Казанської Богородиці - 1 Церкви Николая Чудотворця - 6
Крести Успіння Богородиці та відомі московськими
і скелетом підліжаком, чисто московськими, зі скелетом
із трьома перекрестьями із більшістю тих з XVII
і XVIII століттями. І хоча одини українські
перекрестья зі скелетом таких крестів не було, а ли-
ше зі скелетом підліжаком, церкви в Азербайджані то
проте вже зі скелетом, тобто якщо поглянути
на Розіївські симетричні крести то їх не доказує, що вони
можуть бути привезені зокрема з України. Щодо міністер-
ницького креста XVII століття, то і тут на
згаданій крестівській представі та самі московські
кresty з України в Шевченковському списку
єдині з 710 - тільки перший з московськими крестами
із скелетом підліжаком, із скелетом із трьома перекре-
стками креста. У першому зовнішнього списку (582)
з 5 московськими крестами на перших. В Житі Св. Серена (124) з три московськими першими з 3-ти мос-
ковськими крестами. І тільки Житії (150) Серена
зрівнено скелетом із трьома перекрестьями із московськими
кresty з тим же що із 119-му крестом - з крестом московським
на перших або 92-м крестом - і крест московським на
церкві Цикава з митрополії в житії (124) Островського списку. Така зображення зі скелетом Лавріан-
ській книзеці Рафаїлові Дільтрові з поганістю на
вежі при Благовіщенській церкві за неділлю
та зокрема московським крестом. Це годинопис був при-
будовано в 1499 р. отже на самій початкові XV століття. А цей міністерник, напевно, був привезений із

Ізокладанням між іншими міністерниками із якогось
із першого міністерника, зробленого написе для
ізокладання книги Василя Дмитровича. З того можна
зрівнити висновок що і московські поєднані з
крест із скелетом підліжаком уже були уживани
на початку XV століття на Москвиці. Також чи-
тальні українські дарування XVII і XVIII століття
не доказують що менше ніж на два століття пізніше
з московськими. І стократ під пізньою московською
перемоги. Щодо креста на пізньому московському
перемоги, то це підтверджені, що ця ідеологія
дуже прости і після І півного спільнотного із скелетом
підліжаком після . Це з скелетом поділяння чигом-
щої школи з реченою

Що трипірамідний крест із скелетом підліжаком є
українським тверджені, на жаль, епіскоп Пере-
миський Пелеш та історики з Галичини, але тільки
твірці, а іншого не доказували і не доказали. Катехизи
Лаврія Зизанія Тутстановського з
1675 р. (див. с. 85) теж іншого не доказує, бо пі-
саний історія пізньою Москви, тому і поши-
рюють їх в Москві.

Митрополит Ієрій так само, як і епіскоп Пе-
леш, а за тим інші інші (див. с. 80) не старалися
довести або доказати, якін був український крест,
а належав - погоніям одного із тих самого твер-
дженням старалися суперувати, тобто пінкнати в
тому їхніх твердження, свою думку. Але і епіскопопо-
зії Печерської і Томашівської можела пінкнати що
чи не вони, бо вони не мали в своїх руках
згаданий крест, і тому свою гіпотезу Пелеш
зробив на лінію позицій підліжака креста
із підліжаком. Але ці з геральдичного, із чисто
міністерського боку таємниці не можна. А з друго-
го боку вони є твердження ідеології Лаврія Зизанія
з 1675 р. зі звіту московській ідеології, вис-
тавленому Митрополитом із філії 48 на основі рукопи-
су про землю Україну.

Нічого, співпадає з аргументами суперечними іде-
ології чого б то не було, а тим більше, що на
цій боку Митрополії писані. Ця ідеологія - це та-
кож в іншій речісти і вперше ставлю ка-
менем паркану.

Твердження міністр. Ієрія (с. 95), що «трипірамі-
дний крест із скелетом підліжаком сильно поши-
рюється». Каже, що вже місця поширення пінкнули, місця
їх засебіття і трапляється ще досі - це чиста
пінкнія, бо вони їхні поширились в Каспії, де
поглощено було за московськими землями, які були
заселені на початку XV століття. Це з обрашенням ногами
розвинута пінкнія. В дійсності міг бути тільки
згаданий в Месопотамії на Україні на веселі. Зизанії
зокрема зокрема в СПІ-шуці, на якін місці Української
інші місця поширилися, які жалі, мисмо
зупер багато на сімферополі, які жалі, зупер багато
що можна пінкніти пінкні. Всіміні таких
списків. Кажуло, що це була причина раптової
смерті митрополичого секретара УАПЦ в Пари-
жі - Зизанія. «Sapiens sat!»

«Українські народ житиме звіту свободно жити
і розвиватися тільки тоді, коли визволиться з гніту
і пінкнія російсько-більшівницького імперіалізму,
коли потужність циклу висвободження і стане сам
господарем на своїй землі, і Самостійні Собориї
Української Держави. Визволення і самостійність
держави - це пінкні, що будуть українському народові,
свободно жити і розвиватися, внести у розвиток
пінкнії свої творчі цінності, щи стати поносом для
загального розросту Петроградсько-російсько-біль-
шівницького імперіалізму, що все поисовлені
пінкні, пінкні пінкні.

(С. Ванцера: «Стопо до укр. нац. револ. за кордоном»)

II. (D)-ker

Чотири роки під слідством

Дуже широких розмірів набули боротьба з «ворожими народами» в 1937-38 рр. Викривлені «вороги» на ходу, та боротьба з ними, як і все інше в Сонячному Сході Сходу, має підпілонний характер. Починається в чистоті в притіжку на зборах. Значною, однак, є залежність від притіжкуного осередку одержувача заповідів житутися з обвинуваченнями на адресу начиненої кергти. Не час потреби, щоб такі обвинувачення відповідали правді. Вистачало і вистачає, коли згідно з указом Леніна для донесувачів газет, у кожному з такому обвинуваченні в 5 проц. правди. Виступи цього горлохвата підхоплюють інші, щоб висунути з дали починається переслідування в пресі, коли в подальшій якось підійде і значимий чекан.

Слідчим етапом є фасцивування пакету працівника з праці з обґрунтуванням обвинувачення. Після звільнення з праці, якщо ворог нараду не встигне судити-побудувати - його дешевше провадити слідство, судити у спеціальній, або за постановою трибуни чи особливої ради висилають до даліших таборів чи роботу. Постанови трибуни та особливої ради віддаються щопочто.

Тому то для забезпечення цієї переслідування належить мудрість, виробленої три післякині практикою. І перше - не «чан, друге - коли подумати - не говори!» і не пиши, третє - хоти може написати або скласти щось сподішове, відмовлятися та визнати свою помилку, хто не виконав вимогаданих пропиг, ставши жертвою «бдітельності».

Так було вимілено та запрещовано багато людів у місті Дніпропетровську. Серед них були люди зі шкілами та піділами, але, крім цього, важко сказати про працівників, яких це зроблено, оскільки не має значення, доки ти є членом збройного формування та можеш піти з ним. Також це зроблено з підлітками, які відмовляються від школи.

З цією трапилося те саме, що і в іншому випадку: засновник жука, парція, одного діл прислали до мене секретарку факсультету якого я користуюся у Дніпропетровському Інституті інженерів Транспортних Спеціальностей (ІІТС). Секретарка почала читати мені відповідь на п'ять хвилин починаючи з тих, що я був студентом-дипломантом і коли я занімався викладанням практикантам. Я в той час був худорлям і заспівав пісню про професію до Інституту на деяких випадках, щоб заспівати чи нема часом будь-чого складного співа. Але та, що зворія була привезена від мене відповідь доводиться в почуті співів. Не зможу я сказати, що студент-дипломанта. Та якщо я скажу, що

Перший виступів парторг в «Комуністичній» і
так. В цьому обвинуваченні все чим більше, то
важливі розмови, які пройшли між ним та його
зведені в комуністичній складі. Було відмінно
їх саме не піддавати. І з того, що вони підда-
ють що це було ма-
безпеки та відпові-
дальність

і був таємністю. І він
зрештою відповів: «
Всі було цілком
справедливо».

стільки звіха, що вісьось завалити відьє Радянський Союз, дикуючи шах зачинам. Опаковані в чілікі тоді, коли були закінчені всі блокчук про-
моги та вигорані матеріали, характеризуючі «засклатого» погоря народу».

Опачіталася, я побачив, що вся ця співсторонність партійна верхівка лягнула на мене залитуючими поглядами. Я зрозумів, що жодні треба говорити, тому попросив слова та став рішучо доводити брехливості обвинувачень. Під час чесні промови ми почалиши кинути таку репліку: «Він і зараз не розуміє, що йому треба робити». Тоді я згадав третє правило наркомів мудрості тих сопственні та зрозуміли що власне під мене хотіть віднайти можні вини. Але при всьому: ганчому бажаць я цього не ігробіті, бо їх зробити

По обличчю присутніх в побачені, що все можливе, не дивлячись на їх реальність, не мають никакого значення, бо широке діяло зроблені, а тут тільки розрастися конфлікт з територією розподіленням податків.

Після цього Ганчаров почав писати в часописах, потім більші написані драми просторій митцівської паліци, на підставі якого ми та Златін зробили роботу. Тому, що в підзасіб була сама брехлива, яку дуже легко буде спростувати, я був переконаний, що справу вигадаю. Я звернувся до літературних критиків, до відповідників у критичному по журналі «Москва», що в разі потреби передавали кореспонденції брехливатим письменникам. На цю боротьбу я доказав використання чотирьох підозр, але одного не мог зробити Народний Комісаріат Шлюх. Спочуттям підтвердилося підозрення, що підписані між нами контракти, хоч правда, писати не підписав обвинуваченого. Я написав згадані тут скажені від імені державних установ та через відповідників Академії наук не дочекався

27 на 6 марта 1937 г. в другом городе начали появляться списки оправданных. Кому хотели доказать что не было двери и запятая кто такую получала выдумкой — НКВД. Для меня стало тревожно, что пришло через 14 часов. Запятная списко было выдано паспорту, список оправдания двери и запятая в багаже. Список для паспортного и за паспортную книгу. Паспортный список и паспортная книга не было.

Значит, что в них не вставили в стародорожий запятный списков паспорта, так как та же багажная книга с теми паспортами из которых было исполнено, что в списке отсутствует. Я это тру-
да

Хотіли п'ять солдати вони свою ініціату з усіх боків, заглядали в середину, але зрозуміли чого не могли, бо, очевидно, не зути німецької мови. Нарешті, після довгих мовчання та таких поглядів у очі бік, старший є їхніх запитав мене: «Що це таке?» Коли я спокійно відповів, що це є зважанням цінник прескуранта одної німецької фірми, то вони всі три розроготалася ще з більшою злістю. Один з них не витримав і заважив мені: «Не ти можеш дурити голову комусь іншому, а не нам. Знаємо ми добре ваші штучки».

Я попробував розгорнути книжку і показати зліст, але це зробило цілком протилежне враження, як я сподіався, та ще більше переконало їх у тому, що вони знали надзвичайно ціну річ фашистського злісту. Трудно уявити собі разіть, яким горіли їхні обличчя, коли вони зазнали ще цілу купу прескурантів та самі фірми, тільки з інших галузей, але з такими самими значками. Бачучи такіх іхніх настриї, я і не пробував їх переконувати, бо мені було цілком зрозуміло, що з цього чого не вийде. Вони були таєм захоплені своєю нахахкою, що не звертали ніякої уваги на мене, мою дружину та робітницю, що стояли тут коло них. Час від часу відкладали мені тільки бліскавичні зліси погляди. Суєць авторитетство залів, що все те фашистська література, на яку треба звернути особливу увагу. Всі прескуранти з такими значками були відкладені окремо. Находили вони після інших прескурантів, але ті не викликали в них чомусь підозріння, мабуть тому, що вони не зути тих значків. Було ще багато кінокілограм на чужих мовах, але вони теж не викликали підозріння. Суєць як «зашківував», спокійно клав їх на місце, не розуміючи злісту, так само, як і в попередній. Так тяжнулася справа з перепіркою книжок до другої години ранку. Потім прийшла черга на креслюнки, яких у мене було тож досить. Вони відкладали після них менше підозріння, як книжки. Їх оглядали дуже детальніше. Усі креслюнки що мали штамп: фірма, професії організації та заходів, відкладали після, як таксмій матеріал, узятти якого злігтигується щиль. Я пробував довести, що всі ті креслюнки потрібні мені в моїй роботі та що я їх дістав цілком офіційності шляхом, але це було також марно привівши злісту часу. Мій докази ще більше підсилило їх підозріння та переконували в тому, що вони присадили надзвичайно шкоді докази моєї штампованої роботи.

Дали прінципія черга на мій робочий стіл. Там пішли фоторепортажі та листи які надовою занесли увагу моих непрощених гостей. Розглядаючи фотографії, обговорюючи питання, хто на них сфотографував. Листів, як виникало, була в мене ціла гора. На що ви зберігаєте всі ті листи? — запитав мене старший енкаведист, коли побачив листи датовані ще в 1914 р. «Щоб вам було що читати», — відповів я Він сердито кинув листа, що був у нього в руці набіг та візняв розглядати що купу, що перед ним лежала. Багато листів було відкладено також набіг. Після листів прийшла черга на небі. постійні та і т. п. Не виникли підсилити малого хворого сина з ліжка та перекинуті його постіль.

Після зваження общуку приступили до складання протоколу. Тут знову особливу діяльність виявив суєць. Він пакогав все записати, як штампуванський матеріал, а мисливські рушнички, як зброя для повстання проти радянської влади. Відносно прескурантів та креслюнків я говорив що я присадилася. Перші були записані, як фашистська література а другі, як штампуванські дани про промисловість радянського господарства. На мою злісу, що я такого протоколу не підпишу, мені відповіли, що мої підписи вони не потребують та що я можу тільки заявити якунбудь сквергу на незаконні вчинки під час общуку. Протокол будете підписувати під час допиту. — загрозливо сказав мені молодший енкаведист.

Приблизно в третій годині після полуночі ми ви-

йшли. Привезли мене до величчного будинку НКВД та після некількох формальностей занесли в кімнату старшого енкаведиста, який виніс мені сал'янт (лещентант) НКВД на прізвище Гаєцький. Він віклав мені на стілець, що стояв між шафами та підійшов до столом і склав: Це буде наше чітце.

Далі він викликав вартового, дурівши почути мене, і сам підійшов стіл, бо була приблизно п'ята година після полуночі. Залишившись у кімнаті з вартовим, я діякож чес мовчав, а потім почав спробувати запести розмову з вартовим, але з цих спроб чого не вийшло. Вартовий на початку не відповідав на мої запитання, а потім загрозливо за-пропонував мені прининити балзаку, бо не може ногами скінчнити для мене. Я замовк і так човни просидів до години післячко вчора. В будинку було цілком тихо, бо всі спілробітники, крім охорони, роз'їхались на перерву.

Приблизно в год вічора почулися кроки та голоси в коридорах. В кімнату де я сидів, стали по черзі заходити енкаведисти та різними своїми спікунками, питаннями та ланками на протязі майже двох годин ображали мене, пімагаючи таким способом вивести мене з рівноваги ще перед початком слідства. З усіх боків сипалися пугуни: А, нового порога народу привезли!, Крупну ріду пімані!, Давно, давно жадібні!, Це що за мордат?, І т. п. Коли я запитав: «За що ви мене ображаете?» — то у відповідь почув брудну лайку з погрозами, що мені ще не те буде. Я перестав звертати увагу на все ті ображи і зоке через час, я може тому, що Ім'я було приводити ті відవідані та ображи прінинити, як іншім членам працівників мій слідчий та почес Форевальдин заспівав та писавши протоколу.

Суєць Гаєцький став мене допитувати, хто був у мені, які були їхні зв'язки, чи є в мене брати сестри, чи родичі, де живуть, які в мене стоять у народі. Розпитував усе, що стосувалося моїх рідніх. Я відповів усе, що стосувалося моєї родини — потім став допитувати відносно моєї праці та відмінності. Допит продовжувався до ранку. Залишившись він не міг через те, що я кожного питання сідівши довго затримувався та обдумував, як відповісти. Крізь того, коли йому не подобалася мої відповіді, пін кричав, лаявся та притупував мене гарячими сююти, щоб привело мене відповісти такі відповіді, які були пому ба-жані. Приблизно в шостій годині ранку слідчий мене відіслав до підвалу будинку. Пропишовши кімнату комендатури, я отримав серед великої кількості п'янін (боїб 40), які стояли, сиділи або лежали на підлозі. В кімнаті майже не було обладнання.

Не встиг я оглянутися, як я мене буквально на-камінували душ 35 візків з різними питаннями, до-відповівши, що я щопівтора віяти з візків. Я не встигав відповісти, бо питання спильали з усіх боків, наче з рогу достатку. Вони стосувалися голоміні чиюю новин, зв'язках з політикою партії по відношенню до великих ухилів та національних питань. Багато питало в спіріві брештів та ста-блінів відійти до родини ув'язнених.

Коли я дійсно відповів на всі питання, тоді один з візків, що стояв напівніжче до мене, став питати мене про мене персонально: хто я такий, відкіль, де працював, що арештовані? Відповідаючи, я пояснив, що візень, яким стояв за тим, яким мене винішував, чомусь стільки пильно підморгувати та по-показувати мені різні незрозумілі д.т.с. знаки в бік моєї співрозмовника. Не розуміючи в них чою спів, я давав відповіді на всі питання відверто. В цей час і відчук, що мене хтось легітимно штовхав в бік, пімагаючи мій теж звернути чою увагу, але на цю, не міг додати.

Ті розмови та різні попередження притинися, бо в кімнату вийшов черговий доглядач і став викликати візків по прізвищах та направляти в кімнадор, де чекали інші доглядачі та ставити в візків

у рідні. Виїзджали всіх, повели нас довгим коридором, по боках якого був цілий ряд камер, у яких в обкованими залізом дверима теж перебували інші.

Нас підвели до північного авта на подвір'ю, на якому було збудовано з дощок буда, пристосоване для перевозки в'язнів. Це авто звалися «коломбіна». Початку впнули до перших трьох маленьких камер три в'язні, які були припредіні сюди раніше від нас. Ми їх не бачили лише дорогою відвідували, що у тими трьома окремими дверима сидять також інші. Решту всіх нас напхали у велику кабіну, не зробивши учинки, можна б сказати, як оселедців у біку.

З початку на лави натиснули стільки людей, що лише було можливо, потім тим, що вже сиділи на лавах, посадили на коліна по одному або за двінадцять, а далі стали саджати І на підлогу, а коли не стало вже місця сісти тобі мусієві стояти, зігнувшись у три ноги від більшості відсутності. Ось ми майже 15 хилили. Привезли нас у двір військової тюрми міста Дніпропетровська, що міститься на Чечетинській вулці під ч. 101.

Коли відчинилися двері, на нас ударило сильне світло підігрів і дихати поступово становилося важче. Була ця не мала пілкою пентитулю, крім діркою в даху, забитої товстою бляхою, в якій було наскрізно вибито 50 дірок. Це й було всім вітальніці. Інші ми майже 15 хилили. Привезли нас у двір військової тюрми міста Дніпропетровська, що міститься на Чечетинській вулці під ч. 101.

Коли відчинилися двері, на нас ударило сильне світло підігрів і ми прийшли до себе, бо від тої задухи, що була в середині цієї будівлі, аж голови харочились. Випустили нас з «коломбіни», поставили лаву в ряди. Повели нас у будинок по складах до криївки і ввели в «пеклу кімнату» з різними перегородками. Тут тюремники альміністрації почали різятими ганчівами.

Раніше перші в'язні, які вже давно були заарештовані, відібрали залізниці до оформлення і передали відделірії тюрми. Перших в'язнів зараз же відібрали і та повели, а мене і ще двох, теж юних, залишили в тій самій кімнаті та скідалі скідати.

Довелося ж нам довго чекати, а за цей час до цієї самої кімнати привели групу підлітків, років 12-15. Це були об'єднані і замурзані, з пахлом до дрібної гаджії, з лодичками. Вони розійшлися по кімнаті і стали вішлюпіти по всіх кутах. Одні з них, років 12-13, з'ясувався до мене: «Пісан, дай закурити». «Хіба ж ти, такий малій, куршиш?» - запитав я. «Ох! - відповів він, - вже п'ять років я курю! Але я не маю чим цього почастувати і він пішов до інших.

Сидіти не було на чому, жібка на підлозі, і я почула помаленьку ходити по кімнаті, щоб не стояти в місці. Розглядаючись, звернув і уяву, що на склах є багато різних написів. Я почав іх читати. Інші це різні звернення в'язнів до своїх пристуточів в різних. Попадалися також інші лапки на емблемах та тюремної адміністрації. Були також інші написи поетичного характеру та виклики відповідної філозофії і мудрости. Ось наприклад, один із них:

«Дурень той від іниш і до віку,
хто думав, тюремно віправити чоловіка».

Інший напис був таким:

«Не сумуй, хто входить
Не радуй, хто виходить
Хто не був, той буде
Хто був, той не забуде».

Дальші досліди я чула приступом більше нас двох інших три долядачі з тюремного вартою і відповідною відповідною кімнатою та стіни перегородкою. Ця процедура тягнулася до чотирьох годин. Долядачі раніше перегравали речі якими у мене було вісім мало. Потім сказав мені розстався. Перегравши дуже уважно мес візити він відібрала з підлози, на яких були чотаски, частини

М. Боссолі

ОСІНЬ

Ти - пеначе храм у Страсний вечір:
Печаллю золото горить,
Тужливі спіхи молодець
Співна сонячна блакить.

В лені, поля, в пізні пруги
Наліплю усю близню і одяг, обшукав всі шви, ки-
шні та взяглі все, що на него думку вискликало
підозрінні.

Скінчивши процедуру обшуку та забравши від мене все те, що в'язнів заборонялося при собі держати, він склав усе в місі скрінж та передав на скриньку, а мене повів до одного вікнаці. де мене заресурсували. Долядачі наказав мені піти за цим і піти у будинок. На коридорі нашов чергового долядача і передав нему якусь записку. Прочитавши її, вони вдвох завели мене до камери ч. 6 та впнулиши туди, замкнули за меною двері.

Я опинився в камері, яка мала площу 15-20 кв. метрів. Було в ній одинацька вузенька ліжок, іспевличині стіл та щось на зразок мінішка. В'язнів було 18 а і вже було 19-тим. Як виявилось, то в тій камері були переважно залізничники. Тут були згадати, що існувало окрім т.зв. «залізничне НКВД», тобто залізничний відділ. Це «залізничне транспортное НКВД» раніше, ще в 1937 р. містилось в загальному будинку обласного НКВД, а під 1938 р. мало вже окремий будинок.

Через те, що талінчичників це саме «залізничне НКВД» старалось тримати окремо, вони мало свої камери в тюрмі, де перевіряють в більшості залізничників Траплюючи однією, рідко, що до тих камер надійшли і іншіх в'язнів.

Тут теж зараз же постали питання: Хто? відкіль? коли заарештовані? які новини на «волі»? і т.д. Не встиг я ще відповісти, як у дверях почав голос долядача: «Хто на літеру «О»?». Виявилось, що крім мене, б'яльш такого нема. Наглядачі наказали мені вийти, але без речей, на допит.

Я виникла в коридорі забрав мене інший долядач і повів тою самою дорогою, якою мене вели до камери приблизно годину перед тим. Привів мене до тієї самої кімнати, в якій я був тоді як мене привезли до тюрми. Тут була дещо кількість в'язнів без речей які теж були виникли на допит. В'язнів приводили ще більше. З'явився долядач, який переглядал в'язнів по списку, викликавши кожного, садивши в авто, уже в інші, і повезли до НКВД на допит. Це інше авто мало назву «чорний ворон». Порівно, як і коломбіна, мало побудовану буду, але виїхав розплювану. Коли нас вели до «чорного ворона», прихала «коломбіна» теж забирати в'язнів на допит. Ми покидали.

До будинку НКВД приходили ми за яким 15 хвилин. Тут нас привели в ту саму залу, в яких я був раніше, коли мене привезли з допиту. Долядачі в'язнів змінилися, але звичайно змінилися та згадати на підлогу, але я не розуміла причини такого списку. Незабаром привели теж тих в'язнів, які були «коломбіно». Тут я і дісталася прізвища цієї кімнати. Одні в'язні відібрали і брехалися, з другі - вокзalom. В тюрмі кімнати, в яких проводили візити з камер для адміністрації членів теж такі самі називали «брехалівкою» від візиту. Майже через годину почали викликати в'язнів до списків на допит.

Продовження буде

П. КІЗКО

ЗА ВСІХ ЗНЕДОЛЕНИХ

(Продовження повісті «Устим Безрідний»)

Від Кротова Максим попрямкував до Наталії Іванівни. Він ще виразно не зідав, як, з чого розпочати розмову з нею, коли туди приде, але одне для іншого було ясне: треба починяти гуртувати всіх антибільшовицьких, що пішли із спілки, закласти підпільну антибільшовицьку, антимосковську силу та розпочинати активнішу працю в боротьбі з окупантами України.

Устим не мав ніякого сумніву, що до таких людей належала і Наталія Іванівна. Тому зникнення Савелія Гачка, по його думці, лише облекчилось б Устимові працю, хоча буже тому, що створена довкола останніх подій ситуація дозволяла йому проріти кімнату Наталії Іванівні центром підпілля.

Наталія Іванівна, немов би на віддалі, відгадувала Устимової думки Зрештою, остання подія, та самоподія якої звали лише Наталією Іванівною, давала їй багато до думання та перших висновків. Саме тому вона так одвертво, прямо й широ пріпинила Устима в себе в хаті.

«Устим! - сказала Наталія Іванівна трохи з помітним зачіюванням, але затримуючи рівновагу. - може діти так судили, а може наші шляхи ведуть нас разом... Я тільки тобі мушу сказати все, що тут сталося.

Надворі вже стемніло, коли вона на розмову і Наталії Іванівні засвітила в кімнаті світло та закрила вікна фіранками. Потім перейшла з Устимом до другої меншої кімнати, і попросила його сісти самі себе. Вона так дивилася на Устима, що і він заховався під глибини! Після замахана в чуб претрив, по яку він прийшов у Зборівку. А крим та, скільки краси, тепла і щирості бло в тому погляді! Устим, що досі називав Наталію Іванівну за він, взяв її за руку легко стиснув і сказав:

«Наталі Іванівно! Перед тим, як ми мені дігти розповідати, дозволить вас називати не Наталією Іванівною, а просто - Наталі!»

Добре, будь ласка! Я сама хотіла запропонувати тобі, Устиме, звертатися до мене на ти, а не ти: «Добре. Бачиш, я вже самоочинно звертаєсь до тебе - ти!» Етож ближче, рідніше. О, Устиме! Ти мало змішишаєш життя!

В тих словах Наталії не було ані скрги, ані жалю. Вона лише хотіла сказати всю правду людині, якій вона довіряє, якою вона дорожить і з якою вона пішла на такий ризик...

«Ти не змішишаєш правдивої історії зникнення Сапогова і Савелія, право?» - дивлячись далі прямо в очі Устимової, запитала Наталія. - То слухані, я тобі все розкажу.

«Я сам хотіла про те з тобою говорити, Наталіє! І тому з величним задоволенням слухатиму. Кажи!»

Наталія злегка прихилилася плечем до Устима, відвернувшись поглядом у якесь невидиму точку на стіні кімнати, почала оповідати.

«Після того, як ти підійшов від нас того пам'ятного вечора, Сапогов швидко прокинувся і почав нишпорити по хаті. Спочатку я не розібрала, що він там робить, а потім чуло, гукає він до мого чоловіка - Савелію! Товариш Гачок! Подіймайся, бандіт між нами! Я відчинила двері і відійшла від тісі, де він тоді лежав і ліз. Над Савелієм, яким, упівшишися, спав, стояла, немов би перекликавши стривожені Сапогов, так, піби до будинку спраїді добираючися якими бандітами! Але я пішов і сенселько не розуміла в чому справа. Сапогов тормошив Савелія й гукає: «Вставай, смолоч, би проіздом усі паризі!»

«Що трапилося товаришу Сапогову - запитала я, не менше налякавшися.

- Паразіти, бандіти, смолочі! - гукає далі Сапогов. - І все свою життя із правом поюю, а враг - між нами! Вставай, товарину!

Нарешті прокинувся Савелій,

- Що таке? - запитав він спросонок

Я стояла, немов заворожена.

- Куда подівся цей бандіт? Га? - розмикував руками Сапогов.

- Який бандіт?

- Устим Безрідний! Максим Решітко, чорт би його побрав! Та це повстанський бандіт, бандітельський никік, товарину!

Сапогов був такий лютин, що, здається, за того Безрідного, за тебе, значить, Устима, обох нас із Савелієм перестріли.

Я же більші зажмунила. Не зипю, звідки Сапогов зійшов до такого переконання, а тільки пам'ятаю, як він сказав.

- Приглада! Устимлю кажу, що пригадав цього типу! Це ж він був у моєму штабі пів-іва-івич зі мною. По всьому пригадав, що він. Де він тепер?

Савелій очнувся. Стад на ноги, кинувся до спальни, де мав таховання пістолі.

- Ах, ти ж подісні! - гукає і собі. - Пожди, ми тільки покажемо Устима Безрідного!

- Мажусь упинти. Устиме, - продовжувала свою оповідь Наталія, - яке було мое положення? Я не знала, як єдно з направлів, а тільки ще перед тим, що ти віршом і він пони обидва ще не спали, про тобі ж, заспав Сапогов натяків, що він у Верховині з революційними повстанцями зустрівався з підпільниками до тебе подінном. Звісно, проспавши весь тиждень, я не вар сидіти чекати таїв образ. А ти, як, думаєш, я чула, що з тобою проє пегасові відомості?

- Не, заспі, дісні! - відповівши перебіг Устима.

- Він заспі, а так пропале за Савелієм Гачком. А крим тобі, я дістало якє зрозуміла, що большевики не додуть Україні життя, ба навіть більше - вони знищать наш народ до кінця. Я віршом стави по твоїм іменем. Устиме. Ale як? Як я могу тебе захистити?

Я кинулась до Савелія до спальні. Не треба, Савелію! Я сама піду паводзоги за тим пегідником, - кажу так на тебе, щоб привутав якось тебе. Та де таї! Савелій так зазливився, що не було ніякого жадного стриму. Мені стало ясно, що він із Сапоговим підуть на пошуки і знищать тебе. Передо мною світ загоїдався, після відмінної відзвідності від своєї осі й поглядом страйгоги у пропаст. Мені дзаздавалося, що і не чула тоді себе. Я вхопила піж і, коли Савелій пішгувався за пістолем, я відійшла від ножа в спінну. Потім я вибігла до другої хати, до Сапогова, і сказала йому, що Савелій зораз вийде, тільки після відшукася. Хоч якісь був лютин Сапогов, а коли я до нього пригронувася, він розміяк. Я сила з ним на канапі, ми обнілися, і я зробила з Сапоговим тесаме, що з Савелієм. Още і він історію, Устиме.

Наталія скінчила голову. Потім звелося на ноги, стави відрости перед Устимом. Устима звиси теж - Веди мене тепер, Устиме, куди хочеш! Я піду за тобою, друже! Ми повинні рятувати свої інші наші друїзи і подруг житті!

- Ale ж Савелій! Де дівся труп Савелія? - запитав Устим.

- Тіс ж почі і пиволокла його и закопала в городі.

- А сліди?

- Я все зробила, що треба. Устиме. Устим обніяв Наталію і поцілував у чоло.

- Моя дорога, підніжко подругою! Чи ж міг я
свідчилася, що Зборівка ось у такі часи має та-
ких підважників!

- Поки живе народ, - сказала Наталія, - доти живе
це підважники!

- А репонці! ж як? - запитав Устим.

Наталія зрозуміла його настик.

- Репонці погадали. Я ж мусила щось придумати,
що таке, що підходило б до правди. Сапогова
шалька вбітка, а Савелій - ешік - от і треба Са-
велія шукати.

Устим прізвищев Наталії:

- Коли хочеш зноти, я маю цю справу дослідити.

- Ти? - здивувалася Наталія.

- Так, я.

- То ти готовин мене видати? - зажертувалася Ната-
лія.

- Так, я маю би тебе видати, Наталіє. Але цього
шахто не станеться.

- Я певна цьому. А все ж я хотіла б про тебе
чильше знати, Устиме. Ми зарах повечерисю і ти
розважеш мені. Добре?

- Добре, - погодився Устим.

Але в цей час хтось постукав у двері. Наталія
відійшла до дверей.

- Хто? - запитала ще без тривоги.

- Чи тут є Устим Безрідний? - почувся жіночий
голос.

Наталія не знала, що робити, власне, ля відпо-
відати. Після короткого пагання вона зважилася
наповісти:

- Е! Заходьте до хати.

Відповіла вона цілком інтуїтивно, не здавши со-
ні добре справи, чи добре вона так зробила, чи ні.
Ме у всякому разі, мабуть, ліпше, аніж не пустити
людина до хати якісь відказати, що його тут нема,
як могло потім виникати всікі підоози. Нехай у-
дається, так я буде.

Наталія відчинила двері і до кімнати війшли
двоєлюхи для неї молоді дівчини. Це була Уляна.
Біля її обличчя виявилось велике занепокоєння й
тривогу. Устим, віштовші з другої кімнати в пе-
редню, був цілковітно здивованій.

- Ульяно! Як ти тут опинилася? Як мене знайш-
а тут?

- Я вже с... зиста за тобою обшукала. Устиме!
Дівчинка раптом залилася слізами. Вона плакала,
як дитина, скрутившися на стіл і затупивши пла-
чуче лицце Наталія нічого не розуміла.

- Відбач, Наталіє! Се моє сестра - Уляна! Що з
меною? Познанюем з цюю подругою!

Уляна, не підводячи голови, простягла руку.

- Я не можу, Устиме! Отак при чужих жінці
заночу, як не сама своя, але мені всього цього вже
загадо. Я пішала тобі на допомогу, я рятувала те-
бя, а тепер сама...

Устимово справді, також було всього, що сталося
станцією часом і що з тепер перед ними, забагато.
Це як удавав він себе інженіч, часом до немоєві-
рності розлучення, але не...

- Що ж, власне, е? Кажи'

Ці слова Устим так проказав, що і Уляни і Нат-
алія стало страшно. Скільки сили і енергетики бу-
ло в його голосі!

Грицька і його батька заарештовані! Я не знаю
як тепер мені робити, що робити? Всіх ж тепер
борю не виндути, або ж ніколи...

При тих словах Уляна ще більше занепільлася
заночу.

Наталія скрутилася над нею, пестила дитяче
ві раменах, що здрігнулися.

- Не побиваєш так сестро! Тепер таке не одніє-
жай. Заспокійся, люба!

- Я не можу заспокоїтися. - раптом звела зору
візу Уляни. - Я мала нареченого я знають го-
ро. Кого?

Уляна несподівано для Устима і Наталії так за-
непільлася, що тобі з них для них виказавася страш-
нашім за її підручник.

- Я любила свого брата - Устиме! Я любила те-
бе, але я свою любов'ю пожертвувала для тебе! А
тепер я не маю нікого.

- Непровда, Уляно. Ти масш і Грицька, і мене, і
Багатьох інших, які стоять за тобою і які так само
можуть жертвувати собою видіти тебе і таких, як ти.

Ці слова Устима звучали владно і переконливо.
Ні Уляни, ні Наталія, либо ж, ніколи не чули, що
так твердо і запально говорив Устим.

- Я нічого не розумію! - сказала Наталія.

- Уляни мала нареченого за якого збиралася ви-
йти заміж. Тепер його заарештовано, разом із бать-
ком, - пояснив Наталія Устиму, а до Уляни звернув-
ся. - Скажі, як це сталося?

- Коли Степан Мозута і Настя дізналися, що я
готуюся виходити за Грицька заміж, вони пішли
і досягли до роботи, що Грицько і його батько вис-
ступають проти радянської влади. Тепер Іхня мати
цілком розбита. А коли я хотіла побачитися з
Грицьком, мене не пустили О, Устиме, скажи,
що мені робити? Що?

Устим відчув, що вся тепер надія Уляні, і Нат-
алії, і, може, інвіті Грицька і його старого бать-
ка Прибійбіди, - лежить на його плечах, на пото-
му сумліні і, головне, на його діях. Отже питання У-
ляні: «Що мені робити? Що?» - заставило Устима
більше, як досі, зупинитися над тим, що треба
справді робити. Тим більше, Устим добре розумів
її звіс, що Зборівка як і вся Україна, міс не од-
ного Прибійбіду і не одну Уляну чи Наталію! Їх
є багато, і на те вони прийшли із підпілья сюди, щоб
стати на захист усіх змелодолівих своїх братів і сес-
тер, батьків і матерів! І це вони зробить. Хоч як
пажко, мабіж непосильно в кіль умовах вести таку
роботу, але його життя присвячене своєму народо-
ву і він за цього стоятиме всіма своїми силами,
здібностями і уміннями.

- Ми повернемося до дому, Уляно! - сказав У-
стим. - А тебе, Наталіє, просиму не казати нікому
нічого із слова про нашу розмову. Я ще верну-
ся до тебе! Тримайся міцно, як досі! До побачен-
ня, Наталіє!

Устим і Уляна тепло, міцно попрощалися з Нат-
алією. На прощанні Наталія пільгово подивилася
іншу в очі, так, щби востаннє надівлятися на них,
і запітила хвилююче:

- Що ж ти гадаш робити, Устиме?

- Я рятуватиму родину Прибійбіди і тебе з Уля-
ною! - з тією ж твердістю і рішучістю відповів У-
стим. - Я рятуватиму всіх, хто терпить неволю У-
країни!

- О, любини, дорогий наш рятувач! Чи справ-
ді ти можеш це зробити? - хотіла гукнути навздогу
Наталія, але Устима і Уляни вже не було. Наталія
тильки чула, як іхні кроки відбивалися по
скідках будинку; Вона винішла за них і зачинила
двері.

Майже до рінку, тієї ночі Наталія не спала.

«Між царською Росією і сучасною кохуністичною
для нас не має різниці, бо обидві вони уявляють со-
бі тільки різні форми московської деспотії та ім-
періалізму. Ідеал зергованості української не може
бути втиснений у вузькі межі федерації, конфедера-
ції, які більше автономії, ні з Росією, ні з ким бы-
то не було.»

С. Петлюра

«Ли звого немає самостійної української держави,
так звого не буде порядку в Європі. Всі союзи будуть
нереальними».

Еugen Коновалець

З парадоксів дня

СУМНІВНОЇ ВАРТОСТІ «ГУМОР»

В одному з журналів за останнім друкуються часто «непрестижні» гумористи, що виступають за підтримку членів «Веселої Партії».

І є у липневому числі цього журнала член «Веселої Партії» бліскуче продемонструвало свою християнську любов і свій «патріотизм». Пишне під буцією під адресою «міжпартийної любові», в фактически цікуючі країни з країнами брошурі п. з. «Про Українську Головну Визвольну Раду». Автор цієї брошурі (щільсть її була передрукована в 415 ч.) В.Ш. в також в Гомонії «Україні» (т. р.) оцінюючи з країнами позиції ролю українського визвольного руху - УПА, ОУН і УГВР - засуджує та утравляє отортуристичні групи, які чи то за німецької окупації, чи тепер виступали і виступають проти революційно-візвольної боротьби українського народу.

«Член» «Веселої Партії» вирівав цитати з цієї брошурі і демонстративно робіт, що він є з них, мовляв, «плакеткою друзів, що дорогоцінно міжпартийну любов в українській нації» і т. п.

Це озін із зразків еміграційкої метаморфоз. Вистачить такому емігрантському «патріоту» принести поділ фарисея, а вже здається наму, що це похристиянсько висмівати тих, що на Рідних Землях у безперервній боротьбі пішуть, хоч декому інші, але правдиве слово! І єсь такий гуморист-шакінус пальцем . . . хапаїтесь, дорогі партії! За чуби, і . . . чубуйтесь . . . і т. п.

Наши Читачі палені подушмили вже, що це яккісні партійні пасквіль. Але ж ю! Це друкуються у «Світлі» - католицькому журналі для українського народу, що виходить у Торонто (Канада). Дуже давно, що на сторінках католицького органу, побіч поважних статей і Христової науки, друкуються такі гумористи: «Веселої Партії» від «післявої» яких робиться прикро. . .

«ФЕЛЛЕТОН» НА ЗАМОВЛЕННІ...

На сторінках нашої еміграційкої преси можна сприти, крім «гумористів». «Веселої Партії», також дуже дотепних «феллетоністів».

Так в одній газеті «Західний феллетон» і надрукованій «Лист до Америки». Ось передруковуємо декілька цитат і хай Читачі заперечуть, що воїн не дотеп:

«Я розумієш ти - це так, щби до редактора цієї газети - що для нас, українців, Америка тепер воює ч. I . . . Наши тепер у настустві перебувають, що недавно захопили вони Львів і мінно його тримануть. Совети жодніх вісток не перепускають, так що про це їх не знає, а ми тут знаємо. . . А друга колона наша захопила вже Снятині і до Кінів підходить, тільки там большевики зібрали всі сили і шаленіши опір чинять. А ще війська наші і обіх Харкова пішли, на Ізюм, Вільнянкі, а з другого боку на Балаків, Богодухів, Вілгород, щоб у кільце багатьох візти. . .

Бачиш, як у нас справи идуту. Скоріше цілком, що перемогу над комуністами синтікуватимемо. А тут чумо, що американці хочуть нас «визволити». Це значить на готовенькое вже хочуть принести, щоб смачно поїсти. А по якому не праву? - хочу я виє спіткти Хто їх просів? . . .

Є гут у нас часопис «Незалежник», - він здорово він тепер отім нашим американцям підписує - все еміграція наша має ставити чоло всім затіям непрощених опікунів, звідкіль б воїн не піші в Україну і хто в воїні не буди.

Ну і задіє при цьому «Незалежник» тим американцям чосу! На кінці їх бере, каже, що воїні страхуючи власного куражу передікалися. і так далі!

Таких і подібних «дотеп» в цьому «феллетоні» є значно більше. Все це на адресу «Незалежника», тобто «Українського Самостійника», до якого пише, що «єдна наша еміграція має ставити чоло всім затіям непрощених опікунів». І т. д. та рішучу противстановиться американський «притягній» единомідичність політиці.

Читачі, мабуть, подумали вже, що це «феллетон» з піківської Гула всього блестя. Але і тут помилюються! Такі «феллетони» друкують «Ранок» - «Орган Консервативно-Державницької Думки» в Галіфаксі (Англія).

Редактор «Ранку» отримав, мабуть, цей «феллетон» на замовлення.

Цікаво, чи такі «консервативно-державницькі» «феллетони» відповідають гетьманській ідеології, чи може лише «політична орієнтація» редактора «Ранку» . . .

ДО ПЕРЕДПЛАТИНИКІВ «В.Ш.» У ФРАНЦІЇ

Повідомляємо Читачів В.Ш. у Франції про вартистів передплати у франках:

Річна передплата . . .	1 080 франків
Піврічна передплата . . .	540 франків
Тримісячна передплата . . .	270 франків
Ціна одного примірника . . .	90 франків

Передплату і розрахунок за отримані дотепери чиєго В.Ш. просимо вислати нашому Представникові у Франції на таку адресу:

О-ур-Корзак
64, rue Rabelais, Lyon, 3. (Rhône)

Точу що деякі адреси наших Читачів у Франції є неточні, просямо негайно їх справити і уточнити через нашого представника.

Адміністрація
«Візвольного Шляху»

НА ПРЕСФОНД «ВІЗВОЛЬНОГО ШЛЯХУ»

З нагоди свята Покрови і свята УПА, улаштованого підділом СУВ-у в Сімферополі, по пресфонду В.Ш. склали пожертви: П. Ясиновський - 10 ш., П. Преснер - 5 ш.; Т. Кінчіш - 4 ш., Гринчук - 3 ш.п.; по 3 ш. - В. Кінашук, П. Постік, А. Нічинір, Т. Бомок, С. Плакен; по 2 ш. 6 п. - П. Чорний, І. Гнаток, В. Король, С. Крупа, С. Криворучко, П. Грабовський, Д. Шпур, П. Захаревич; по 2 ш. - П. Колесник, А. Качмарський, Ю. Пашлюк.

Пан Федорик з Порт Альє, Канада, жертвував на пресфонд В.Ш. - 5 дол.

Всі жертводавці - дружини і ширя подяка.

На листі Т-ва «Пресвіта» у Парагваю з закликом про «допочуту місцевій українській громаді друкованими українським словом, відгукнувшись переднім «Приняті» і передплатів для українців у Парагваю на 1 рік «Український Самостійник» і «Візвольний Шлях».

Жертвенність невідомого наї: «Приняті» ми зокрема підкреслюємо, бо це вже не вперше ми отримали від цього пожертви на «Візвольний фонд», на фонд УПА і АБН. Дружине спасли!

Пожертви

НА ВІЗВОЛЬНИЙ ФОНД

На Уродинах Маруся - дочки П-ва Шмігельських, з. В.Ф. - жертвували: по 10 ш. - С. Кузін, О. Сокіл; по 5 ш. - М. Ченіла, І. Рогач; по 4 ш. - Т. Кузін, І. Шмігельський; по 2 ш. - М. Жугай, П. Джане, І. Чарле; М. Щерба - 1 ш.

З нагоди хрещення Маруся - донечки П-ва Пижма у м. Волинському, присутні гості жертвували на В.Ф. - 2 ф. 11 ш.

З нагоди хрещення Петруся - сина П-ва Васильського у м. Біль, Шотландія, з ініціативи п. Драчевича з. В.Ф. - жертвували: П-во Васильки - 5 ш., П-во Хетрігар (шкоти) - 5 ш.; по 10 ш. - С. Ореїда, Д. Свердлик, М. Кітчак, Б. Богачини, Т. Драчевич.

На хрещинах маленького Ігоря - сина П-ва Лучів у м. Болоти, з ініціативи п. Г. Балабуша гості склали на В.Ф. - 5 ф.

На хрещинах Ярослава - сина П-ва Балюк у м. Тодморден, Лінкс, з ініціативи п. Гусєнного на В.Ф. - жертвували: М. Малець - 7 ш., С. Балюк - 1 ш., О. Гусєнний - 6 ш., М. Заставний - 6 ш., М. Сашко - 2 ш. 6 п., П. Рубчик - 2 ш. 6 п., М. Гесюк - 1 ш.

З нагоди хрещення Анни - донечки П-ва Пілюша у м. Братфорді, з ініціативи п. Дэъомбака гості жертвували на В.Ф. - 4 ф. 2 ш.

З нагоди пінчання П-ва Стакових у м. Брадфорді з ініціативи о. Габака і п. О. Хім'яка гості жертвували на В.Ф. - 2 ф. 12 ш. 9 п.

З нагоди хрещення Богданії - донечки П-ва Кошицьків у м. Брадфорді, з ініціативи п. Лісного гості склали на В.Ф. - 2 ф.

З нагоди хрещення Любомирі - донечки П-ва Шимреї у м. Лукинфілд, гості жертвували на В.Ф. - 2 ф. 5 ш.

На хрещинах Лесі - донечки П-ва Вільшицьких у м. Аштон, гості жертвували на В.Ф. - 2 ф. 3 ш. 11 піс. пені.

З нагоди весілля П-ва Сатурів у м. Гаддерсфілд, з ініціативи о. М. Габака і п. Наїди гості склали на В.Ф. - 6 ф. 13 ш.

•Невідомий• з м. Аштон жертвував на В.Ф. 1 ф. П. Н. Король з Донінгтон Камп через о. В. Дэъо жертвував на В.Ф. - 4 ф.

Поодинокі пожертви на В.Ф.: Д. Мельшук - 6 ш., І. Дуда - 6 ш.

РІЗНИ

З нагоди уродин п. Ярослава Габораки в 9. 1952 р. у м. Ліл, Лінкс, з ініціативи п. О. Музички на фонд чужомовних видань про Україну присутні склали - 4 ф. 16 ш.

З нагоди вінчання П-ва Джайлет і Онуфрія Ганпілів в м. Тодморден, Лінкс, з ініціативи М. М. на фонд Українських Студентів склали: по 10 ш. - В. Черник, М. Драчевич; по 5 ш. - Д. Дзвінськ, М. Дзвінськ, П. Бурка, М. Сашко, А. Пащен; по 2 ш. - М. Мельшук, І. Черніши, Д. Черніши; П-во Гайдзині - 1 ф.

НА ФОНД УПА

З нагоди хрещення Василька - сина П-ва В. і С.

Михалків у м. Брадфорді, з ініціативи п. М. Федака гості склали на УПА - 1 ф.

З нагоди хрещини у П-ва Япіні і Михайлі Іваніві, з ініціативи п. Василенка на УПА склали: по 10 ш. - П. Демчук, С. Винчинський; по 5 ш. - Анатолій Винчинська, С. Бобиляк, Василенко, Д. Садівський, С. Буйновський; по 4 ш. - Кароля Кржицицька, П. Суприя, В. Шостак; по 3 ш. - М. Балан, В. Бурдзяляк; по 2 ш. 6 п. - М. Іванівіч, В. Халус, І. Дублик, Т. Тисек

Відм Жертованням і Ініціативам складаємо ширу подику. Молодим Парам, Батькам і Переселенкам бажаємо багато щастя і митогів літ.

ПОШТОВА СКРИНЬКА РЕДАКЦІЇ

Ю. Буряківець - Нью-Йорк, США: Листа з матеріалами отримали - широ дякуємо. Просимо подати що раз Вашу адресу. В наслідок цикного пошкодження в дорозі, адреса майже цілком не чітка.

М. Кушнір - Дітройт, США: Щиро дякуємо із прихильного листа, а зокрема за присланіх 25 нових адресах для висилки «В.Ш.». Висиласмо до вас окремого листа. Дружкий привіт!

Заходом В-ва «Мітлас» в Буенос-Айрес (Аргентина) появилася зручком еднини из американському континенті альманах гумору і політичної сатири

«МІТЛАС»

з календарем на 1953 рік.

Багато карикатур, дотепів, сміховинок. Виданий на добром папері. 128 сторінок друку, мистецька обкладинка.

Увага: В календарі надруковано вперше відмінки з «Щоденника національного героя Селенка Лавочкі». вонка І. Дзвінії УНА. Це є своєрідна історія Дзвінії написана з гумором і поданням автентичних фактів.

Ця календаря всього 8 центінгів, або рівновартість у чужій валютах.

Жадайте у кожній українській книгарії.

Шліть замовлення на книгацце летунською поштою на таку адресу:

Sr. Julian Seredak
Cavilla de Correo 7, Sucursal 7
Buenos Aires, Rep. Argentina.

Замовлення на календар прийміть рівнож книгація СУБ-у в Лондоні.

Замовте самі і перекажте другим, що календар «МІТЛАС» забезпечить Вас у 1953 році від горя і смутку. Не втрачайте нагоди поспілтися!